

PUITLING SABBATH SIKUL ZIRLÂI BU

**Tekhinnate, Entîrnate,
Chhinchhiahnate:
Bible Hrilhlâwkna Thu Zir Dân**

Shawn Boonstra

April, May, June
2025

Sabbath School Lesson

ဟ္မာငိုဘာသာ

ပုံနှိပ်သူ

ဦးဖုန်းနိုင် (၀၀၃၅၄)

မန်နေဂျာ

ကင်းစောင့်ပုံနှိပ်တိုက်

၂၀၆ ရွှေသစ္စာလမ်း၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်

ရန်ကုန်မြို့

ထုတ်ဝေသူ

ဦးဖိုးဖိုးလှ (၀၀၅၉၀)

ဥက္ကဋ္ဌ

မြန်မာပြည်သတ္တမနေ့ဥပုသ်အသင်းတော်

၆၈ ဦးဝိစာရလမ်း၊

ရန်ကုန်မြို့

အုပ်ရေ - ၇၀၀

ဓမ္မဒါန

ပထမအကြိမ်

ZIRLÂI THUPIITE

1. Hrilhlâwkna Hrilhfiah Dân Thenkhat	8
2. Thupuan Bu Inngahna: Genesis Bu	22
3. Entîrna Atân Inneihna Hman A Ni	36
4. Khawvêla Hnam Tinte: Then 1	49
5. Khawvêla Hnam Tinte: Then 2	62
6. Krista Inthâwina Siam Kha Hrethiamin	76
7. Hrilhlâwkna Inngahna Lungphûm	89
8. Sam Bu-ah: Then 1	102
9. Sam Bu-ah: Then 2	114
10. Tâwpna Lo Thlen Tâknate Chungah	127
11. Ruthi leh Estheri	140
12. Tâwpna A Hnâi Tawh Tih Entirtute	154
13. Tâwpna Chhinchhiahnate.	167

Thuhmahruai

Gulf War hmasa zâwk (1991) lâi vêl khân Protestant kohhran mi thiam, lehkhabu ziak mi leh thuhritlu hmingthang tak ni baw pakhat chuan kha indona lo thlen tûr thu kha Thupuan bu-ah hian a lo inziak vek niin a ngâi a. Chutiang ngaihdân a neih chhan chu indonaa an hman helicopter thenkhat khân Thupuan bung 9-a lo lang kau hi a an êm vâng a ni. “Ani chuan khuarkhurum mawng nei lo chu a hawng a; chuta tang chuan meikhu, rawhtuina mei sa tak khu ang a lo chhuak a. Khuarkhurum atanga lo chhuak meikhu avâng chuan ni leh boruak pawh a lo thim ta a. Tin, meikhu zing atang chuan leiah khaute an lo chhuak a. Leia khawmualkâikuangte’n thiltihtheihna an nei ang hian, an hnênah thiltihtheihna pêk a ni a” (Thup. 9:2, 3, NKJV).

A hrilhfiahna hi Bible-a hrilhlâwkna kan hmuhte hrilhfiah dân tha ber chu a ni lo Chiang ti r’u? Nimahsela, hetiang deuha hrilhfiah thîn hi mi tam tak an awm mai bâkah, mi lawm pawh an hlawh phian baw. Dik tak phei chuan, tûn hnâi kum sâwm, sawmhni chhûnga chhuak hrilhlâwkna lam hawi lehkhabu te, thuziak te, video te leh website zawng zawng tih theihthe hian khawvêl tâwp dâwn hnâia thil lo thleng tûrte an sawi nasa hlawm khawp mai a, thenkhat phei chuan a thlen hun tûr (a ni leh thla leh kum) nêl lam an sawi vek nghe nghe. Tin, hêng hrilhlâwkna hrang hrangte’n an sawi hi Middle East vêla indona emaw, buaina emaw thlengte nêl khuan inzawmna nei a ni tlângpui baw.

Nimahsela, thil mak tak mai chu, hêng an lo sawi ang leh hrilhlâwk anga eng mah lo thleng ta chuang thîn si lo hi a ni. Hetih lâi hian, keini Seventh-day Adventist-te erawh chuan hun hnahnûnga thil lo thleng tûr hrilhlâwkna

chungchângah hian ngaihdân dang, Kristian tam zâwkte'n min tâwmpui ve lêm loh kan nei a. Kan ngaihdânah emaw, hrilhfiahnaah emaw chuan a pawimawh berah Krista dah niin, hrilhlâwkna in a tinzâwn ber pawh Middle East vêla ram pakhat (entîr nân, Israel) emaw, khumi ram vêla indona thleng emaw mai khu a ni hek lo. Bible-a kan hmuh hrilhlâwkna hi Krista leh Setana inkâra indona ropui thleng mêk rilrua hre reng chungin kan thlîr a. Chu indona chu thlarau lama inbeihna leh khawvêl pum tuam chhuak vek niin, Pathian mite'n (Juda-te leh Jentail-te, Thup. 12:17, Thup. 14:12 chhiar la) buaina hnahnung ber, sakawlh leh a lem âia Siamtu zâwk chibai bûk tlat a tum avânga harsatna an hmachhawn hunah a vâwrtâwp a thleng dâwn a ni.

Hêng ni hnahnung chungchânga hrilhlâwkna hi a awmzia hrethiam tûr chuan ngun taka Daniela bung 2 kan chhiar phawt a tûl a. Hemi bungah hian khawvêla thil lo thleng tûrte mai bâkah, chûng thil lo thleng tûrte chu eng nge ni a awmzia tih kan hriatthiam theihna tûr pawh kan hmu baw.

Daniela bung 2 hian khawvêl lo awp tawhtu lalram ropui tak tak pali—Babulon, Medo-Persia, Grik leh Rom chanchin sawiin, hêng lalram pali-te hun a tâwp hnu hian Pathian chuan a chatuan lalram chu a rawn dîn tawh dâwn a ni a ti a. Chu lalram chu “eng tikah mah tih chhiat a ni ngâi dâwn lo va, mi dangte hnênah hnutchhiah a ni hek lo vang; hêng lalram palite hi a zavâia ti keh sawmin a ti ral vek zâwk ang a, kumkhuain a ding reng tawh dâwn a ni” (Dan. 2:44, NKJV). Daniela bung 7 leh bung 8-a kan hmuh hrilhlâwkna pawh hian Babulon te, Medo-Persia te, Grik te leh Rom te chungchâng tho hi a rawn sawi ve leh a. Hêng lalram pali-te hi anmahni hun theuh zêlah lo ding chhuaka lo tlu lehin, chumi hnu-ah chuan kumkhua atân Pathian lalram dîn a ni tawh ang.

Daniela bung 7-ah chuan heti hian vântirhkohin inlârnaa entîrna hrang hrangte awmzia min lo hrilhfiahsak a: “Khâng ramsa hlauhawm leh tihbâiawm tak tak pali-te kha lei atanga lo chhuak tûr lal pali-te chu an ni. Nimahsela, Chungnungbera mi thianglimte chuan lalram chu an chang ang a, kumkhuain, kumkhaw tlaitluanin an ta a ni tawh ang” (Dan. 7:17, 18, NKJV) a ti.

Khawvêl awptu lalram ropui tak tak pali-te (Babulon, Medo-Persia, Grik leh Rom) chu lo ding chhuakin, anmahni hun tûra ruat zêlah theuh ro an rêl ang a. Tichuan, an hun theuh an hman zawh hnu, Isua lo kal leh hunah Pathianin a chatuan lalram chu a dîn tawh dâwn a ni.

Tûnah hi chuan Krista lo kal leh hma zawng khawvêl lo awp rihtu tûr lalram pali-na leh a hnahnung ber ni baw, Rom lalram hunah kan la awm rih a.

Hêng lalram ropui tak tak pali-te'n khawvêl an awp hun chhûng tûr theuh hriat hi hrilhlâwkna awmzia hriatthiamna atâna a lungphûm pawimawh tak a ni tih hre chungin, tûn kuartarah hian Bible hrilhlâwkna awmzia hrilhfiah dân kan zir ho dâwn a. A bîk takin, hrilhlâwkna thu leh tâwpna huna thil thleng tûrte awmzia min hriatthiamtirtu thawnthu te, tehkhin thu te leh entîrna te kan bih hnâi zual bîk baw ang.

Genesis bu-a kan hmuh lei leh vân leh a chhûnga thil awmte siam a nih thu atangin kan tan ang a—a chhan pawh hêng thawnthute hi hrilhlâwkna awmzia kan hriatthiamna atân mai bâkah, a hnua thil lo thleng, a bîk takin, kraws leh mihringte tlan nâna Isua thihna awmzia kan lo hriatthiam theihna atâna pawimawh tak a nih vâng a ni. Tin, Babel in sâng sak a nih thu leh a satute tawng tih hransak a nih tâk thu te, biak bûk rawngbâwlna chungchâng te, Sam bu te leh Thuthlung Hluia kan hmuh inneihna thenkhat pawh kan en tel baw dâwn a. Hêngahte

leh a dangahte pawh kan hmuh tehkhin thu, entirna leh chhinchhiahna eng eng emaw hi tih tak zet leh rilru inphah hniam tak chung a kan zir a nih chuan, tâwpna huna thil thleng tûr chungchâng hrilhlâwkna, a bik takin Thupuan bu-a mite hi a awmzia kan lo hrethiam thei dâwn a ni.

Hrilhlâwkna thu awmzia kan lo hriatthiam theihna tûra min tanpuitu thawnthute leh entirna hrang hrangte hi a tam tham êm mai a, kuarter khat chhûng leka zir zawh sên rual a ni lo. Chatuan daih a ni ti hial pawh ni ila, kan sawi uar a ni chuang lo maithei nghe nghe zâwk a. Chumi a lo thlen hma chuan, Pathian khawngaihna azârah kan theih dân ang angin kan lo zir ve rih phawt dâwn a nih hi.

Shawn Boonstra-a hi Voice of Prophecy speaker leh director ni kawp a ni a. A thu hril leh lehkhabu ziahte hi khawvêl puma ngaihthlâk leh chhiar hlawh tak niin, a thu hril hi ram hrang hrangah live-a lo thlir theih tûra pêk chhuah thin a ni bawk.

Zirlâi 1

March 29–April 4

HRILHLÂWKNA HRILHFIAH DÂN THENKHAT

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Jer. 29:23, 24; Sam 139:1–6; Dan. 12:4; Thup. 22:10; 2 Tim. 3:15–17; Heb. 4:12.

Chângvawn: “A chhuang apiang erawh chuan hei hi chhuang rawh se, kei LALPA hi ngilneihna te, rêl dikna te, felna te he leia hmang thintu chu ka ni tih mi hriata, a hriatthiamna chu. Hêng thilte hi ka lâwm zâwng a ni si’ tih hi LALPA thu chhuak a ni” (Jeremia 9:24).

Bible-ah hian Kristiante’n ngaihdân thuhmun an neih tlânna ni lo thu tam tak a awm a, chûng zînga pakhat chu hrilhlâwkna chungchâng hi âwm e. Hetianga ngaihdân inang lo tak tak kan neih avâng leh, dik ber nia kan inngaih theuh bawk si hlawm avâng hian mi tam tak chuan Bible-a hrilhlâwkna thu kan hmuhte hi zir tûl lo, hun khawhral thlawna mai niin an ngaih phah fo rêng a. Vânduathlâk takin, ringtute zîngah ngei pawh mi tam tak

chuan Bible-a lehkhabu thenkhat, entir nân, Thupuan bu angte hi chu hriatthiam theih loh niin a ngâi sa tawp mai bawk. Pastor thenkhat, hrilhlâwkna thute zir chu buaina zakhua thlentu mai nia ngâite'n an lo fuih thîn bawk si a; chuvâng chuan, chhiar enah an en lo tawp mai niin a lang.

Hetiang hi hmânah chuan thil nih dân a ni ngâi lo. Kristian kohhran chanchin kal tawha kum zabi hmasa sâwm leh pariat vêl chhûng zawng kha chuan Kristiante zînga a tam zâwk daih khân Bible-a hrilhlâwkna thute hi an ngaihsakin an ngâihlu hle thîn a, hrilhlâwkna thu hrang hranga thuchah pawimawh tak tak inphûmahte pawh hian ngaihdân thuhmun an lo nei tlâng hle thîn bawk. Pathianin ringtute hnêna hrilhlâwkna thute a pêk chhan leh a ruahman dân ni bawk chu: “Tin, unaute u, in zain thu thuhmun in sawia, in zînga inthenna rêng a awm lohna tûrin, rilru hmun khat leh ngaihtuahna hmun khata fel taka in in zawm tlat zâwkna tûrin, kan Lalpa Isua Krista hmingin ka ngên a che u” (1 Kor. 1:10) tih hi a ni a.

Tûn kârah hian hrilhlâwkna thute hrilhfiahna rintlâk leh nghet tak min neitir thei tûr thu pawimawh thenkhat kan zir ho dân a ni.

SUNDAY

March 30

A chhiar apiangin a awmzia hrethiam rawh se

In vêngah/khuaah Kristian lehkhabu dân a awm em? A awm a nih chuan, lêng lût la, Bible-a hrilhlâwkna thu hrilhfiahna lehkhabute kha han thlêk kual thuak thuak teh. Chûng lehkhabu ziaktute chu an ngaihdân leh hrilhlâwkna thu an hrilhfiah dân a inang lo hlawmin, inkalh tak takte pawh a ni hlawm tih i hre thuai ang a, Thupuan bu-in a sawite hi a awmzia hriatthiam tak tak theih loh nia ngaihdân pawh i neih pah hial maithei nghe nghe bawk. Entir nân, ziaktu pakhat chuan Krista dodâltu

tih hi chu eng dang ni lovin, entirna emaw, tehkhin thu emaw mai niin a sawi ang a; ziaktu dang pakhat chuan nakîna lo la chhuak tûr niin a sawi thung ang a; tin, ziaktu dang leh chuan milem be mite'n Rom Lalram an awp lâi vêla mi tu emaw kha sawina niin an ngâi bawk ang. Hetiang teh nuai hi a nih avângin, thuhritlu upa lam deuh tawh pakhat chuan heti hian a lo sawi rêng a: “Bible hi chu tingtang hlui deuh tawh ang a ni a; i duh ang thlûk mîl tûr zêlin i perh thei ang” a ti.

Nimahsela, amah Bible hi chuan chutiang ngaihdân chu nei tûrin min rawn hauh lo thung a. Ngun taka chhiara, Pathian chuan thil a sawi liam ve mai mai ngâi lo va, a Thu kal tlanga thutak a sawite chu a awmzia kan hrethiam thei a ni tih ring chung a zir tûrin min sâwm zâwk a ni.

Matthaia 24:15; Thupuan 1:3; Matthaia 11:29; leh Jeremia 9:23, 24 te hi chhiar la. Hêng thute hian Pathianin ama chungchâng kan hriatthiam theihna tûra ruahmanna a lo siam chu eng tin nge min hrilh?

Sap rama zirna in sâng (university) tam takah kuan Bible hi subject pakhat anga zirtir niin, an zirtir dân erawh thu leh hla mâwi tak tak dah khâwmna lehkhabu a nihna angin a ni tlângpui. Mahse, ringtu tha tak tân chuan, zirtirtu-in hmâsâng milem be mite'n an lo ziah thawnthu phuahchawp ngaihdân tak si a zirtir dân ang chiah thova Bible an zirtir lâi lo ngaihtlâk chu mak tih loh a har ngawt ang. Mi thiam tam takin Pathian thu a ni tih ring ve hran chuang miah si lova Bible an zir emaw, zirtir emaw ve chhan chu Bible-a kan hmuh thawnthu hrang hrangahte hian nungchang dik leh tha min zirtir thei “thu” hlu tak tak a awm vâng a ni a. Nimahsela, anni ngaihdân chuan, Pathian thâwk khum a ni tia zirtir chu thil nuihzatthlâk tak a ni.

Chutiang chu a nih avângin Bible hi chhiar nasa ve viau tho mah se, Bible kal tlanga Pathianin thil a sawite chu a awmzia an hrethiam thei ta lo thîn rêng a. Mi thenkhat dang lah chuan Bible thuchah kalh zâwng chiahin an lo zirtîr ve bawk si nê. Lalpa hnêna intûk luhna tel lo leh, thutak zir tûra thîlung inhawng miah lote chuan Bible hi han zir han zir ve thîn mah se, a thuchah laimu tak an man theih dâwn loh mai bâkah, hêng Bible phêk tina Pathian nungchang thianghlim leh hmangaihna târ lana awmte hi a hmu thiam thei dâwn rêng rêng lo va. Hei hi mi tam takin an lo rin âia thleng awlsam a ni nghe nghe bawk. Chuvâng chuan, a hmanraw dik nê ni lo leh rilru dik pu lo (Thlarau Thianghlim kaihhruaina ni lo) chung a Bible chhiar/zir ve ngawt chu thil hlauhawm tak a nih thei rêng a ni.

Mi pakhat, sakhaw mi êm êm nia hriat pawh ni lo hian Bible a lo chhiar ve tlat mai a. A chhiar chhan an han zawh chuan, “E le, a sawi dik tâwk lote ka zâwng kual maw le” a ti pek a ni âwm e. Eng vângin nge hetiang hi ngaihdân leh rilru put hmang dik lo tak a nih?

THAWHTANNI

March 31

Pathian hian amah hrethiam tûrin min duh

Ram/state dang khawiah emaw, chumi hmuna an tawng hman i hriat ve si lohnaa i awm lâiin damdâwi zawrhna dâwrah emaw, dam lo inentîrna hmunah emaw i kal tawh em? Dâwr nghâktu emaw, doctor emaw hnênah chuan i sawi duh ang i sawi chhuah theih si loh avângin hrehawm i ti ngawt ang ti raw?

Pathian pawh hian kan hnênah thu sawi duh hle mah se, harsatna hmachhawn a nei ve tho mai a. Chuvâng chuan, “Vân khi lei âia a sâng zâwk angin, ka awm dânte hi in awm dânte âiin a sâng zâwk si a, ka ngaihtuahte

pawh hi in ngaihtuahte âiin a sâng zâwk bawk” (Isaia 55:9 tiin a lo sawi sâwi rêng a ni. Nimahsela, a harsatna tawh hi kan hnêna thu sawi nân mihring tawng hman a hrethiam lo lam a ni ve lo va; keimahni zâwk hian a famkima amah hrethiam tûrin ngaihtuahna emaw, tawngkam emaw kan neih phâk loh vâng zâwk a ni.

Hêng a hnuai Bible chângte hian eng tin nge Pathian ngaihtuahna leh keini ngaihtuahna inthlauhzia an sawi?
Sam 139:1-6-----

Sam 147:5-----

Rom 11:33-----

1 Johana 3:20 -----

Thil nihna dik tak kan hriat reng tûr chu, Pathian rilru leh ngaihtuahna hi eng tikah mah a famkimin kan hre thei ngâi dâwn lo tih hi a ni a, a chhan pawh ani chu tâwp chin nei lo leh eng kim hria a nih tlat vâng a ni. A thil siamte pawh hi a zavâi chuan kan hrethiam sêng lo hrim hrim bawk a. Chuti a nih lâia amah lo hriatthiam kîlh kêlh tum chu tih sa loh loh a ni lo vang em ni? Thil theih loh tawp a ni.

Amaherawhchu, thil zâwng zâwng hi hrethiam vek ngâi dâwn lo mah ila, kan chhandamna atâna tûl leh tangkâi chinte chu kan hrethiam thei zêl thung (2 Tim. 3:14, 15 en rawh.) Tirhkohte’n an thu sawi ngâithlatute hnêna chanchin tha awmzia an hrilhfiah khân, hrilhlâwkna lo thleng famkim tate chu an sawi chhuak thîn a, hêngte atang hian hrilhlâwkna thute pêk a nih chhan chu chhandamna ruahman kan lo hriatthiamna atân a ni tih kan lo hre thei thîn. Hetiang chiah hian, khawvêl tâwp dâwn hnaihah chuan Bible-a kan hmuh hrilhlâwkna thute

hian eng emaw ti kawng tal chuan Isua hnênah min hruai thleng nge nge dâwn a, mihring zawng zawng hnêna a pêk chhandamna thutiam chu hrethiam tûrin min tanpui ang.

Lalpa, amah hmanga khawvêla thil zawng zawngte siama an lo awm tâkna chu (Kol. 1:16; Johana 1:1-3 en la) he leiah hian lo kalin, mi zawng zawng sual thâwina atân krawsa thi tûrin a rawn inpe a, kha a inthâwina siam khân mi sual ber berte pawh a huam vek. Chutiang tak chuan Pathian hian min lo hmangaih a ni a. Kan tân eng kim a lo tih tawh avângin mi zawng zawng hi—mi sual ber berte pawh tel vekin—Isuaa min pêk chu hre tûrin min duh ang tih a Chiang a. Chumi kan lo hriatthiam theihna tûr atân chuan hrilhlâwkna thute pawh hi pêk kan ni rêng bawka a ni.

Bible-ah hian kan hriatthiam loh thu tam tak awm tho mah se, eng vângin nge kan hriat chinah kan rilru kan pêka, chûng kan thu hriatte chu kan zawm bawka a pawimawh le?

THAWHLEHNI

April 1

Daniel: Thu chu thup tlat rawh

Daniela 12:4 chhiar la. Pathianin Daniela hnêna a sawi chu eng nge ni? (Thup. 22:10 nêh khâikhin ang che.)

Thuhritu tam tak chuan Daniela 12:4 thu hian Isua Krista lo kal leh hma lawkin khâwl lam leh science thiamna lamah hmasâwnna nasa tak a thleng dâwn tih a lo sawi niin an ngâi a. Thenkhat phei chuan tûn hnâi kum za liam ta chhûnga zin vei vahna hmanraw chi hrang hrang—motor, thlawhtheihna leh lawng leh a dangte—chak tak tak siam chhuah lo ni ta hi a lo sawi niin a ngâi bawka. Adventist-te ziah lehkhabu tam takah pawh hetiang zâwng

hian thu an kalpui ve tho mai a. Hrilhfiahna âwihawm leh âwm ang tak chu ni ve ngei tho mah se, Daniela 12:4 thuin a sawi hi chu thil dang zâwk a nih maithei.

Hemi châng hi i han chhiar nawn leh teh ang. Vântirhkohin Daniela hnêna a sawi hi “thu chu thup la, lehkhabu chu châr tlat rawh” tih thu-in a intan a. Heta a sawi hi Daniela lehkhabu chungchâng a ni tih hria ila. Chuti a nih chuan, tâwpna huna lo pung hluai tûr hriatna a tih hi thil dang ni lovin, Daniela lehkhabu awmzia hriatthiamna a ni thei mai zâwk ang em?

He thu vântirhkohin a sawi hian Daniela lehkhabu hi Thupuan bu nêh a inan chiah loh dân a târ lang a, Johana kha chu a lehkhabu châr/zêp lo tûrin hrilh a ni ve thung a nih kha (Thup. 22:10). Thupuan bu hi chu a bul rêt atanga a awmzia hriatthiam tûr a ni a, a chhan pawh “a hun chu a thlen hnaih tawh êm vâng a ni. Hetih lâi hian, Daniela lehkhabu erawh hi chu nakin hnua a awmzia la hriat fiah thiam chauh tûr a ni ve thung.

Kum za eng emaw zât liam ta chhûng khân Kristiante zînga mi thiam tam takin Daniela lehkhabu hi hrilhfiah an lo tum nasa tawh thîn a, thenkhat phei chu an hlawhtling viau nghe nghe. Amaherawhchu, Daniela lehkhabu hriatthiamna hi kum 1798-a lo tâwp ta kum 1,260 hrilhlâwkna tâwp hnu khân nasa taka lo pung chhovin, khawvêl hmun hrang hranga Bible hrilhfiatu tam tak chuan kum 1843 vêlah khan thil pawimawh leh ropui tak eng emaw a lo thleng dâwn niin thu an keuh thlu deuh thup a. Chûng zînga mi hriat hlawh ber ni ta chu William Miller-a kha a ni âwm e. Ani thu hril avâng hian kum zabi sâwm leh pakuana lâi vêla thleng, Isua lo kal lehna atâna inbuatsaihna ropui tak, “Great Advent Movement” tia hriat ni ta kha a lo piang chhuak hial a. Hemi hnu hian thil pawimawh dang eng eng maw pawh lo thleng ve lehin, chu

chuan “a la bâng” kohhran hi a hrin chhuah bâkah, Chiang taka vântirhkoh pathum thuchah awmzia hriatthiamna pawh an lo nei ta bawk a ni.

Khawvêl puma inzâr chhuak vek kan kohhran lo pian chhuahna hi tawngkam danga kan sawi dâwn chuan, Daniela lehkhabu-in tâwpna huna hriatna pun tûr thu a lo sawi a thlen famkim tâkna a ni ti pawhin kan sawi thei ang.

A leh lamah, mi dangte thiam loh chantîrna rilru pu miah si lovin, “thim” hnuaia Kristian kohhran tam zâwkte an la awm tlat si dân hi ngaihtuah la. Bible thu bul thenkhat, entîr nân, Eden huna din lo ni daih tawh ni sarhi ni Sabbath te pawh ngaihthah niin, a âiah milem be mite Rom atanga lo chhuak Sunday zâwk an han châwisâng ta tlat hi chu a mak a ni. Tin, mitthite awm zui zêl dân an hriatthiam lohzia pawh hi ngaihtuah bawk la, Kristiante zînga a tam zâwk daihte hian milem be mite zirtîrna, mitthite chu a hnuk a chah veleh khawi hmunah emaw an kal nghâl zêl a—thenkhat chu vânramah nuam taka han awm ta-in, thenkhat dang erawh chatuana kâng tûr hremhmunah an kal thung niin an ring a ni.

Hetih lâi hian keini chuan thu dik kan hre bik a, he thu dik kan hriatna avâng hian kan lâwm mai bâkah, kan inngâitlâwm tel bawk tûr a ni ang.

NILAINI
Thu chu zirin

Seventh-day Adventist-te’n Bible-a kan hmuh hrilhlâwkrate hriatthiamna kan neih theih chhan chu William Miller-a’n kawng a lo sah kuak tawh vâng a ni a, a hnênah khân lawmthu sawi kan ba nasa hle a ni. Bible châng pawimawh thenkhat (entîr nân, Daniela 8:14 thu) a hriatthiam dân kha dik tâwk lo deuh mah se, a zir dân

phung erawh a pawimawh êm êm tho va, a chhan chu ni hnuhnûng kohhran lo pian chhuah theihna atâna kawng lo sialtu a nih tlat vâng a ni.

Matthaia 5:18, 2 Timothea 3:15–17, leh Luka 24:27 te chhiar la. Hêng chângte’n Bible hrilhlâwkrate kan zir dân tûr nia an sawi chu eng nge ni?

Kawng thenkhatah chuan, Bible thute zir hi milem zai sawmte rem khâwma intihsiakna neih nêl pawh a danglam vak lohna lâi a awm thei ang. Milem them pahnih thum lek hmang chuan milem pum pui lan dân tûr suangtuah chhuah thiam a harsa hle dâwn a. Chûng milem them pahnih thum i kenahte chuan sakawr taksa bung a ni ngei tih i hriat i hmu a; tichuan, sakawr lem i rem khâwm niin i ngâi ta mai rêng bawk a. Nimahsela, milem them thenkhat dangte chu âr te, bâwng te a ni ve leh bawk si. Milem them zawng zawngte i han rem khâwm zawh vek hnu chuan khawi emaw lâia ram lem (landscape) i lo rem reng a ni tih i hre ta a. Chutah chuan khawpui te, ran vulhna hmun te, a piah deuhah tlâng dung mâwi tak tak te a awm bawk.

Kristian thenkhatte’n Bible an zira tih dik/fuh loh an neih thin pawl tak pakhat chu Pathian Lehkhabu hi eng emaw atân bika hman theih thu sawi tha tak tak leh thu fing chi hrang hrang dah khâwmna nia an ngâi hi a ni. Entîr nân, mi thenkhat chuan Gideon International buatsaih, Gideon’s Bible phêk hma lama Bible zir kaihhruaina tâwi tê leh hriatthiam awlsam tak ni bawk si an lo dah hi an hmang rim êm êm mai a. Hetah hian thupui hrang hrang atâna chhiar tûr Bible chângte dah zêl niin, chu chu kan thil zir tûr apiang atâna Bible zirtîrna pum pui khâikhâwmnaah an ngâi hial thîn.

Vânduathlāk takin, hetiang ngaihdân hi hrilhlâwkna thute zirnaah pawh a rawn chhawm lût bawk a. Bible châng khawi emaw lâi hi—a chheh vël thute ngaihtuah tel miah lova la chhuakin—chanchin thara an puan thil thlengte-ah an lo hmeh bel zung zung mai thîn a, Bible châng dangte'n an lo sawi ve-te chu an ngaihtuah chang tawh ngâi rêng rêng lo. Hei hian hrilhlâwkna chungchâng chhuina lehkhabu tam tak hring chhuakin, chûng lehkhabute chu kum tam vak lo a liam hnu-ah ziah danglam deuh hret emaw, siam that emaw a ngâi tlângpui hlawm nghe nghe a. A chhan pawh, thil lo thleng tûr nia an sawite chu a lo thlen leh tâk si loh avâng leh, a lo thlen hun tûr nia an sawiah a lo thlen tâk loh thîn vâng a ni.

Chuvâng tak rêng chuan, kan thu zir tûr chungchâng inziahna Bible châng thenkhat chhiara duh tâwk mai lovin, chumi chungchâng Bible-in a lo sawi zawng zawngte chu ngun taka zir kim vek a pawimawh êm êm a. Tin, a sawina boruak leh a chhevêl thilte pawh kan ngaihtuah tel a tûl thîn bawk. Bible thute hi ziah a nih hun leh ziah a nih chhante ngaihtuah chang miah lova lo hrilhfiah ve ngawt a awl khawp mai a. Mahse, chutiang chu tih hauh loh tûr a ni.

An rin dân, entîr nân, thih hnua kan awm zui dân chungchâng emaw, Chawlhni chungchâng emaw nem nghehna atâna Bible châng thenkhat chauh la chhuaktute nêh Pathian thu in lo sawi dîn/ho ve tawh em? Chumi tuma i thil tawn chu eng nge ni? Chutianga ti thînte chhân lêt dân tha ber chu eng nge ni ang?

NINGANI

April 3

Tehkhinna anga ngaih tûr nge a ngialngana pawm tûr?

Hrilhlâwkna thu zirtute'n thil pawimawh tak an ngaihtuah tûr awm chu, Bible-in tawngkam a hmante hi a

H-2

ngialngana lo lâk tûr nge ni a, entîrna emaw, tehkhinna emaw anga lo ngaih zâwk tûr tih hi a ni. A ziaktuin entîrna tawngkam a hmang a ni tih chu eng tin nge kan lo hriat theih ang a, tin, chu tawngkam a hmanin a entîr chu eng tin nge kan lo hriat theih bawk ang? Chumi hriat theihna kawng pawimawh tak chu, eng tin nge a entîrna tawngkam hman chu Bible hmun hrang hrangah hian ziaktu dangte pawhin an lo hman ve hlawm tih en kual a ni a, chu chu tûnlâi huna kan hman dân nêna inang lo mai pawh ni lovin, inpersan daih pawh a ni hial maithei nghe nghe bawk. Entîr nân, mi thenkhat chuan Daniela bung 7-a a tawngkam hman “savawm” tih hian Russia a entîr niin an ngâi a, a chhan pawh tûnlâi hian savawm chu Russia ram chhinchhiahna atâna hman a nih ve fo vâng a ni. Mahse, hetiang hi hrilhlâwkna thua entîrna hrang hrang awmzia hrilhfiah dân him leh rintlâk chu a ni hauh si lo.

Hêng Bible chângte hi chhiar la, Bible thute hi Bible thu vêk hmanga hrilhfiah tûr a ni tih hre reng chungin i chhiar dâwn nia. Hêng Bible châng hrang hranga entîrna tawngkam thuhmun lo lang vek chu eng nge ni a, chu tawngkam chuan Bible-ah hian eng nge ni a entîr thin sawi ang che.

Dan. 7:7, Dan. 8:3, Dan. 7:24-----

Thup. 1:16, Eph. 6:17, Heb. 4:12-----

Thup. 12:1; Thup. 21:2; Eph. 5:31, 32; Jer. 6:2-----

Dân zawm awlsam êm êm, “Bible-in tawngkam a hmante hi Bible tawngkam vêkin a hrilhfiah kan phal tûr a ni” tih hi kan zui a nih chuan, hrilhlâwkna thua entîrna leh chhinchhiahna tawngkam hrang hrang an hmante zînga a tam zâwk daihte hi a awmzia kan hrethiam ngei ang.

Entîr nân, “kî” tih chuan sawrkâr thuneihna emaw, ram emaw a entîr tlângpui a. “Ngûnhnâm” tih chuan Pathian Thu a entîr tlângpui a. Tin, “hmeichhia” tih chuan kohhran a entîr thîn tlângpui bawk. Hêng atang pawh hian Bible thute chu Bible thu vêkin a hrilhfiah nghâl zêl a ni tih kan hre thei ang.

Zawhna chhân ngei ngâi la awm erawh chu, eng vângin nge Pathian hian a thil sawi duh chu tawngkam pângngâi hmanga sawi ta mai lova, entîrnate leh chhinchhiahnate hmanga a sawi kher le? tih hi a ni a. Entîr nân, eng vângin nge Petera hian khatih hun lâia Rom khawpui kha “Babulon”

tiin a lo sawi le? (1 Petera 5:13 en la)

Pathianin entîrna emaw, chhinchhiahna emaw hmanga hrilhlâwkna thu a lo sawi thîn hi a chhan hrang hrang a awm ang a. Entîr nân, Thuthlung Thar kohhran chungchângah, Thupuan bu hian khatih lâia Rom sawrkâr kha thil sual râpthlâk tak titu tiin lo sawi ta bawl bawl mai se chuan, kohhranin tihduhdahna nasa tak a tawrh mêk kha a zual leh sauh ngei ang. A hman chhan chu eng pawh lo ni se, Pathian hian entîrna leh chhinchhiahna a hmante hi a awmzia hrethiam tûrin min duh a ni tih kan ring ngam tûr a ni.

Bible ziaktute’n entîrna tawngkam an hmante leh hrilhlâwkna hi a zawng a za chuan a awmzia hrethiam vek rih lo mah ila, eng tin nge kan hriatthiam theih chintea rilru kan pêkna chuan kan rinna a tih chak sawt theih tho le?

ZIRTAWPNI

April 4

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, Indona Ropui bung 18, “America-a Siamthatu” (phêk 317–342) chhiar ni se.

“Pathian thu hriltute leh mi tam tak chuan Daniela lehkhabu leh Thupuan bu-a hrilhlâwkna hi mihringte hriatthiam theih loh tûr thurûk ril tak niin an sawi thîn a. Nimahsela, Krista khân a zirtîrte chu anmahni hunlâia thleng tûr nia zâwlnei Daniela’n a lo sawite kha ngaihven tûra hrilhin, “A chhiar apiangin a awmzia hre rawh se” (Matthaia 24:15) a ti a nih kha. Tin, Thupuan bu hi chu thurûk a ni a, mihringte hriatthiam tûra ziah pawh a ni lo tih ang ngaihdân hi chu a lehkhabu hming, ‘Thupuan’ tih nêen pawh a inkalh nghâl hrim hrim bawk a. Heti hian a thuhmahruaiah kan hmu nghe nghe: ‘Isua Krista thupuan chhuah, Pathianin a bâwihte a hriattîr atân a hnêna a pêk, thil lo thleng thuai tûr thu chu. . . . He hrilhlâwkna bu thu chhiartu leh ngâithlaa, a chhûnga thu ziak pawmtute chu an eng a thâwl e; a hun chu a hnâi tawh si a’ (Thupuan 1:1–3).

“He thu hi Pathian thâwkkhumna changa a lo ziah a ni a, chuti a nih chuan mihring ve mai ni site hian eng tin nge Thupuan bu hi thurûk, mihringte’n a awmzia an hriatthiam phâk ngâi loh tûr thuril a ni an tih mai ngam zâwk le? Thurûk hâi lan tawh, lehkhabu inkeu sa a ni. Thupuan bu kan zir hian kan rilru chu Daniela lehkhabu-a hrilhlâwkna lamah hruai kîr a ni thîn a, hêng lehkhabu pahnihte hian zirtîrna thu pawimawh ber, Pathianin mihringte hnêna a lo pêk, khawvêl chanchin tâwp dâwn hnaiha thil thleng tûrte chungchâng a lo sawi chu min hriattîr a ni.

“Johana hnênah khân kohhranhote’n an la tawn tûr thil chi hrang hrang, phûrawm tak tak ni bawkte chu puan chhuah a ni a. Pathian mite dinhmun, an tâna thil hlauhawm awm, buaina an hmachhawn tûr leh a tâwpa chhanchhauha a awm tâk dân te chu a lo hmu lâwk vek a ni. Thuchah hnuhnûng, leia rah seng tûrte rawn ti hmintu

tûr chu a lo ziah a, chûng zînga thenkhat chu vânrâm buhzêma dah tûr buhphalte niin, thenkhat dang erawh chu boralna meipua tuah tûr thingfâkte an ni ve thung ang. A hnênah khân thil pawimawh tak tak, kohhran hnuhnûng ber tân pheï chuan pawimawh zual êm êmte chu puan chhuah a ni a. Dik lohna hawisana thutak lam rawn hawitute chu buaina leh boralna lo thleng mai tûr chugchângah an mamawh tak zirtîrna thu pêk an ni ang. Lei chungah thil lo thleng tûrte hi hre lovin tu mah an awm tûr a ni lo.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, pp. 340, 341.

Sawi ho tûrte:

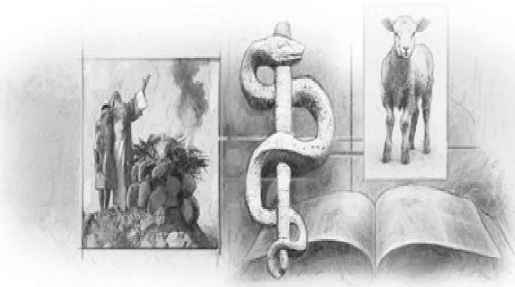
1. Hrilhlâwkna thu zirin kan rinna a tih chak sawt theihdân kawngte chu eng nge ni? Hrilhlâwkna thute—thenkhat pheï hi chu kum sâng eng emaw zât liam taa ziah, thleng tûr nia a sawi thilte pawh a thlen hma daiha lo ziah tawh ni leh nghâl a ni a—zînga engte hian nge Bible i rinna ti nghet sauh a, chu âi pawha pawimawh zâwk a ziaktute thâwkkhumtu Pathian i rinna ti zual sauh le? Entîr nân, Daniela bung 2 hian eng tin nge Pathian a awm ngei tih ni mai lovin, Pathian chuan nakîna thil lo thleng tûr pawh a lo hre sa vek bawk a ni tih rin ngamna tûr chhan tha tak min pêk?

2. Hrilhlâwkna thute hrilhfiâh tumna huaisâr lehrinhlelhawm tak tak lak atanga kan lo invên theih dân tûr kawngte chu eng nge ni? Keimahi kohhran chhûng ngei atang pawh hian hrilhfiâhna dangdâi tak tak a lo chhuak fo tawh a ni tih kan hria em? Eng vângin nge eng kim kan fiâh a, a tha apiang kan pawm tlat theih nân kan fîmkhur hle a tûl (1 Thes. 5:21)?

Zirlâi 2

April 5–11

THUPUAN BU INNGHAHNA: GENESIS BU

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Isaia 40:7, 8; Gen. 22:1–13; Joh. 3:16; Thup. 5:5–10; 1 Kor. 15:15–19; Thup. 12:1–9.

Chângvawn: “A tûkah chuan Johana’n a awmna lam pana Isua lo kal chu a hmu a, ‘En teh u, Pathian Berâmno, khawvêl sual kal bopuitu tûr saw!’ a ti a” (Johana 1:29, NKJV).

Tûnlâi huna mite’n Bible hrilhâwkna—a bîk takin, Thupuan bu-a kan hmuh angte hi—hrilhfiâh kawnga harsatna an tawh langsâr tak pakhat chu hmâsânga lo ziah tawh lehkhabu eng eng emawa zung kaih a ni tih an hre tlat lo mai hi a ni. Thupuan bu ziaktu hian Thuthlung Hlui lehkhabute hi ngun takin a chhiar thîn niin lang a; tin, a lehkhabu ziah lo chhiartute’n an hriat bel êm êm tûr Thuthlung Hlui lama thupui hrang hrangte pawh a hmang nual bawk. Entîr nân, Thupuan bu-a thupui eng emaw ber hi kan lo zir ta a, chu kan thupui zir mêk nêna inang leh

inkaihnawih châng dangte chu Bible hmun hrang hrangah kan han zawnng kual a, chûng châng hrang hrang zingah chuan châng dang zawnngte áia kan thupui chai lâi hriatthiamna min neihtirtu châng thenkhat a lo awm thîn. Chumi kawngah chuan Genesis bu hi a tangkâi leh zual hle a, he lehkhabu hian sualna leh buainaa kan khawvêl hnuh luh a lo nih tâk dân Chiang takin min hrilh a. Thupuan bu-a thupui pawimawh tak tak târ lan zawnng zawnng deuhthaw hi Bible-a lehkhabu hmasa berah hian—eng emaw ti zawnng talin—a lang vek a ni.

Tûn kârah hian Thupuan bu-a thupui pawimawh leh lian tham tak tak tlêm azawnng kan zir dâwn a. Chûng thupuite kan hriatthiam theihna tûra min tanpui thei tûr chu Genesis bu-ah hian tam tak awm mah se, tlêm tê chauh kan thur chhuak dâwn a ni. Kan thur chhuah chhunte erawh a pawimawhin, Thupuan bu-a châng inang tak takte hi a danglam hret hret dân pawh min hriatthiamtîr thei dâwn a. Chûngte chuan zirlâi pawimawh tak tak—mihring nihphung chungchâng te, Pathian nihna te, lei leh vânah leh keimahni nun ngei pawha thleng mêk indona ropui chanchin pawh min zirtîr bawk dâwn a ni.

SUNDAY

April 6

Sawi lan a nihna hmasa ber ngaih pawimawh tûr

Zirna in sânga lût zirlâite chuan an zir tûr subject chu a tlângpui thlîr kual thuakna nêen bul an tan tlângpui thîn hlawm a (chutiang chu number pe-in, “101” an ti mai thîn). Chutah chuan thûk zâwk leh zau zâwka an la zir chhoh zêl theihna atâna hriat tûr tûlte chu zau tak leh hriatthiam awlsam deuh zâwkin an lo zir hmasa phawt thîn a ni. Chutiang deuh chuan, Genesis bu-ah hian Bible-a lehkhabu dang awmte’n an sawite kan hriatthiam theihna tûra hriat hmasak ngâite chu Pathianin a lo dah vek mai

a. Amaherawhchu, hêngte hi a sawi hawnna ang chauh niin, Bible hmun dangah chipchiar zâwka sawi leh vek a ni hlawm thung.

A tlângpui thu-a sawi chuan, Bible-ah hian thupui hrang hrang kan hmu hnem hle a. Chûng thupuite chu sawi lan a nihna hmasa ber zêl kha chumi chungchâng kan hriatthiam theihna tûr leh, a hnu zêlah pawh eng tiangin nge hman a nih tih kan hriatna tûra a lûngphum pawimawh tak a ni thîn.

Hei hi Bible zirtute zînga thenkhat chuan “law of first mention” (Mizo tawng chuan, “sawi lan a nihna hmasa ber ngaih pawimawh tûr” tihna a ni mai âwm e) tiin an sawi a. Mahse, dân ti lovin, inkaihhruaina (entawn tûr ziarâng) te pawh ti ta zâwk ila, a dik zâwk maithei; a chhan pawh a zawnng a zaa hman vek theih loh a nihna chin a awm vâng a ni. Bible zirna hrim hrim mai bâkah, Bible hrilhlâwkna zirnaah pawh thil pakhat lo awm zêl nia lang chu, Pathian hian a mite hnênah zâwimuang leh a tahtawl tê tê-in an hriat atâna tûl thil chi hrang hrang chu a pe thîn tih hi a ni a. A tîrah a thu bulbâl leh bulthûm hrilh phawtin, hun a lo kal zêl a, Chiang leh thûk zâwk, zau zâwkin a hrilh chho ta zêl thîn a ni.

Isaia 40:7, 8; Malakia 3:6; leh Hebrai 13:8 te chhiar la. Hêng chângte atang hian hrilhlâwkna thute i zirna kawnga i tangkâipui tûr eng thu pawimawh tak nge awm?

Tûnlâi khawvêlah hi chuan “thutak” chungchâng ni lovin, “thutak niin ka hria” tih emaw, “thutak niin a lang” tih emaw kan sawi tlângpui ta hlawm a, a chhan pawh “thutak” chu thil danglam thei, hun inher danglam zêl mila inthlâk thîn nia kan ngaih vâng a ni. Tin, mi thenkhat

chuan “thutak” tih hrim hrim hi thil awm thei ni lovin an ngâi bawk.

Pathian erawh chuan thutak a lo sawi tawhah rêng rêng hian a rilru a thlâk leh si ngâi miah lo va. A mite hnêna thutak a zirtîr tawh chu hmun dangah leh hun dangah pawh a sawi nawn leh zêl thîn. Tih danglam emaw, thlâk thleng emaw chu sawi loh, a awmzia kan hriatthiam theih nân Chiang leh zualin a sawi belh zêl zâwk thîn a. Chutiang chu a nih avângin, hrilhlâwkna thute kan zirnaah pawh hian Genesis bu-in a sawite hi Chiang taka a awmzia kan hriatthiam a pawimawh rêng a ni. He lehkhabu-ah hian a tum khatna atân thupui pawimawh tak tak târ lan a ni a, chûng thupuite chu Bible-a lehkhabu dangte’n an sawi kan hriatthiam theihna tûra a lungphûm pawimawh tak a ni hlawn bawk.

Eng vângin nge Bible leh Bible-in min zirtîr thutak dik lo thei lote kan rinna ti chak lo tûr chu tu pawh leh eng pawh, eng anga âwihawm leh bengverh pawh ni se, kan hnâwl zêl a pawimawh êm êm? Bible kan rinna ti derthâwng thei thilte chu eng tiang kawngtein nge a lo thlen thin?

THAWHTANNI

Pathian hmangaihna hrethiamin

Kan nu leh pate atanga nihphung sualrawn chhawm zêl kan nih avângin lei leh vân leh a chhûnga thil awmte kan ngaihdân pawh hi mahni hma kan sialna leh kan induh tâwkna rilru te’n a ti khawlo thui tawh hle a. Khawvêl pawh hi eng kim hretu Pathian thlîrna atang ni lovin, keimahni hriatna leh thlîrna tawngchham tak atang zâwkin kan hmu ta thîn rêng bawk. Suala tlu tawh mihringte’n kan tih khawlhkham tawh zînga a nasa ber chu “hmangaihna” hi a ni âwm e. Tûnlâia mi tam zâwk

sûkthlêk phei hi chuan hmangaihna hi mi dangte tanpuina atân ni lovin, mahni inhâivûrna atâna hmang tûrin mi a fuih tlat mai leh nghâl a. Hetiang mahni indah pawimawh berna rilru putna hian Pathianin hmangaihna a thlîr dânte kan hriatna tûr kawng a dâl ta tlat thîn a ni.

Hmangaihna nihphung hriatthiam hi Bible hrilhlâwkna kan hriatthiam theihna atâna tûl leh pawimawh êm êm a ni a. Indona ropui kal mêka thu inchuh lian ber pakhat pawh Pathian nungchang hriatthiam lohna nasa tak awm hi a ni nghe nghe.

Ellen G. White-i chuan heti hian a lehkhabu, Indona Ropui tlângkawmna a lo siam a: “Lei leh vân pum pui chu a lo thianghlim ta vek mai le! Thil siam zawng zawngah chuan thukhat vuua inlungruah leh hlim tlânna a lo awm ta a. Eng kim siamtu hnên atanga lo chhuak nunna leh êna leh lâwmna chuan lei leh vân zawng zawng hi a dâp chhuak ta vek a. Thil tê ber atanga khawvêl lian ber thlengin, thil eng kim—nunna neite leh nunna nei lote pawhin khuh bo lohva lo awm ta an mâwina leh hlimna famkim hmangin Pathian chu hmangaihna a ni tih an puang ta a ni.”—Indona Ropui, p. 678.

Genesis 22:1–13 chhiar la. Bible-a “hmangaihna” tih tawngkam kan hmuh hmasakna ber chu Genesis 22:2 hi a ni a. He thawnthu hian Pathian chu hmangaihna a nih dân eng tin nge min hrilh?

Eng thupui pawh zir dâwn ila, chu thupui chu Bible-a a lo lanna hmasa ber hriat phawt kan tum thîn a. Tûn tuma kan zir tûr hi hmangaihna chungchâng a nih avângin Bible-a lehkhabu hrang hrang awm, a bik takin, Chanchin Tha bute’n hmangaihna chungchâng an lo sawi lan hmasakna ber zêl theuh kan en dâwn a ni. Chanchin Tha bu pali-te’n “hmangaihna” tih tawngkam an sawi lan

hmasakna berte chu Matthaia 3:17 te, Marka 1:11 te, Luka 3:22 te leh Johana 3:16 te hi a ni a.

Entir nân, Chanchin Tha Johana ziaka “hmangaihna” tih tawngkam a lo lanna hmasa ber (Johana 3:16) phei hi chu a bengvârthlâk hle: mâichâma mu hman vek tawh Isaaka chanchin kha min hriat chhuahtir lo thei lo. Abrahama’n Pathian a rinzia chu, Pathianah a inngat hmiah mai a, a fapa kha inthâwina atân lo hlân pawh ni se, Pathian chuan a kâi tho leh thei tho a ni tih a ring nghet hle a ni (Heb. 11:19). Khami tuma a thil tih khân Pathianin mihringte a hmangaihzia a lo lantir a. Mi a hmangaihzia chu “a Fapa mal neih chhun” pawh mi a pe hial a ni (Gen. 22:2, 12, 16 en la). Tin, mitthi zing ata a kâi tho leh bawh a. Chutiang chuan, Pathianin kan tâna a neih mahni pawh inpêk phal hialna hmangaihna chu puan chhua hin a lo awm tawh a ni.

Eng tin nge kan tâna Pathianin a neih mahni inhlan duh hial khawp hmangaihna ang hi mi dangte lakah kan lantir ve theih ang? Eng vangin nge hetiang hmangaihna hi a tlângpui thu-a kan neih sa, kan pianpui ve reng ni lo a nih?

THAWHLEHNI

April 8

Isaaka zawhna: Berâmno chu khawiah nge a awm?

Bible-in “berâmno” (Hebrai tawngin, seh) tih thumal a sawi lanna hmasa ber chu hmangaihna tih thumal a hman hmasak berna, Genesis bung 22-ah tho hian a ni a. Berâmno tih tawngkam hrim hrim hi Thupuan bu-a entirna/chhinchhiahna hman rim ber pakhat niin, Isua chu “Berâmno” tiin vawi sawmhni hia tam mah sawi a ni. Thupuan bu-a a ngaihnawm lâi ber pakhat chu bung li-na leh bung nganaa kan hmuh, Johana’n Pathian lalthutphah hûnna pindan a tlawh thu hi a ni a. Hêng bung

pahnihachte pawh hian a langsâr ber chu Berâmno bawh a ni.

Genesis 22:7, 8; Exodus 12:3–13; leh Thupuan 5:5–10 te chhiar la. Eng tiangin nge inthâwina atâna Isaaka hlan a nih thelh thu hian Bible ziahtute’n entirna atâna Berâmno an hman thin dân hrethiam tûrin min tanpui? He thawnthu leh Thupuan bung 5-a Johana thil hmuh hi eng tiangin nge a inzawm?

Sawi tawh angin, Bible-a “berâmno” (Hebrai tawngin, seh) tih thumal a lo lanna hmasa ber chu Isaaka’n a pa hnêna zawhna a zawh, “Berâmno chu khawiah nge a awm?” (Gen. 22:7) tihah hian kan hmu a. Thil ngaihnawm deuh chu, Bible-a lehkhabu dang zawngte hian he zawhna hi chipchiar takin an rawn chhâng ta hlawm hi a ni. Thuthlung Hluia lehkhabu awm dang 37-te hian Isaaka zawhna hi a tahtawl leh chipchiar zâwkin an rawn chhang chho zêl a. Kalhlên Kût an hman lâia serh leh sâng an tih thinte atanga Davida hnathawh hmasak thin leh chumi hnua thil thleng zawng zawng pawh kha a chhâna a ni chho vek mai. A thawnthu pum pui hi Isaaka zawhna chhâna tûr lo nghâktu Messia chungchâng hrilhlâwkna thu hrang hrangte hmanga lo cheimâwi a ni a. Tichuan, Thuthlung Thar lamah hian, tisa leh thisen neia Isua a lo lanna, a mite zinga rawng rawn bâwla, krawsa a nunna a hlân tâkna hmang khân chhân a lo ni ve leh ta bawh a ni.

Hetih lâi hian Chanchin Tha Johana ziaka “Berâmno” tih tawngkam sawi lanna hmasa ber Johana 1:29–34 hi han en ila. Baptistu Johana hian mi mal takin Isaaka zawhna kha a rawn chhâng niin a lang—a chhâna hmun leh chhân hun nêen pawh hian a inhmeh hle nghe nghe bawh. Mi sualte chuan an sualte simin tuiah hnim phûmin

baptisma an chang a, chu chuan mi sual thihna leh nun thara an lo nun tâkna a entîr. Hetih lâi vêl tak hian Isua, Pathian Berâmno chu a lo lang ve nawlh mai a, Matthaia'n a sawi dân chuan vânte a lo inhawng a, vân atanga lo chhuak âw chuan, “Hei hi ka Fapa duh tak, ka lawm êm êma chu a ni” (Mat. 3:17) tiin arawn puang a. Lalpa Vântirhkoh tho hian Abrahamah leh Isaaka te zawhna chu vân atangin arawn puang a nih kha (Gen. 22:11–14).

Hêng Bible châng hrang hrangte hi ngun taka kan chhiar chuan, Isua Krisa, Pathian Berâmno hi kan Âiawhtu a ni tih a Chiang êm êm a. Chu chuan Johana inlârna hmuha Berâmno talh a nih thu pawh hi a awmzia min hriatthiamtîr ta a ni.

Eng vângin nge Isua chu kan Âiawhtu a ni tih hriat hi kan chhandamna atâna a lungphûm pawimawh êm êm a nih? Ani tel lo hian rorêl na lo thleng tûrah chuan thiam chan beiseina i nei ang em?

NILAINI

Thihna hmachhawin

An Siamtu nêna an inzawmna chat tawh khawvêla chêngte nuna bet râwng ber mai chu, nunna nei thil chi hrang hrangte hi thihnain mi a lo châng reng mai leh, eng tikah pawh mirawn nan chîn nghâl a tum reng baw si hi a ni awm e. Thihna hi “sual man” a ni a, lei leh vân pum puia nunna Hnâr awm chhun Siamtu laka kan tâl hran tâk rah hremna kan pêk ngei ngâi a ni. Chutiang chu a nih avângin, Bible hrilhlâwknaah pawh hian dinhmun pawimawh tak a luah rêng a. Thihna chu a taka thleng ngei thîn niin, a chin felna pawh Isuaah—a thihna leh a thawhleha chauh kan hmu thei a ni.

Bible-a thihna tih tawngkam sawi lan a nihna hmasa ber leh, thihna a lo thlen hmasak berna te hian

hrilhlâwknaa he thupuiin hmun pawimawh tak a chan chhan hrethiam tûrin min tanpui a. Sual avânga harsatna lo thlengin mi a tih buai nasatzia min hrilh bâkah, a chin felna tûra Pathianin ruahmanna a lo siam chu kan hriatthiam theih nân hmanraw pawimawh tak takte pawh min pe baw.

Genesis 2:15–17; Genesis 4:8–15, 1 Korinth 15:15–19, leh Thupuan 1:18 te chhiar la. Hêng thute hian—“thihna” tih tawngkam hman a nihna hmasa ber leh thihna lo thlen hmasak ber thu sawina—mihringte kan thih chhan eng tin nge an sawi a, eng tin nge Pathianin thihna a ngaih tih te leh kan harsatna chin felna atâna ruahmanna a lo siamte chu eng tin nge min hrilh?

“Thihna hi nunin a ken tel ve rêng a ni” kan ti liam leh mai thîn a. Mahse, hei hi dâwt a ni. Thihna chu nunna letling chiah, nun lohna a ni zâwk a; he khawvêla kan tawn tûr ve rênga duan ni ngâi miah lo, khawi maw atanga lo lût lui a ni. Thihna hi hre thangin lu pawh lo sùn fo tawh mah ila, a taka kan han tawn meuh erawh chuan kan thlnlung hian a la ngâithiam lo êm êm tho thung a, a tu pawh mai hian thil tha leh ngainatawm lo tak niin kan la hre theuh chu a nih hi. Thihna hi thil tawn châkawm loh leh hrehawm tak a nih hrim hrim tawh sa bâkah, thihna thenkhat, entîr nân, naupang tê tê-te thihna ang phei hi chu a lungchhiatthlâk leh zual êm êm baw a. Nu leh pate chu an fate âia thi hmasa tûr ni-a ngaih a nih tlângpui lâia an fate zâwk an thi hmasa leh tlat thîn hi hriatthiam a harsa thîn a ni.

Bible-a thihna lo chhinchhiah hmasak ber pawh hi thil nihphung pângngâi rêng nia ngaih kalha thleng a ni tlat mai pêk a. Mihring hmasa ber Evi leh Adama te khân

thihna an tem hma hauhin thih lungngaihna an lo tuar tawh a, an fapa fel zâwk chu a sual zâwkin a that ta mai a nih kha. Abela thihna kha dik lo taka thil tih avânga thleng a ni.

Isua thihna pawh kha ngaihtuah ila, sualna rêng nei lo ni siin, Abela ang chiah khân mi sualte kutah a lo thi a. Isua thihna âia dik lo zâwk thihna dang a awm thei ang em? Abela thihna leh krawsa Isua thihna kha a inan êm êmna dang eng engte nge la awm? Abela thih dân khân Isua'n "thihna leh mitthi khua [thlân] chabi a kawh chhan leh Isuaa Pathianin min pêk chu hrethiam tûrin eng tin nge min tanpui le?

Thihna hi tih bo ni dâwn ta lo se, eng vângin nge kan nun hi tangkâina nei lo, awmze awm lo leh sawngsawhlawt lo a nih ang? Chutiang ni tûr a nihna chuan kan tâna Isua'n a lo tih tawhah khân lâwm nachâng hre tûrin min hrilh em?

NINGANI

Rûl kha

Thupuan bu-a thupui pawimawh tak awm chu chibai bûkna chungchâng a ni a. Pawi khawihthu leh chibai bûkna dik lo rawn siam chhuaktu chu "drakon" tia sawi niin (Thup. 13:2-4), rûl ni anga vântirhkoh tlu ta sawi a ni hi tih palh thil thu mai a ni lo. He tawngkam hian Eden huana thil thleng kha min hriat chhuahthîr a, rûl chu huanah khân lo lûtin, Evi leh Adama te kha Siamtu laka hel ve tûrin a hmin ta a nih kha.

Genesis 3:1-5 hi Thupuan 12:1-9 nênh khâikhin la. Hêng thawnthu pahnihahte hian thil inang eng engte nge awm? Genesis bu-a rûl chanchin kan hmuh hian eng tiangin nge Thupuan bu-a târ lan vâna indona lo awm tawh kha a lo awm chhan hrethiam tûrin min tanpui?

Bible-ah hian Setana'n khawvêl zawng zawng a hruai khawloh thu sawina pahni a awm a. Pakhat chu Genesis bua kan hmuh, khawvêla mi pahni chauh an la awm lâia thleng kha niin, pakhat dang chu, Thupuan bung 12 leh 13-a kan hmuh, "khawvêl zawng zawng bumtu" (Thup. 12:9) tiin leh, sakawlh hnêna thiltihtheihna petu, sakawlh chibai bûk tûra "khawvêl zawng zawng" hruaitu (Thup. 13:2, 3) tia Setana sawi a nihna hi a ni. Bible hrilhâwknaa kan hmuh thupui pawimawh tak pakhat chu lei leh vâp pum huapa indona thlen mêk thu a ni a. Pathian nungchang leh a Thu hi eng tikah mah danglam ngâi lo niin, Setana pawhin a thiltumte chu a thlâk ngâi bik miah lo bawh.

Vânneihthlâk takin, indona ropui nihphung hi inthlâk danglam ngâi lo a nih avâng leh, hrilhâwkna thutea indona ropui chungchâng chiang taka zia kan lo neih bawh avâng hian Krsitiantie chuan thutak leh dâwt thu kan thliar hrang thiam a; tin, thlarau lama tlâk hawh palh theihna khuar awmte pawh kan hre thei thîn bawh. Pathian chuan a nihphung a thlâk ngâi dâwn lo va, Setana pawh Setana a ni chhonzawm zêl ang. Setana hian a nihna dik tak thup nân hmâikâwr chi hrang hrang a inbel thîn a; mahse, suala tlu ta mihringte chanchin kal tawh zawng zawng leh, Thupuan bu-a hrilhâwkna thu kan hmuhte hian Eden huana a lo hman tawh a ruahmanna kha a la bânsân ngâi rêng rêng lo tih min hrilh. Pathian chuan finna leh hriatthiamna neihtîr min tiam a (Jakoba 1:5), chu bâkah, Pathian Lehkha thu chiang tak nênh min thuam bawh; chuvâng chuan, Setana bumnaa kan tlûk hi a hlauhawm hran lo. Nimahsela, thil lungchhiatthlâk tak chu, mi tam tak an lo tlu tawh si tlat mai hi a ni a, mi tam tak—mi tam zâwk daih a ni hial ang chu—an la tlu ve leh bawh dâwn a ni.

Hnam tin hian nun dân phùng bik leh thil chin than kan nei theuh hlawm a, chùngte chu hun lo inher danglam zêlah a inthlâk ve hret hret thîn. Khawtlâng inkaihhraina dânte pawh a inthlâk thîn a; tûn hmaa kan lo pawm thin pawm ni ta lo leh, pawm loh ni thîn pawm ni ta thung pawh a awm nual bawk. Indona ropuiah erawh hi chuan a indote leh an thu inchuhte hi a la danglam ve lo rêng rêng a, hei hi rilru-a hre reng chungin hnam zia leh khawtlâng nun lo danglam chho zêlah hian Kristian kan nihna anga kan pawm theih tûr chin leh pawm theih loh tûr chin eng tin nge kan lo thliar hran ang? Entîr nân, Setana dâwt sawi hmasakho, “in thi tawp lo ang” tih leh “pathiante ang in lo ni ang” tih te hi in hnam leh awmna rama mite khân thutak niin an inzirtîr em?

ZIRTAWPNI

April 11

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, Tîrkohte Thiltih bung 57, “Thupuan Chu” (phêk 578–592) chhiar ni se.

Khawvêl sakhaw tam tak hi chu tu emaw ngaihdân atanga lo piang chhuak a nih tlângpui lâiin, Kristian sakhuaa ngaihdân awmte erawh hi chu a taka thil thleng ngei beh chhana duan chhuah a ni hlawm thung. Bible pawh hi mihringte chanchin kal tawha Pathianin mihringte inlaichinna a rawn neihpui thin dân chanchin a ni ber a, hêng an inlaichin tawn dân leh an indâwr tawn dân chanchinte hi ngun taka kan zir a nih chuan, Pathian nungchang nghehzia leh danglam ngâi lohzia kan lo hre thei ngei ang.

Amaherawhchu, Kristiante pawh hian a châng chuan thil ngâi ngawr ngawr ngaihtlâk reng mai hi kan ning ve thîn tho a. Kohhran pâwl dangte’n min tâwmpui ve loh kan hrilhlâwkna thuchah ken hi mite hmaa puan a nih chângte

H-3

hian kan hriat fo tawh hnu nia ngâiin, thil thar zir belh tûr awm lo niin kan sawi thîn bawk.

Kan thuchah hi danglam ngâi lo leh nghet tak ni mah se, mâwlmang tak emaw, ngaihnawm loh zet emaw chu a ni lo thung. Chumi letling chiah chu a ni zâwk a: eng kim hretu Pathian hnên atanga kan dawn hrilhlâwkna thu kan han zir hi chuan eng kim kan hre vek ta ti thei dinhmunah kan ding ngâi dâwn lo va ni tih kan hre chhuak thuai thîn.

Ellen G. White-i’n Thupuan bu ziah a nih chhan a sawite zîngah pakhat chu Kristian kohhranin eng tik hun atân pawha pawimawh reng thuchah hi a vawn tlat theih nân a ni a. “Thawktute zînga la naupang deuh thenkhat hi chuan . . . thutak kan sawi nawn fo thinte hi an lo ning ta a. Thil thar leh dangdâi deuh zâwk hriat an châkna lamah thurin thar chhawp chhuah phêt an tum ta thîn a ni” a ti.—Tîrkohte Thiltih, p. 580. Thupuan bu hi nakîna thil lo thleng tûrte chanchin ziahna lehkhabu chauh a ni lo va; hun kal taa thil lo thleng tawhte chanchin ziahna bu pawh a ni tel bawk. Kan kohhran chanchin kal tawh leh thurinte Chiang taka kan hriat theih nâna ziah a ni a, hêngte hi ngun taka kan zir thîn a nih chuan a ziding nih châknain a hruai bovin kan awm lo vang.

Sawi ho tûrte:

1. Pathian Lehkhabu hian thu thar leh hriatthiamna tharmin pêk a thulh ngâi lo va. Eng tin nge thil thar zir belh duhna leh Pathianin min lo pêk tawh sa thutakte vawn ngheh tlat a pawimawhna hi inbûk tâwk takin kan kal kawptîr theih ang?

2. Eng tin nge kohhran hian hrilhlâwkna thu hrilhfiahnathar lo chhuak thîn hi kan lo dawnawng ang?

Thil thar zir belh tûr a awm zêl dâwn a ni tih chu hre tho mah ila, êng thar lo chhuak chu kan mamawh tak thutak nge nia zirtîrna dik lo zâwk tih eng tin nge kan lo hriat theih ang?

3. Indopui Pahnihna lâi khân Pacific tui puia awm lawngsipai pakhat hliam tuar thi mai tûr chuan amah enkawltu doctor hnênah, “Fahrah ka ni a. Ka thih hunah chuan tuin nge min hre tawh ang?” tiin a zâwt a. Doctor chuan, “E, keimah hian ka hre reng dâwn che alâwm” tiin a hnêm a. Doctor hian hriat reng a lo tum tak tak pawh a ni maithei; mahse, ani pawh hi eng tikah emaw chuan a la thi ve leh tho dâwn a, a thih rual rualin a damlo enkawl fahrah a hriat rengna pawh chu a tâwp zui ve nghâl mai ang. He mite pahnih chanchin hian eng tin nge mihring nun derthâwnzia leh awmze neih lohzia, thihnain a la hneh nge nge tho tûr a nihzia hrethiam tûrin min tanpui le?

Zirlâi 3

April 12–18

ENTÎRNA ATÂN INNEIHNA HMAN A NI

SABBBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Gen. 2:23–25, Eph. 5:29–32, Ezek. 16:4–14, Thup. 18:1–4, Gen. 24:1–4, Thup. 19:1–9.

Chângvawn: “Tin, ‘ “Berâmno nupui neihna ruai theha sâwmte chu an eng a thâwl e” tiin ziak rawh’ mi ti a. Tichuan, ka hnênah, ‘Hêng thu hi Pathian thutak a ni’ a ti a” (Thupuan 19:9).

Bible hi chhandamna nihphungte leh Pathianin a mite a hmangaihzia târ langtu hmangaihna thawntu hrang hrangin a khat a ni ber mai. Mi pahnih inkâra inlaichinna awmah chuan inneihna (nupaa insiamna) hi a thûk leh a inneiate pawh an inhnaihna ber a ni a. Hei tak hi Pathianin a lo duan ang ngeia keimahni’n chan kan inphal a nih ngat chuan mi a hmangaihzia, amah nêna kan inlaichin tawna chungchâng leh min tlan tûra a kawng zawh lo thuizia kan zir chhuah theihna tûr hmun a ni.

Tûnlai mi tam takte'n hmangaihna leh inneihna an ngaihdân hian inneihna thuthlung hmanga Pathianin mi zirtîr a tum chu kan hriatthiam theihna tûr kawng a dâl tlat tawh a. Mihringte sualna khân inneihna hi nasa takin lo ti chhe tawh (thil dang zawng zawng pawh a ti chhe vek bawk a) mah se, thutak puan chhuahna hmanraw ropui tak la ni thei reng thovin, hrilhlâwkna thutak nêl lam a puang chhuak thei a ni. Inneihna hian mi a tih hlim hrim hrim bâkah, thûk leh zau taka keimahni mihringte nihna kan zir chhuah theihna tûr sikul a ni a; tin, Pathian nêna kan inlaichîn tawna chungchâng min zirtirtu pawimawh tak pawh a ni bawk.

Tûn kârah hian Pathian Thu-in kawng hrang hranga inneihna—a tha leh a tha lo pawh—a lo sawi dân kan luh chilh ang a. Hêng entîrna atâna kan lâk chhuahte atang hian Pathianin a mite nêna inlaichînna neih a duh dân—a mite'n an tlin loh tum awm fo mah se—kan lo hriatthiam theihna tûr zirlâi pawimawh tak tak kan zir chhuak dân a. Tin, ni hnahnûnga thil thlengte fiah leh chiang zâwka min hriattîr theitu tûr a hmangaihna chungchângna thutak awmte pawh kan zir tel bawk ang.

SUNDAY

April 13

Tisa pumkhat

Bible-in tehkhinna a hmante zîngah hian Pathianin mihringte inzawmna hnâi tak neihpui a duhzia târ lang chiang bertu chu inneihna hi a ni âwm e. He tehkhinna hi Bible-a kan hmuh thawntu hrang hrangahte hian a lang hnem hle a—Thupuan bu-ah ngei pawh fiah taka târ lan a ni. Chutiang chu a nih avângin, Bible zirtute tân chuan Pathianin a Thu-a he tehkhinna a lo hman rim êm êm chhan hi hriat tum ngei ngei a tûl a ni.

Genesis 2:23–25 leh Ephesi 5:29–32 chhiar la. Eng tiangin nge mihringte inneihna (nupaa insiamna) hian Krista'n mihringte nêna inzawmna a rawn neih dân a târ lan?

 Isua'n Pharisaite hnêna thu a sawi tum khân Genesis bu-a kan hmuh Evi leh Adama te inneihna chungchâng hi a sawi chhuak a. Chutah Pharisaite chuan zawhna lo zâwt vatin, “A nih leh, enga ti nge Mosia khân inmâkna (inthenna) lehkha pêka mâk (then) tûr thu a lo pêk si?” (Mat. 19:7) an ti a.

Mosia kha Juda hnamin zâwlnei an neih zîngah pawh a ropui ber a ni ngei mai tak a. Mahse, inneihna siamtu Pathian chu, a tîr a zâwlnei thu hmanga inchnân awhtîr an tum hi an ti âwm ang lo hle mai! Hetiang hi Isua laka an chêt thin dân a ni hrim hrim a: a thu zirtîrte chu Pathian Lehkha Thu (Thuthlung Hlui lehkhahute) nêl a inkalh ni anga lantîr an tum ngar ngar thin a nih kha.

Dam dun chhûng zawng rinawm taka inneih hi Pathianin mihringte a siam tîrha inneihna a lo duan dân chu a ni a. Nimahsela, vânduaitlâk takin suala tlu tawh mihringte hian Pathian hnên ata kan dawn thilpêk ropui tak hi kawng hrang hrangin kan lo ti khawlo ta thin a nih hi.

Pathian Lehkhabu-in inneihna a dah pawimawhzia ngaihtuahin, tih chhiat tuma beih a tâwk reng mai hi thil mak a ni lo letling zâwk a. Sabbath nêl hian Eden huana mihringte'n thilpêk an dawn hlu tak tak ni dûnin, a pahnih hian Pathianin a thil siamte nêna inlaichînna tha tak neih a duhzia tih lanna tûra din ve ve a ni.

Inneihna, mi famkim ni lo ve ve pahnihte (hmeichhia leh mipa) inkawpna hian harsatna eng eng emaw thlenin

a hmachhawn fo ngei dâwn a. Kohhran leh Krista inneihna erawh hi chu mi famkim Chhandamtu leh mi famkim lo mo (chu chu kohhranho) inkawpna a ni thung. Eng pawh ni se, inneihna tha tak, nupa rem taka a inkawpna atang hian Pathian hmangaihna kan zir chhuak thei tih erawh i hria ang u.

Hêngte hi inneihnaa zawm tûr thu pawimawh tak tak pathumte a ni: A hmasa berin, i nupui/pasal kha ngaihdam phu lo tak pawh ni mah se, Isua Krista'n kan phu lo chung a mi a ngâidam thîn ang hian ngâidam phawt mai rawh. A dawtah chuan, i nupui/pasal kha Krista'n kan thil tih sual zawng zawng nêna min pawm tho ang chiah hian a thil tih sual zawng zawng nêna min pawm la. A pathumnaah chuan, Isua Krista'n amah âia keimahni min dah pawimawh zâwk angin nang pawhin i nupui/pasal kha nangmah âiin dah pawimawh zâwk thîn rawh. Hêng chanchin thaa innghat dân tha tak tak pathumte hian eng tin nge Pathianin mi a hmangaihzia hrethiam tûra min puih mai bâkah, nupa kawp châwi tha leh hlim tak kan lo nih theih nân pawh mi a puih baw le?

THAWHTANNI

April 14

Mo hmêltha leh nalh tak chu

Ezekiela bung 16 hian Pathianin a mite a ngaihsakzia Chiang leh fiah takin a lo târ lang a. Israel hnam chu nausên, a nu leh a pate'n ram palailênga thi tûra an kalsan tâk ni angin a sawi a. Chu nausên chu a inah a hruai haw a, a bual fâi vek a; tichuan, a lo nula ta a, nupuih a nei ta a ni. He a tehkhin thu sawi hi a taka thlenga mâwi chu ni lo mah se, a pasal hian a hmangaihzia a lang Chiang hle.

Ezekiela 16:4–14 chhiar la. Heti taka a nupui neih tûr a châwimâwi hian Pathianin kan laka tih a tumte chu eng tin nge a târ lan?

Pathian chuan Israel hnam kha a ngaihsakna hnuaiia “a lo mâwi êm êm” tâk thu a hrilh a (Ezek. 16:13, NKJV). A va hmuh tirh kha chu tu mahin mâwi an tih tûr a ni lo. A nu leh pate ngei pawhin an hnâwl tawh a ni a, thi tûra an hnutchhiah mai a ni. Nimahsela, Pathianin a rawn hmu a, a enkawl tâk hnu-ah chuan a lo nalh telh telh a, mite sawi luai luai khawpa mâwi a lo ni ta. Hei hi Hebrai lalte zînga a hmasa lam, Davida leh Solomona te hunah khân a dik leh zual a. Ethiopia ram lalnu pawhin Israel mâwizia chu hmuh ve ngei a châk avângin a rawn tlawh vang vang a nih kha!

Amaherawhchu, Israel mâwina hi Pathian thilthlâwnpêk a dawn a ni a. Pathian mo a nih avâng maia mâwi, a mâwizia hnam tinte sawi tling khawp lo ni ta a ni. Amah Pathian ngei pawhin Israel mâwina kha “ama mâwina” a bêl avânga lo “famkim” a nih thu a sawi (Ezek. 16:14).

Hei hi Bible-a thupui pawimawh tak lo lang nawn fo a ni: Pathian mo chu a mâwi a, a mâwi chhan erawh ama'n thil tih eng emaw a neih vâng ni lovin, Pathianin a chungah a duhsakna a lantira, mâwi taka a siam tâk vâng a ni zâwk. Chutiang chiah chuan, ringtute pawh hi Pathian ngaihah chuan kan lang mâwi êm êm a; mahse, kan mâwina hi keimahni'n thil eng emaw kan tih vâng ni lovin, Pathian duhsakna kan dawn, kan chungah chhandamna a rawn thlen tâk vâng a ni. A felna, amah “Pathian felna” ngei chuan hlih khuh kan nih avânga mâwi ve mai chauh kan ni tih hi i hre reng ang u (2 Kor. 5:21).

Ezekiela lehkhahu kan chhiar tawh chin kha chu Israel mâwizia sawina hlîr a ni rih a; a dawt leh chiah châng erawh hi chu a thu a dang ta daih mai: “Nimahsela, i mâwina chu i chhuang a, i hmingthanna chu hur sual phah

nân i hmang a, mi vei vâk nazawng hnênah i inphalrâi ta zêl mai a nih hi” (Ezek. 16:15) a ti.

Pathian thatna leh ropuina chu lantîr tûra siam kan ni a. Mahse, Pathian thil siamte hian an mâwina chu anmahnia an neih ve rêng nia an ngaih chiah hian chu an mâwina chu tih thangtlâwm niin, buaina an tâwk ta thîn a ni.

“Keimahni mâwina” kan chhuan emaw, rin chhan emaw avânga hlauhawm awm theite chu eng nge ni? A awmzia chu, eng tiangin nge keimahni-ah hian Pathian laka min ti tlatlumtu emaw, a hmangaihna dawn min phutirtu emaw awm niin kan lo ngaih theih ang? Eng tin nge thlarau lama chapona rilru kan put loh nân kan invên reng ang?

THAWHLEHNI

April 15

Mipa dang ngaih chîng Hosea nupui

Pathianin ti tûra zâwlnei Hosea a hrilh hi a chhiahhlawhte hnêna tih tûr a hrilhthe zîngah chuan a mak dangdâi berte zinga mi a ni âwm e: nupuiah nawhchizuar nei tûrin a hrilh mauh mai! Nimahsela, Pathian hian mihringte سوالنا leh a laka a helnain a rilru a tih natzia kan lo hriatthiam theihna atân Hosea hi hman a tum a lo ni. Pathian chuan Israel hnam kha duh takin nupui atân a thlang a, nupuia a neih hnu pawh hian vawi tam tak a rinawm lohshan bawk; nimahsela, a hnênah hruai kîr lehin a din thar leh thîn a ni.

Hosea 1:2; Hosea 3:1; Thupuan 17:1, 2; leh Thupuan 18:1–4 te hi chhiar la. Hêng Bible châng hrang hranga kan hmuh inngaihna tih emaw, nawhchizawrhna tih emaw hi eng nge ni? Hosea chanchin atang hian Kristiante’n zirlâi kan zir chhuah theih eng engte nge awm? Kohhran hian

eng tiang kawngtein nge Thuthlung Hlui hun lâia Israel fate thil سوال tih ang kha kan tih ve thin le?

Bible hian Thuthlung Hlui hun lâia Israel hnamin thil سوال a tihte kha Thuthlung Thar huna Krista kohhrante’n an rawn ti ve leh dâwn tih a sawi a. Pathian thuthlung kawltu Israel fate kha Babulon sala hruai a nih hma khân an lo kal سوال nasa hman tawh hle a. An chheh vêla awm hnam dangte sakhaw serh leh sângte chu an sakhua biak dânah an sêng lût nasa êm êm a ni. Kum zabi pali-naah khân Kristian kohhran chuan an chan thatna tûr a nih ringin, Rom lalber Constantine chu kohhran chhûnga buaina leh inrem lohna awmte ching fel tûrin an ngên a. Chûng an thu buai hrang hrangahte chuan Pathian mite khân Pathian nêna an inlaichinna dah thain, an buaina “chin felsaktu” atân ring lo mi an pan thîn a ni.

Pathianin tawngkam a hmante hian kan thil tih sualte chu eng nge ni tih min hriattîr a ni mai lo va, kan thil tih sualte’n a rilru an tih nat thin dân pawh a ti lang nghâl bawk. An kawppuite’n an lo phatsan tawhte chuan kan rinawm lohna in vâv rorêlna hmuna Krista rilru a tih nat dân tûr an hrethiamin a rinawm a. Hosea chanchina a mak lâi ber mai chu, amah uiresantu a nupui chhanchhuak tûra kal thui êm êm hi a ni âwm e.

Pathianin mihringte hnêna vaukhâna thu hnuhnûng ber a pêk, a mite chu Babulon chhûng ata chhuak tûra a hrilh hian, a kohte chu mi dang daih ni lovin, ama mite ngei a ni tih kan hre tûr a ni. A mite chu a hre Chiang a, a hmangaih êm êm bawk. Khawvêlin a hun tawn tûra a chhe ber chu a hnaih chhoh mêk lâi hian, ama thisen ngei hmanga mi a lei lêt leh theih nân a lo pêk tlâk tawh tlanna

man kha min la hlui chhonzawm reng a. Krista kraws hian—thil dang zawng âiin—Lalpa'n amah kal bosan tawhtu a mite chhandam a duhzia mi a hriattîr tûr a ni.

Tûnlâi hunah hian eng kohhran pawh—keimahni kohhran ngei pawh hi telin—thlarau lam uirenaa kan tûk leh theihna kawng eng engte nge awm?

NILAINI

April 16

Isaaka leh Rebeki

Abrahama kha a lo upa ta hle mai a, Pathianin thlah tam tak a la neih tûr thu a hrilh kha eng tikah tak lo thleng ang maw tiin a ngaihtuah nasa thîn ang tih rinhlelh rual a ni lo (Gen. 15:5 en la). Chutichuan, a chhiahhlawhte zînga a upa ber leh a rin ber ni bawkw chu hna pawimawh tak thawh tûr a tuk ta a.

Genesis 24:1–4 chhiar la. Eng vângin nge Abrahama tân hian a fapain nupuia “Kanaan ram nula” (Gen. 24:3) a neih loh kha a pawimawh êm êm?

A chhiahhlawh hnêna a hrilh hi a rilru zîmthlâk kan lo ti a ni maithei; amaherawhchu, Abrahama ngaihdân chuan he thil hi hnam chungchâng ni lovin, thlarau lam daih a ni a. Tin, chi inthliarna lam rawng kâi ni lovin, a sakhaw biak vawn nun zêl a duh vâng a ni zâwk bawkw. Abrahama hian Kanaan mite sakhaw zirtîrna leh serh leh sângte—chibai an bûk milem pathiante kha chu sawi loha lêng ni se—tenawmzia a hre chiang a. A fapain chûng mite zînga mi nupuia a nei a nih chuan, a tân an thil tih ang tih ve mai a awlsam tûrzia pawh a hmu tlang sa vek bawkw.

Hmânlâi Israel hnam chanchin leh, kum za eng emaw zât kal ta chhûnga Kristian kohhran chanchin ngei pawh kha kan thlîr kîr chuan, Pathian mite kha—khawvêl hnêna chanchin tha puang darhtu tûr ni siin—khawvêl mite thang kamah an âwk ta hlauh zâwk a, an sakhaw zirtîrna leh thurin dik lo tak takte chu an tâwmpui ve ta mai thîn a ni tih kan hria ang. He thil lungchhiatthlâk tak hi a taka thleng ngei a ni tih ti lang chiang êm êmtu pakhat chu Bible-in serh tûra min hrilh ni sarîh ni Sabbath âia milem be mite'n ni pathian an lo biak thinna ni Sunday serh a ni ta zâwk hlauh hi a ni a. Hemi chungchâng hi ni hnuhnûnga thu inchuh lian ber pawh a la ni dâwn nghe nghe bawkw a ni.

Genesis 24:57–67 chhiar la. He thawnthua thil thenkhat kan hmuhte atang hian Krista leh a kohhran chungchângah eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih? Entîr nân, Rebeki leh Isaaka te kha inlaichîn an la nihna atang hian suala tlu tawh kan nihna chungchâng eng nge zir chhuah theih kan neih?

Thil chiang tak chu kan Siamtu nêh hian inlaichîn hnâi kan ni a, ama anpui ngeia a siamte kan ni. Mahse, sualin a lak ata min ti hrang ta a; chuti chung chuan, a tân mo dik tak nia ngaih kan la ni tho thung. Nimahsela, keimahni duhthlanna hmangin amah nêna kan inneihna chu a nih dân tûr dik tâk ni lo leh buarchuar takah kan siam ta thîn a nih hi.

Ni e, Pathian chuan a mote hi min hmangaih a, keimahni'n amah kan hmangaihna âiin, ama'n min hmangaihna hi a thûk zâwk daih bawkw. Ni tin hian Pathian

kan hmangaihna ti zual thei eng duhthlannate nge kan siam theiha kan siam tûr ni bawk awm? Hetih lâi hian, eng ang duhthlannate'n nge kan hmangaihna ti chak lo sawt thei si le?

NINGAINI

April 17

Nawhchizuar chungah rorêlna a thleng

Thupuan 19:1–9 chhiar la. Hetah hian thil thleng pahnih avânga lâwmthu sawina kan hmu a, chûng thil thleng pahnihte chu: nawhchizuar ropui tak chungah rorêlna lo thleng ta leh Krista'n a nupui hual a nei ta te hi a ni. Eng tin nge hêng thil thleng pahnihte hi Pathian felna leh hmangaihna ngahzia lantîrna a nih kawp le?

Nupa inrinawm lohsanna hi a man pêk ngâi tûr ni se, a man chu sâng far far khawp ang. Anmahni kâr chauh pawh ni lovin, an fate nun leh mi dang thlengin a nghawng vek a. Mi dawh thei leh chhel ber pawhin an dawh theih tawh loh chin a thleng ta nia an ngaih hun tawng nge nge-in, inthen mai loh chu tih theih dang a awm ta lo niin an hre thîn. Kan khawvêl hian, an sualte avânga inchhîrna pawh an nei dâwn tawh miah lo nia ngaih theih tûr khawpa mite thînlung a sak tawngkhawng hunah chuan sualin, a nawm a mâka tawrhna a thlentîr chhonzawm zêl phal a ni tawh lo vang a, khawvêl ngei pawh hi a awm chhonzawm zêl a remti tawh lo bawk ang. Boralte avânga rilru natna leh anmahni khawngaihna chu a awm ngei dâwn tho a; chutih lâiin, sualin khawvêl a thunun chhûng zawnga hrehawm lo tuar thîntute tân erawh hlimna leh lâwmna a thleng ve thung tawh dâwn a ni. Khawvêl hi a tîra Pathianin a lo duan dân ang tak khân din thar leh a ni ang a. Chutih hunah chuan mi tu mahin an hawisan tawh lo vang—a

chhan pawh Pathian kan hawisan avânga hrehawm kan tawrh zawng zawngah khân Pathianin thiam lohna a nei lo tih kan lo hre theuh tawh dâwn si a.

Thupuan 21:1–4 chhiar la. Heta inneihna a tih hian eng nge ni a entîr a, eng vângin nge chu inneihna chu beiseina leh thutiam khat a nih? Hêng châng pali-te atanga beiseina kan lo chhar chhuah chu eng nge ni?

“Dam dun chhûng zawng pumkhat ni reng tûra inneihna hi Krista leh a kohhran inpumkhatna entîrtu a ni a. Krista'n a kohhran chungah rilru a put ang hi nupaa insiam tawhte'n an kawppuite lakah an lantîr tawn ve ve tûr a ni.”—Ellen G. White, Testimonies for the Church, vol. 7, p. 46.

Krista khân mihringte'n amah an hnâwl avâng leh pathian dangte laka an uiresan fo avângin hrehawm sawi hleih theih loh a tuar a. Chuti chung pawh chuan kan tân amah a rawn inpe ta tho a nih kha. Amah khân kan rinawm lohnate leh kan uire-nate man chu a pêk tawh avângin kan inchhîra, kan sualte kan sim a nih phawt chuan chatuana nunna chantîr leh min tiam a ni.

1 Petera 1:18, 19 chhiar la. Hêng châng pahnihahte hian Thupuan 21:1–4-a kan hmuh tâwpna hun lo thleng tûra beiseina min pe thei eng thu nge awm?

ZIRTAWPNI

April 18

Zir belhna: Johana 2:1–11, Matthaia 22:1–14, 2 Korinth 11:1–5, leh Matthaia 25:1–13 te chhiar ang che.

Bible hmun hrang hrangah hian hrilhlâwkna kan lo hriatthiam theih nâna tanpuitu tûr che thawnthu tam tak

a awm a; mahse, hêngte hi a lova luata hman palh thei a ni tih kan hriat a pawimawh hle. Hun kal tate kha thlîr kîr ila, Kristiante zînga thenkhat chuan Bible thawnthua chhinchhiahna leh entîrna kan hmuhte hi an ngaihven leh lutuk a, a taka thil thlengte ngei pawh thawnthu phuahchawp mai mai ang deuhah an chhuah ta daih thîn nghe nghe. Bible-a thawnthu kan hmuhte hi hrilhfiahna hrang hrang a awm thei ngei mai tak a; chutih rual chuan, Pathian hian a taka thleng ngei thilte hi a kohhran nêna an la indâwr tawn dân tûr lo entîrna atân a hmang thîn a ni tih kan hriat reng a pawimawh hle a ni.

Entîr nân, Kana khuuaa inneihna ruai theh khân hrilhîawknain entîrna atâna inneihna a hman chhan leh hman dân min hrilh a. A taka thil thleng ngei kha tehkhinna atân Isua'n a lo hmang a ni. "Krista thu sawi hian inneihna ruai theh a nih tuma an tlâkchham kha a phuhrûk zo hle a. Chutiang bawkin, mihringte khawlohna thâi bo tûr leh, an nun siam thara châwm zui bawk tûr pawhin a khawngaihna hi a tâwk zo êm êm a ni."— Ellen G. White, Chatuan Nghahfâk p. 152.

Heti hian Pi White-i vêkin a lo ziak leh bawk a: "Lalpa Pathian chuan a rawngbâwltu, a zâwneite hnênah a thurûk hrilh lovin eng mah a ti ngâi lo.' Thil inthupte chu Lalpa kan Pathian ta' ni tho mah se, 'thil tih lan tâkte chu . . . keini leh kan thlahte ta kumkhua tûr a ni.' Amos 3:7; Deuteronomi 29:29. Hêng thilte hi Pathianin min lo pe tawh a, amah tih tak chung leh tih tak zeta zirtute hnênah chuan malsâwmna thlentîr a tiam a ni."—Chatuan Nghahfâk, p. 246.

Sawi ho tûrte:

1. Johana 2:1-11 chhiar la. Chanchin Tha Johana ziakahhian Krista'n hna a la thawh tûr lo entîrtu thil

tam tak a awm a. Bible zirna lama mi thiamte pawhin Johana'n Kraws lam thlîr tûra a lehkhabu chhiartute mi a khalh luh dân hi an sawi thîn. He thawnthu-a khawi lâiahte hian nge Krista nungchang leh a lalram dân tûr chungchâng chu târ lan a nih sawi la. Tin, chhandamna ruahman emaw, Pathian Fapa hnêna lo tiam tawh inneihna ruai kîl chungchâng emaw chu engtin nge a sawi bawk?

2. Nula thianghlim sâwm tehkhin thu hi hriat lâr tak lehmite ngaihnawm tih êm êm ni bawk a ni a. He thawnthu pawimawh tak hian eng tin nge ni hnuhnûnga thil thleng tûrte chu min hrilh? Mo neitu hian rawn thlen tlâi chhan tha tak a nei em? He tehkhin thu hian a mi mal anga Krista nêna kan inlaichîn tawn dân leh a kohhran ho ang zâwng a kan inlaichîn tawn dân pawh engtin nge a sawi fiah?

3. Kristian kohhrana zirtîrna leh serh leh sâng dik lo chihrang hrang lo luh dân hi ngaihtuah ula. Bible-in serh tûra min hrilh ni sarîh ni Sabbath âia Sunday zâwk serh a ni ta hlauh hi chu sawi loha lêng ni ta se, hemi ni lo zirtîrna dik lo dang seng luh ni tate chu eng nge ni? Engtia lo lût ngawt thei nge a nih a, engtin nge keimahni kan lo invên mai bâkah, mi dangte hnênah pawh a dik lohzia kan hrilhfiah theih ang? Eng tiang kawngin nge chumi chu vântirhko pathum thuchahin tih a tum tak pawh a nih?

Zirlâi 4

April 19–25

KHAWVÊLA HNAM TINTE: THEN 1**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: Gen. 10:1–12, Gen. 12:1–9, 1 Sam. 8:4– 18, Mat. 20:25–28, Thup. 18:1–4.

Chângvawn: “Tin, rorêlna te, ropuina te, ram te a hnêna pêk a ni a, mi tin te, hnam tin te, leh tawng tin te zawng zawng chuan a rawng an bâwl nân. A rorêlna chu rorêlna hlun, ral ngâi lo tûr a ni a, a ram chu tih chhiat rual a ni lo vang” (Daniela 7:14).

Thupuan bu hian suala tlu tawh kan khawvêl hi din thar leh a ni a, sual avânga harsatna thlengte chin fel a nih theih nâna Pathianin ruahmanna a siamte chu min hrilh a. A bu tâwp lama kan hmuh dânin tlante chuan nunna thing rah te chu an lo ei leh thei ta a, an chung a H-4

ânchhia awm pawh kha lâk kian tawh niin, Pathian nêan an lo chêng ho leh thei ta a ni. Thupuan bu hi Genesis lehkhabu letling chiah a ni e pawh a tih theih a; chuvâng chuan, khawvêla buaina leh harsatna chi hrang hrang awmte hi eng tia lo awm nge tih kan hriat theih nân Genesis bu hi ngun taka kan chhiar thîn a ngâi rêng a ni.

Daniela lehkhabu leh Thupuan bu-a thupui pawimawh tak pakhat chu khawvêl sawrkâr, a neitu dik tak Pathian lak atanga chhuhsak tumtu mihringte’n khawvêl thunun an tum dân min hriattir hi a ni a. Nimahsela, hêng sual leh helna râpthlâk tak hi kumkhua atâna a tâwp hlen hunah chuan Pathianin felna a la tung ding leh dâwn tho a ni.

Chumi hun a thlen hma chuan kum sâng emaw zât a vei phawt dâwn a, mihringte pawh an duh dân anga thil chi hrang hrang an tih zêl rih phalsak an ni bawkw ang. Nimahsela, eng sawrkâr mahin an duh ang leh tum ang ram chu an thleng thei ngâi dâwn lo thung a; sawrkâr tha ber ber nia kan ngaihte meuh pawhin an duh anga thil kalpui thei bik chuang lovin an la hlawhchham theuh zêl chu a nih hi. Mihring chanchin kal tawhte kan chhui kîr chuan, lalram leh sawrkâr ropui tak tak nia inngâite’n mihringte chung a thil râpthlâk tak tak an lo tih tawh hlawn thîn dân kan hria ang a. Pathianin a “chatuan lalram” (Dan. 7:27) a rawn din hma chuan khawvêlah hian sual leh thil tha lo tihna a la hluar deuh deuh dâwn bawkw a ni.

SUNDAY**April 20****Nimroda leh Ninevi**

Eden huan kha mihringte chênna atâna duhthusâma thaa siam a ni a. Mahse, khatia sual a lo luh tâkah khân Pathian tân pawh mihringte hnawhchhuaha, nunna thing

rah ei phâk tawh lo tûra dah sawn rih mai bâk chu duhthlan tûr dang a awm ta lo.

Huan pâwna chêng an nih tawh miau avângin an dam khaw chhuah chhunzawm zêl theih nân rim taka hna an thawh a lo tûl ta a. Nun a lo harsa ta hle mai; hrehawm tuar rêng rêngin leh chala thlan tui luang zawih zawih chung a kan nun a lo ngâi ta a nih hi (Gen. 3:16–19). Kan nu leh pa hmasa berte khân Lal dik tak chuan Eden huana an kîr leh theihna tûr kawng a buatsaihsak an ring tlat a; chuvâng chuan, suala tlu ta khawvêl hnêna Pathianin pêk a tiam tlanna chu beiseiin Eden kawngkhâr bulah khân rinawm takin inthâwina an lo hlân thîn a ni.

“Eden huan kha mihringte suala an tlûka, huan ata hnawhchhuah an nih hnu pawh khân rei tak chhûng leiah hian la awm a. . . . Hemi hmunah hian Adama leh a fapate kha Pathian chibai bûk tûra lo kalin, Eden huan ata hnawhchhuah an nih phahna dân an bawhchhiat tâk kha zawm tawh an tumzia an rawn lantîr thîn a ni. Bawhchhiatna chu khawvêla a lo darha, mihringte sualnain tui lêt hmanga tih boralna hial a tawng buak tâkah khân Eden huan pawh a siamtu kut ngeiin a seng hawi ta a. Nimahsela, siam thar lehna a thlena, ‘lei thar leh vân thar’ (Thupuan 21:1) a lo awm hunah chuan a hmaa mi âia mâwi leh ropui zâwkin din thar leh a ni ang.”— Ellen G. White, Thlahtubulte leh Zâwlneite, p. 41.

Hetih lâi hian mi thenkhat chuan sual avâng a harsatna an neihte chu anmahni thiam dân ang leh duh dân a “chin fel” an lo ve tum ve ngawt baw a. Khawpuite dina khawsak awlsam zâwk dân kawng an zawng kha Eden huana an lo hloh tawh neih lêt leh an tumna vek a ni maithei.

Genesis 10:1–12 chhiar la. Hetah hian Bible hmun dangah pawh kan hmuh zin êm êm khawpui pawimawh tak tak pahnih, Ninevi leh Babulon sawi lan a ni a. Bible

hmun danga hêng khawpuite a lo lan ve chhan chu thu hran ni se, he lâi thu bîk atang hian eng nge kan lâk chhuah theih awm?

Mi thenkhat chuan Nimroda chanchin an hmu a, ani kha sapêl mi, ramvachal hmingthang tak, milem be mite thawnthua hmêlmate hneh zêl thîntu pasal tha ang hi a ni e an ti thîn. Nimahsela, Bible-in “leia mi chak tak” tiin leh, “Lalpa hmaa sa pêt mi chak tak” tia Nimroda a sawi hian ngaihsânawm a nih thu a sawina a ni hran lo tih lo hria ila. Nimroda hi ama inngaih dân ropui tak niin, Lalpa “hmaa” a ding pawh hi Pathian a cho vâng zâwk a nih hmêl. He lâi thuin a sawi pawh hi Pathian laka helna a lo darh zau zêl dân a ni a, chu helna chu kumkhua atâna helna zawng zawng nuai reh vek a nih hma chuan a awm chhunzawm zêl rih dân nghe nghe baw.

Enga ti nge Pathian laka helna hi thil sual rau rauah kan lo hriat dân ang âia man thiam har daih a nih? He mihring pianpui mizia lak atang hian eng tin nge keimahni theuh hi kan lo invên theih ang?

THAWHTANNI

Abrahama'n kohna a dawng

Genesis bung 10-ah hian khawvêla awm hnam hrang hrangte lo pian chhuah dân kan hmu a. “Hnamte” tia lehlin ni tlangpui Hebrai thumal chu goyim niin, he thumal vêk hi Jentailte sawina atân pawh hman a ni thîn baw. Genesis bung 10 hian mihringte chu anmahni chênna ram, anmahni tawng hman leh anmahni “hnam” ang zêla then hran an nih thu a sawi a (Gen. 10:5; Thup. 14:6 pawh en rawh).

April 21

He thu a sawi zawh hnu deuh mai hian Pathianin Abrahamama kha a rawn ko va, chûng hnam hrang hrang zînga ata chu chhuak tûr leh, an lak ata inla hrang tûrin a rawn hrilh ta a ni.

Genesis 12:1–9 chhiar la. Enga ti nge Pathian hian Abrama (a hnu-ah chuan Abrahamama tia thlâk a ni) kha a khaw lam ata leh a chenna ram ata chhuak tûrin a rawn hrilh?

Pathian chuan Abrahamama kha mihringte lalram nêna inang lo leh hrang hlak hnam hran a dinna hmanrua atân hman a tum a. Chu hnam chuan amah Pathian ni lo chu lal dang an nei lo vang. Anmahni siamtu hnêna mihringte an kîr leh huna thil thleng tûr lo entirtute pawh an ni bawk a. “Leia hnam tinte” malsâwma an lo awmna tûr hmanrua atâna din an ni (Gen. 12:3). Pathian chuan an chungah hian êng leh hamthatna chi hrang hrang a lo dah ta a, chûng êng leh hamthatnate chu tui lêt achin mai pawh ni lo, a hma pawh khân khawvêlah hian hmuh a lo la ni ngâi lo.

Deuteronomi 4:5–9 chhiar la. Lalpa’n Abrahamama thlah, Abrahamama hnêna a lo tiam tawh lo thlen famkim tâkna lo ni ta hnam hnêna a hrilh chu eng nge ni?

He thu hi a hrilhthe hi eng hnam emaw-a mi mal tu emaw ni lovin, a hnam pum pui a ni zâwk a, chu hnam chuan an zavâia tang hovin leh Pathian nêna hna thawk tlângin Pathian ropuizia an ti lang dâwn a ni. An hnênah thu a sawiahte hian hnam thlan bîk an nih chhan chu Pathianin a pêk “dânte leh rorêlte” kawltu a nih vâng mai a ni lo va,

hnam dangte’n “He hnam ropui tak hi fing tak leh thil hre mi tak an ni ngei mai” (Deut. 4:6) a tih theihn nân Pathian dânte leh rorêlte chu tha taka an zawm nghâl pawh a tûl bawk. An hnênah hian thutak ropui tak tak pêk ni eng ang mah se, chûng thutak an hriatte chu an zawm loha, an nunpui chuang si lo va nih chuan, malsâwmna dawn chu sawi loh, an chungah ânchhia an chhêk khâwl mai a ni dâwn a, nun ahnehin an boral phah hlauh zâwk ang.

Eng tiangin nge he thu tho—hêng thutakte hria ni ringawt lova, a zâwmtu nih—hi tûnlâi huna Adventist-te tân pawh hriat tûr pawimawh tak a nih?

THAWHLEHNI

In thil dîl chu pêk in ni ang

April 22

Israel hnam kha a tîra din a nih dân takah chuan, an chheh vêla awm hnam dangte anga lal nei ve tûr an ni lo.

Amaherawhchu, hun a lo kal zêl a, an rinna a lo dal tial tial a, “hnam dang,” Jentail-te’n an neih angte chu neih ve châkna an lo nei ta a ni.

1 Samuela 8:4–18 chhiar la. Israel hnam puipate’n lal neih an duh tlat chhan hi eng nge nia i rin? Hetiang thlêmnate laka kan tûk ve mai theihna kawngte a awm em?

Lal neih duha an dîl hi an chungah rorêl tûrin Pathian an pawm lo tih an tih lanna a ni a. Din an nih dânah chuan, anmahni ngei hian Siamtu dâwrin, amah nêna an inzawmna pawh biak bûk leh a rawngbâwlnate bâkah, thil dangte hmangin an ti lang thîn tûr a ni. Nimahsela, an dîl anga lal an nei an nih chuan, Jentail hnamte’n an lo tawrh ang thil tha lo chi hrang hrang kha an tuar ve tawh dâwn

tihna a ni: a fate chu lalin a puan indonate dosak tûrin sipaia tan luihtîr an ni ang a, an thil neihte chu chhuhsak niin, chhiah tam tak a phût bawk ang. An lal chu mihring ve tho a nih dâwn avângin ama tâna tha tûr a ngaihtuah ber zêl dâwn a, Pathianin a lo tih ang kha chuan a ti ve dâwn hauh lo tih an hre chhuak leh hnuhnawh ang.

An thil dîl chu pêk an ni dâwn ta ngei a; mahse, an lo ti sual a ni tih an hriat chhuah hunah chuan khua a tlâi tawh si dâwn a ni. “Tin, chumi hunah chuan in la thlan tûr in lal avâng chuan in rûm chhuak ang a; nimahsela, chumi hun chuan Lalpa’n a chhâng lo vang che u” (1 Sam. 8:18).

Pathian chuan a mite chak lohna hi a hre chiang a, an chungra rorêltu tûr lal an la dîl dâwn a ni tih pawh a lo sawi lâwk vek tawh nghe nghe. A sawi ang ngei hian an dîl ta ngei rêng a, an hnam chanchin kal tawhte kan zir chuan, he an duhthlanna siam sual nghawng tha lo tak takte hi kan hmu ngei ang.

Deuteronomi 17:14–20 chhiar la. Pathianin a sawi hi, “Lal ka pe ang” tih ni lovin, a mite hian lal neih an duh hun a la thleng dâwn tih zâwk a ni tih lo chhinchhiah ang che. A mite chu mihring rorêlnain a thlentîr thin thil tha lo chi hrang hrang laka an him theih nân anmahni vêngtu tûr dân chi hrang hrang a pe a—mahse, Israel hnam chanchinin min hrih angin, chûng dânte chu ngaihtah a ni fo thin si.

Lal an neih tâk hnu-a an hnam chanchin kha thlîr ila, an lalte hnuaiia thil tha lo tak tak a lo thlen thin dân chiang takin kan hmu thei ang. Lal thenkhat kha chu lal dangte âia tha deuh zâwk ni mah se, lal “tha” deuh zâwk nia sawite ngei pawh khân thil tha lo leh pawh tak an ti ve leh zauh thin tho a (Davidan Bathsebi leh a pasal Uria chungra thil a tih ang te kha ngaihtuah teh). An hnam kha “Lalpa mit

hmuha thil sual” titu lal hrang hrang hnuaiia an awm chhâwk thin a ni ber mai (1 Lalte 11:6, 1 Lalte 15:26, 1 Lalte 16:30, 2 Lalte 3:2 leh a dangte en rawh.)

Hmânlai hunah a ni emaw, tûnlai hunah pawh ni se, mihringin ro a rêlna ramah leh sawrkârah rêng rêng chuan thil thuhmun thleng a awm ngei ngei thin a, chu chu: mi sualte’n mi sual dangte chungah ro an rêl tih hi a ni. Mihringin ro an rêlna ram emaw, sawrkârah emaw hian eng thil tha lo nge lo thleng thin?

NILAINI

April 23

Jentail-te chungra rorêltute

Pathianin Israel mite a dâwr dân khân Thuthlung Thar kohhran a rawn dâwr dân kan hriatthiam theihna tûrin min pui nasa hle a. Dik taka sawi chuan, Israel hnam thil dik lo a tihte kha kohhranin thil dik lo a la tih tûrte lo entîr lâwktu a nihna kawng tam tak awm nghe nghe a ni. Kristiante chu hmânlai Israel mite âia tha zâwk leh fel zâwk a ni hauh lo va, nih chu sawi loh, an thil sual tih ang kha ti ve tawh thin tho leh la ti ve leh thei reng kan ni zâwk.

Matthaia 20:25–28 chhiar la. Isua’n a zirtîrte hnêna Kristian kohhran hnathawh tûr chungchâng a hrih khân, thil dik lo an tih palh theih a sawi chu eng nge ni?

Israel mite khân thil dik lo tak tak tihtîrtu tûr lal neih an dîl a. An thil dîl chu pêk niin, an lalte kha an hmaa mite âia sual zâwk mah zêl ni deuh vek hlawmin, a tâwpah phei chuan an hnam siam that nân Pathianin Babulon salah an tân a phal ta hial nghe nghe a nih kha.

Hetiang deuh hi Kristian kohhran chanchinah pawh a lo thleng ve tawh tho a. Hnam khat anga awm tlâng chu ni ve lêm lo mah se, Constantine-a'n lalthutthlêng a rawn luaha, Kristian nia a han inçhâl ve tâkah khân ringtute chu an thaw a veng huai a: sawrkârin an laka tihduhdahna a chelek chu a lo tâwp ta! Chumi hrim hrim chu thil lâwmawm tak ni mah se, kohhran hotute khân anmahni chan thatna atân lalber thuneihna leh huhâng chu hman an lo tum ta a.

Kum zabi pali-na vêlah khân Kristiante zîngah inngirngona lian tham tak tak a lo chhuak a, kohhran pawhin a chin fel theih tâk loh avângin lalber hnênah an thlen ta ringawt mai thîn a ni. Heta tang hian, a hmaa bishop senior pakhat ni ve mai, Rom khawpui bialtu bishop chu bishop dang zawngte âia langsâr leh huhâng nei lian zâwk a lo ni ta a. Kohhran lahin sawrkâr chu sakhaw thila buaina a neihachte rawn inrawlh tûrin a pun zêl bawk si. Chutianga sawrkârin kohhran huang a rawn dâi luh tâk chinah chuan thil kal dân a lo tha lo zual ta telh telh mai a ni.

Hmânlai Israel hun ang mai khân, Kristian kohhran chanchina thil tha lo thleng tam tak kha kohhran leh khawvêl inrem siamna rah a ni hlawm a. Israel mite'n milem an biaka, an lalte'n thuneihna chan ringawt an thlâkhlelha, thuneihna an channa tûr a nih dâwn phawt chuan, milem pathiante hnêna an fate hlan hial pawh an duh ta mai ang khân kohhran pawhin milem be mite tih dân leh serh leh sâng tam tak an lo chhawm lût ve ta a. Chûng thilte chu kohhran tân mai ni lo, sawkâr tân pawh thil tha lo tak nia ngâi ringtu tam takte chu tih hlum an ni ta a ni.

In hnam dânah leh in khawtlâng nunah khân hêng thlêmnote'n kan rinna a tih dal theih dân kawng eng engte nge awm?

NINGANI

Jentail-te ti-êngtu êng

April 24

Pathianin Israel hnam a din chhan bulpui ber chu hnam dangte thiam loh chantirtu atân ni lovin, hnam dangte pawh chhandam an lo nih ve theih nân a ni zâwk. Thil Chiang tak chu, kan zînga a tam zâwk daihte hi chuan mi fel leh nungchang tha takte bula kan awmin hrehawm kan ti a, thil sual ti nia inhriatna kan nei deuh tlat thîn a ni lo'm ni? Chutiang deuh chiah chuan, Israel hnam pawh kha anmahni chheh vêla awm hnam dangte sualzia leh mahni hma an sialzia ti langtu ni tûra din an ni a. Pathian nêna inrem taka nung ringtute chuan Pathian nungchang fel leh tha tak chu an nunpui ve thîn a, chu chuan an an bula awmte chu an sualzia inhriatna a neihtîr thîn bawk. Chutiang chuan, "Pathian thupêkte zâwmtute" (Thup. 14:12) nun chuan Pathian nungchang a pho lang ngei tûr a ni.

Israel mite kha a nun dân tûr ang taka nung leh, an tih tûr dik tak ti ni se chuan, an chheh vêla awm hnam dangte kha an hnênah remna siam duhna rilru nêl lo kalin, an chanchin leh an Pathian chanchin an rawn zâwt Chiang tûr a ni a. Nimahsela, thil lungchhiatthlâk tak mai chu—Babulon sal tânnain a lantîr angin—hnam dangte khân an rawn rûn ta thîn zâwk si a ni.

Pathian nungchang ti lang Chiangtu ber chu Isua kha a ni a—ani kha mihringte zînga Pathian nungchang sawisêl bova pho langtu awm chhun a ni. Nimahsela, a nungchang tha famkim kha mite thilnunga an thiam lohzia hriattirtu ni tho mah se, Pathian hnên pan tûra mite sâwmtu pawh a ni bawk (Joh. 3:16–21 en la).

Pathianin Kristian kohhran a din chhan chu Israel hnam a din chhan tho kha a ni a: a mite chu Krista hnêna mi sualte hruaitu atân hman a duh a ni. Vântirhkoh pathum

thuchah, a kohhran kal tlanga a puan hi mi tlêmtê-te hnênah lovin, “hnam tinrêng te, chi tinrêng te, tawng tinrêng te leh mi tinrêng te” hnên thleng tûr a ni a (Thup. 14:6). Krista lo kal leh hmain lei pum pui hi Pathian ropuinaa tih ên chhuah vek a ni ang (Thup. 18:1).

Hêng Bible chângte hian Pathianin a mite hnêna mawhphurhna a pêk chungchâng eng nge min hrilh? Chu thute chu eng tin nge keimahni theuhah a takin kan nunpui theih ang?

(a) Numbers 14:17–21 -----

(b) Isaia 42:6, Isaia 49:6, Isaia 60:3 -----

(c) Thupuan 18:1–4 -----

Pathianin Babulon khaw ropui ata a mite chhuak tûra a kohna thu inziahna Thupuan 18:1–4 kha chhiar nawn leh la. Chu kohna chu engtia lo thleng tûr nge ni? Tawngkam danga sawi chuan, keini kohhran, Babulon chhûnga awm ni ve lote hi eng tin nge Babulona la awm mêk Pathian mite ko chhuaktu atân Pathianin min hman theih ang?

ZIRTAWPNI

April 25

Zir belhna: Isaia 44:24–45:13 chhiar ang che.

“Bawhchhiatna thurûk’ chuan zâwi zâwiin, ngâwichâwi tak leh a rûk thei ang berin bul a tan phawt a; mahse, a lo chak tâk hle hnu-ah leh mite rilru a lo hneh theih chinah chuan a bumna leh Pathian a sawichhiatna hna chu a thawk chho ta mawp mawp mai a ni. Milem be mite thil tih dante chuan hriat tham mang lovin Kristian kohhranah a kua a rawn hreuh a. Inrem siamna leh inzawmna rilru chu milem be mite hnuaia kohhranin a tawrh tihduhdahna râpthlâk tak khân hun eng emaw ti chhûng chu a rawn

khuahkhirh ta deuh zâwk a. Nimahsela, khatia tihduhdahna a zuai tâkah khân Kristian kohhran chu rorêlna inahte leh lal inahte lûtin, Krista leh a tirhkohte inngaihtlâwmna rilru kha an thlah thla ta daih a, a âiah milem be mite sakhaw puithiamte leh rorêltute ropuina leh chapona rilru ang chu an lo pu ta zâwk a ni. Tin, Pathianin a phût thilte âiin mihringte duan chhuah thurin leh tih dân nget tak takte chu an lo zâwm ta zâwk baw a. Kum zabi pali-na tir lama Constantine-a’n Kristian sakhua a rawn zawm ve khân mite lawm a hlawh hle naa, a hming maia Kristian rawn ni ve chauh a nih avângin felna kâwra inthuum khawvêl chu kohhran huang chhûngah a lo lût ta a ni. Tichuan, chak takin khawlohna chu a rawn pung ta a, hmeh miha awm ta nia a lan lâiin, hnehtu a lo ni ta hlauh zâwk si. A ngaihtuah dân chuan kohhran a thunun a. A thurin, a serh leh sâng leh a puithunate chu Krista zuitu nia inchohâlta rinna leh chibai bûkna nêna a lo inchawhpawlh ta vek mai a ni.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, pp. 49, 50.

Nilaini zirlâi tâwpa zawhna kha chhiar leh la. Krista leh a tirhkohte inngaihtlâwmna rilru kha thlah thlaa, khawvêl ropuina, thiltihtheihna, zûn leh thlêmnate chu kan belh tâk hlauh zâwk a hlauhawm ve em? A hlauhawm lo nia kan ngâi a nih chuan, keimahni leh keimahni kan inbum a ni ang.

Sawi ho tûrte:

1. Pathianin Babulon sala a mite a tântîr kha a mite tânchuan thil hrehawm tak a ni Chiang mai. Abrahamah kha khawvêl tâna êng ni tûrin, a thuthlung neitu hnam dintu atân Kaldaiho ram ata a ko chhuak kha a ni a, tûnah lêm chûng a koh chhuahna ramah ngei chuan thîr

khâidiat nêh khalh luh an ni leh ta bawk si a ni. Sala an tân chhông khân Pathian chuan a laka rinawm ni se, khatianga a awm hauh loh tûrza a hriattîr a. Nebukadrezzara, Pathian dodâltu ngei pawhin Krista hnên a rawn pan ta a nih kha (Daniela 4). Tichuan, an saltân hun chhông a lo zawh dâwn hnaiah khân Persia lal chu Krista entîrtu atâna hmangin, ani khân Pathian mite chu Aigupta ram ata a chhuahtîr a, Ram Tiama an kîr leh theih nân zalênna a pe ta a ni. Kura kha Israel mi a ni hauh lo va; mahse, Pathian chuan khawvêl hnêna a chhandamna ruahman entîrtu tûr atân thlangin, ani khân Pathian thuthlung neitu Israel mite kha Jerusalemah a hawtîr leh ta a ni. Hetianga Pathianin a thiltumte hlen chhuaah nâna Israel mi ni hauh lo pawh a hman tho dân atang hian Pathianin mihringte a rawn thlîr dân chungchângah eng thilte nge zir chhuaah tûr kan neih?

2. Tûnah hian Babulon rama awm chu kan ni lo maitheia, chutih rual chuan keimahniah hian eng anga tam leh nasa nge Babulon thil awm ve thung le? Eng tin nge chu thil sual chu kan lo hriat chhuaah theih ang a, eng tin nge kan bânsan theih ang?

Zirlâi 5

April 26–May 2

KHAWVÊLA HNAM TINTE: THEN 2

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Gen. 2:9–17; Dan. 2:31–35; Isaia 17:12, 13; Dan. 7:1–3; Rom 3:10–19; Thup. 12:15, 16; Thup. 10:1–11.

Chângvawn: “Ngâwi ula, Pathian ka ni tih hi hre rawh u: hnam tin zîngah châwimâwiin ka awm ang a, leiah hian châwimâwiin ka awm dâwn a ni” (Sam 46:10, NKJV).

Kum za eng emaw zât kal tawh atanga waviin thleng hian, mihringte suala an tlûkna kha Pathianin thleng se a tih vânga thleng a ni tia ngâi tlat an awm thîn a. Mihringte hi sualah tlu-in thi ila; tichuan, amah chu Isua nia rawn piangin krawsah a rawn thi dâwn a ni an ti. A ni tak a, kan tâna krawsa a lo thihna âia mi a hmangaihzia târ lanna ropui zâwk leh Chiang zâwk thil dang tih theih a nei lo rêng a. Chutiang zâwnga ngaihtuah chuan, suala

mihringte kan tlūkna kha Pathian ngaihah pawh thil tūl tak a ni tih ve mai theih tūr chu a ni ang.

Nimahsela, hetiang ngaihdân hi a âwm ang lovin a râpthlâk êm êm a. A chhan pawh suala Setana emaw, mihringte emaw kan tlūk hi Pathianin a ruahman dân a ni ngâi lo hrim hrim atin ni. Setana helna leh a hnu-a mihringte pawh an hel ve leh tâkna kha nghawng râpthlâk tak nei thil thleng pawl lutuk a ni a, kan nu leh pa hmasa berte kha sualah lo tlu lo ni se chuan Pathianah hlimna famkim neiin kan la awm rêng tūr a ni asin le!

Tùn kârah hian suala mihringte an tlūkna harsatna a rawn thlente leh, mihringte'n kan chungah rorêltu atân Pathian ni lovin, kan mihringpuite zâwk kan thlan avânga harsatna kan tawh thinte kan zir chhuzawm leh dâwn a. Chûngte'na harsatna min thlen nasatzia chu Daniela lehkhabu-ah hian chiang taka târ lan a ni. Daniela lehkhabu hian Pathian mite'n Pathian an hawisana, khawvêl lalte an bêl zâwk a nih chuan an chungah thil tha lo a lo thleng dâwn a ni tia a hrilh khan an tâna tha tūr a hriattîr a ni tih chiang takin hrilh a. Khawvêl lalte pawh kha anmahni ang bawka mi sual ni ve tho an nih miau avângin, a thu hnuaia awm tûra intah luh chu thil âthlâk tak a ni rêng a ni.

SUNDAY

Thupêk hmasa ber chu

April 27

Eden huan kha Pathian mi hmasa berte tân chuan zirna in a ni a, khami hmunah khân Pathian thil siam dangte nêh awm tlângin, chu chuan anmahni mai bâkah an thlahte thleng pawhin Siamtu chanchin a zirtîr dâwn a ni. Ellen G. White-i chuan, heti hian a lo ziaq a: “Nupa thianghlimte kha Pathianin duat taka a enkawl a fate an

ni mai lo va, finnaa khat Siamtu hnên atanga zirtîrna dawng thîn zirlâite pawh an ni tel baw. . . . Mita an hmuh theih vâna thil mak leh ropui tak tak— 'hriatna famkim neitu thil tih mak tak takte' (Joba 37:16)— chuan an mamawh zirtîrna leh hriatthiamna kang chat ngâi lo a pe thîn a ni.”—Thlahtubulte leh Zâwneite, p. 28.

Genesis 2:9–17 chhiar la. Pathianin mihringte hnêna thupêk, tih loh tūr a hrilh hmasak ber chu eng nge ni a, eng vângin nge chu thupêk chu a pawimawh êm êm bawk?

Pathianin mihringte hnêna “thu” a “pêk” thu kan hmuh hmasakna ber chu Genesis 2:16-ah hian a ni a, chu chu a chhia leh a tha hriatna thing rah ei lo tûra thu a pêk kha a ni. Pathian tehreng pawh hian enga ti nge hriatna an lo neih chu a phalsak loh tlat mai le? Thil kan dâi hriat ngei chu a tangkâiin, thil hriat neih belh zêl pawh a tha êm êm lo vem ni?

Chutiang chu Pathian Lehkhabu-in min zirtîr dân a ni tlat lo: Pathianin a tum chu, hriatna thenkhatte'n kum rei tak awh tūr hrehawm tawrhna a thlen theihte lak atanga a mite huma, an tâna tha tūr thil tha tak takte zirtîr a ni a. Amah chu lal ber leh an nun kâihruaitu atâna hmang lova, anmahni duh dân anga nun zâwk a thlana thil lo thleng tūrte chu zirtîr a duh hle baw.

Evi leh Adama te thih hnu kum za tam tak hnu-a Israel fate'n lal neih an dil pawh khân Lalpa chuan an thil dîlin nghawng tha lo a neih tūr zawng zawngte chu a hrilh tlang nghâl vek a (chumi chungchâng chu kâr kal ta khân kan zir tawh a nih nghe nghe kha). Tin, a mite hnênah khân a thu hnuaia kûn peih loha amah kalsanna chu tâwpna hun thlengin a awm chhuzawm zêl dâwn tih pawh a sawi rêng baw.

Khatia Israel lalte'n thil sual an tiha, a lal hnahnung apiang a sual sual emaw tih hial tūr khawp an han nih

tâkah khan, Pathian thuthlung kawltu a hnam thlante ni si kha hnam dangte ang mai an lo ni ve ta a. An tâna ruahmanna a lo siamte chu an pên bosan thui tawh êm avângin anmahni duh tak, an chung a rorêltu tûr lal chu a pe ta nge nge a ni.

Hemi hre chung a Daniela lehkhabu hi kan zir a nih chuan he lehkhabu-in min hrilh a tum tak chu kan lo hrethiam thei ang. Daniela'n inlârnaa a hmuh lalram hrang hrangte hi “hnamte”—Jentail-te—thiam loh chantîr a nih thu târ lanna chauh ni bîk lovin, Israel-te hlauhchhamna, Pathian thupêkte (Hebrai tawngin, mitswot) an zawm loh avânga thiam loh chantîr a nih tâk dân ti langtu pawh a ni bawk a. Kum tam tak chhûng sala an tâna kha an zirna in thar lo ni ta-in, Eden huana zalên taka an zir ang kha bâwih ni chungin an zir ta a ni. Chutiang chu ni mah se, thinlung inhawng tak chung a an zir a nih chuan, he khawvêl lalramte leh Pathian ram inan lohzia, a inthat hleihzia chu an zir chhuak thei dâwn tho thung ang.

Tûnlâi hunah pawh hian, hriatna thenkhat, kan zînga tam tak tân chuan kan hriat loh tawp atâna tha zâwk tûr a awm thei ang em? A awm a nih chuan, eng engte nge ni? Chu chuan eng tin nge Eden huana Pathianin a chhia leh a tha hriatna thing rah ei a lo khap tlat pawh kha hrethiam tûrin min tanpui?

THAWHTANNI Daniela bung 2

April 28

Babulon sala Israel fate an tân chhûng hian, Pathian chuan zâwnei Daniela kal tlang khân a mite leh he khawvêl lalram/ sawrkârte'n inlaichinna an neih tawn dân Chiang leh fiah takin a lo târ lang a. A mite chu anmahni ramah, anmahnia ro inrêl thei an ni ta lo; an H-5

duhthlanna siam dik loh rah an sêng dâwn ta a. (Mahse, chuta tang chuan zir lâlâi an zir chhuak thei ang em?)

Tâwpna hun a lo thlen hmaa khawvêla thil lo thleng tûr pawimawh tak takte lo sawi lâwkna Daniela 2:31-35 hi chhiar la. He hrilh lâlâwkna ropui tak atanga thu pawimawh tak tak kan zir chhuah theih awmte chu eng nge ni?

Kum zabi sâwm leh pakuana tâwp lamah khân mi tam tak chuan mihringte hian hma kan sâwn chho zêl dâwn nia ngâiin, a phûr hle nghe nghe a. The Paris Exposition (1900) te pawh kha hma lam huna beiseina an neih sânzia ti langtu pawimawh a ni âwm e. Khâwl thil siam chhuah lamah leh science zirna lama hmasâwnna nasa tak thlengte khân mihringte'n harsatna kan tawh tam takte hi a ti tâwp thei mai dâwn nia rinna a lian hle thîn a. Kum zabi sawmnhina kan han chuan chhuah chiah phei kha chuan, mi fing leh ngaihtuahna sêng mite zînga tam tak pawhin mihringte thatna leh finna hian mihringte tân hun thar duhawm tak a hring chhuak dâwn ni ngeia beiseina a lian hle a nih kha.

Amaherawhchu, Indopui Pahnhina lo chhuak khân an beiseinate chu eng mah lo mai a nihzia a rawn ti ang a, kum zabi sawmnhina tâwp lamah phei kha chuan indona avânga thi zât belh khâwm chu maktaduai 200 zet an tling hman a ni. Ni e, khâwl thil siam chhuah lamah chuan hma kan sâwn nasa ngei tak alâwm; nimahsela, rilru thatna lamah erawh eng ruai kan ang ta lo a nih hi. Dr. Martin Luther King Jr.-a khân, mitdelin bomb mit nei kan kâihruai a ni e, ti ang deuhin a lo sawi a. Chutiang chu thil hlauhawm tak a ni rêng a ni.

Hrilh lâlâwkna zirtu tam tak chuan Daniela bung 2-a milim siamna hmanruate kha a hlut dân indawtin a ke lamah a

tla thla zêl a ni tih kan hria a: rangkachak atangin tangkaruaah, tangkarua atangin dârah, dâr atangin thîrah, a tâwp ber chu thîr leh hlum inchawhpawlh a ni.

Charles Darwin-a te, Karl Marx-a te leh kum zabi sâwm leh pakuana hun lâia mi thiam dangte khân mihringte hi a tha zâwngin, a changkâng zâwngin kan insiam chho zêl nia mi rintîr an tum nasa thîn a—a awmzia chu, kan taksa awm dânah leh rilru put hmangah pawh kan tha telh telh an tihna a ni. Ni e, kawng thenkhatah chuan mihringte nun (kan khawsak a ni ber ang chu) hi a tha tawh hle ngei a; nimahsela, he khawvêl hma lam hi han thlîr ila, tûna kan inawp dân leh ro kan rêl dânahthe hian remna leh muanna, him tlânna leh hmuingilna a lo thlen zêl beisei ngam kan awm meuh em?” “Chutichuan, indo thu leh indo thuthang in la hria ang. . . . Hnam hrang leh hnam hrang an indo ang a, ram hrang leh ram hrang an indo bawh ang. Tin, hmun hrang hrangah tâmta a tla ang a, hrite lêngin lîrte pawh a nghing bawh dâwn a ni” (Mat. 24:6, 7, NKJV) tiin Isua'n a lo sawi a. Hetiang hian vaukhâna thu hmu tho mah ila, eng tin nge a lo thlen hmaa lo hrilh sa kan ni tih kan hriatna atang hian thlamuanna kan lo neih theih ang?

THAWHLEHNI Daniela bung 7

April 29

Daniela bung 2-a kan hmuh mumang hi Babulon lal hnênah pêk hmasak phawt a ni a. Chutih lâiin, Daniela bung 7-a inlârna erawh hi chu Pathian thuthlung kawltu hnama mi Hebrai zâwlnei hnêna pêk a ni ve thung.

Daniela hnênah hian Nebukadnezara hnênah pawh lo pêk tawh chungchâng tho kha pêk ve leh a ni a. Mahse, ani hnênah hi chuan milim ni lovin, tuipui ropui

tak chung a lo tleh thlipuiin tuipui atanga a rawn len chhuah ram hrang hrang entirtu ramsa pali hmuhtîr a ni ve thung. Hêng ram pali-te hi thuneihna inchuha indo tawn theuh thîn niin, a chungnung ber nihna dinhmun pawh a inchan chhâwk zak zak thîn a. Sam 65:5–8; Isaia 17:12, 13; leh Jeremia 46:7, 8 te pawh hian hnam hrang hrangte zînga inbeih tawna awm thu sawina atân “tui lian” tih leh “tui fawn” tih tawngkamte an lo hmang ve chiah bawh.

Hetih lâi hian, Ram Tiam erawh chu Jentail ram hrang hrangte'n an hual vêl kârah thliarkâr râlmuang leh him tak niin hun eng emaw ti chhûng chu a lo ding tawh a. Pathian sawrkârna lungphûm nghet taka din hnam thianghlim niin, a chheh vêla awm hnam luhlul tak takte nêen chuan inang lo tak a ni.

Daniela 7:1–3 chhiar la. Hetah hian thil thleng chi hrang hrang kan hmu a. He tehkhin thu, entîr nân, tuipui atanga lo chhuak sakawlh tih atang hian eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih?

Daniela hian tuipui kama dingin, Jentail ram hrang hrangte an indo tawn lâi chu a thlîr a, chutih lâi tak chuan tuipui ata ramsa mak tak tak lo chhuakin, chûng ramsate chu amah Daniela leh a chipuite awmna ramah an lo lût a. Jentail hnamte buaina chu Juda mite buaina pawh a lo ni ve ta a ni. Juda mite khân Jentail-te anga awm ve an thlang a; chuvângin, tûnah chuan Jentail-te nêen (an hnuaiah) an awm tlâng dâwn ta. A hmasa berin, Babulon sawrkâr hnuaiah an awm phawt ang a, tûn hma zawnga an lo neih thin mahnia inrêlbâwlna tluantling ang kha kum tam tak chhûng chu an nei thei tawh rih dâwn lo va ni.

Pathian mite'n an nuna thu neihna an nei thin an chên tâk pawh hi tâwpna hun, Krista'n kan Lal a nihna anga a

dinhmun dik tak a rawn luah leh hun a thlen hma chuan an nei lêt leh tawh rih dâwn lo va. Thuthlung Thar lehkhavute kan chhiar chuan, Pathian mite khân Rom sawrkâr hnuaiah leh Rom sawrkâr dinhmun rawn luahtu ki te tak tē hnuaiah tihduhdahna nasa tak an lo tuar tawh thîn a ni tih kan hria ang.

Ram thenkhatte kha chu ram dangte âia tha zâwk deuh niin, hun eng emaw ti lâite kha chu hun dangte âia muanawm deuh zâwk pawh ni tho mah se, hun kal taa hnam tam zâwk, mi tam zâwk leh lalram tam zâwk daihte kha an nunrâwng êm êm hlawm a, hnam dangte rah beh chîng tak tak vek an ni. Tin, khâng thilte kha anmahni hnamte tâna tha ber tûr zêl chauh tih tum lalte hnuaia thleng a ni tlângpui bawk a. Pathianin a mite tâna a thlan, nei se tia duhsak êm êm rorêlna nêh chuan a inang lo hle a ni.

Eng tiangin nge Rom 3:10–19 thu hian kan khawvêl dinhmun dik tak a lo sawi? A bik takin, châng 19 hian eng tiangin nge kan nunin chanchin tha an mamawh êm êm chhan a târ lan?

NILAINI

Lei leh tuifinriat inkârah

Bible-in, a bik takin hrilhlâwknaa “lei”/”khawmual” tih leh “tuifinriat”/”tuipui” tih a hman dân hi hriatthiam a tûl khawp mai. Hêng entîrna a hman pahnih, lei tih leh tuifinriat tihte thil inang lo, inkâwlkalh tlat a ni.

“Bible hrilhlâwknaian entîrna atâna ‘lei’ tih leh ‘tuifinriat’ tihte a sawi kawp rêng rêng hian, lei tih chuan mumal taka inrêlbâwlina awm tawh ram emaw, Israel ram emaw a entîr tlângpui a, chutih lâiin, tuifinriat tih erawh chuan khawmual ti mintu tuifinriat ang deuha Israel ram ti râltitu

Jentail ramte a entîr ve thung thin.”—Beatrice S. Neall, “Sealed Saints and the Tribulation,” in Symposium on Revelation, Book 1, ed. Frank B. Holbrook, (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, General Conference of Seventh-day Adventists, 1992), p. 260.

Chutiang chuan, lei tih chu hmun nghet, Pathian sawrkâr inngahna lungphûma din ram ralmuang sawina a ni a; tuifinriat tih erawh chu mihringte’n an chapona atanga an din ram buai leh nghet lo sawina a ni ve thung.

A chungka kan sawi tâk khi rilrua hre reng chungin Thupuan 12:15, 16 leh Thupuan 13:1, 11 chhiar la. “Lei” tih leh “tuifinriat” tihte dah dun a nih dân hi lo chik deuh bik ang che. Eng tiangin nge hêng tawngkam pahnihte hi hman a niha, hman a nih dânin hrilhlâwkna hriatthiam kawnga mi a puih dân chu eng nge ni?

Drakon hian hmeichhia (kohhran) tihduhdahna atâna tui a hmang a ni tih hi lo chhinchhiah ila. Kan sawi tawh ang khân, hrilhlâwknaah chuan “tui” tih hian khawvêl sawrkârte entîr thînin, chûng sawrkârte chu lalna inchuh avânga buai leh inbei tawn rêng an ni tlângpui bawk. Heta tang hian Setana’n Pathian mite tihduhdahna atâna an hotute leh lalte’n an fuihpawrh mipuite a lo hman thin dân kan hmu thei âwm e.

Tin, keini Seventh-day Adventist-te chuan Thupuan 12:16 thu hi tihduhdah tuar ringtute America rama an pêm luh thu sawina niin kan ngâi bawk a. Lei tih leh tuifinriat tihte’n a entîr nia kan ngaih hi a dik a nih chuan, America ram din a lo nih tâkna nêh khuan inzawmna a nei em?

“Lei” tih hi Pathian mite tâna ruat ram râlmuang leh nghet “Ram Tiam” ang deuhah khân kan ngâi ve thei ang em? Hei tak hi lei atanga lo chhuak sakawlh kha berâm

anga a rawn inlan phawt chhan a ni thei ang em? America ram khu, a dintu hmasate zînga thenkhatte'n sawi deuh hrâm a tum anga "Israel Thar" chu ni ngâi miah lo mah se, kum tam tak chhông chu sakhaw zalênna ram a lo ni tawh a, ram hrang hrang atangin sakhuaana avânga tihduhdahna tuar mi maktaduai tam tak an lo tlân lût tawh a ni.

Nimahsela, he berâmno ang tak sakawlh hi eng tikah emaw chuan "drakon tawng angin" a la tawng dâwn tlat mai (Thup. 13:11)!. United States of America, sakhuaana avânga tihduhdah tuarte lo tuam hlâwmtu ngei mai khu sakhuaana avânga mite ti duhdahtu a la ni dâwn a. Hei pawh hi mihringte'n Pathian thu hnuai a awm âia anmahni thu-a awm zâwk an thlan chiaha thil lo thlen thîn ti langtu dang leh a ni.

NINGANI

May 1

Thu chu hril nawn leh rawh

A la bâng kohhran hi "Khawvêl Tharah" ("Khawvêl Thar" tih hi America ram sawina a ni) khuan, kum zabi sâwm leh pasarihna leh zabi sâwm leh pariatna lâia sakhaw zalênna beiseite'n America ram an pan khâwm ruih ruih lâi vêl khân a lo piang a. Ram danga sakhaw dodâlna leh politics thila buaina nasa tak thleng thînte ngaihtuah kha chuan, he kohhran lo piang hlim hi ram thar, United States of America lo ni taa a than chak angin ram dangah erawh a than chak ve rin a harsa hle.

A la bâng kohhran a lo pian thu sawina Thupuan 10:1-11 hi chhiar la. Kan thil zir tawh thenkhat, entîr nân, "hnamte" tih te, "lei" tih te leh "tuifinriat" tih te'n a entîr kha rilru-ah hre reng ang che. He lâi thu atangin, a sawi tum ni miah lo sawitîr palh theih a ni tih hre chungin, eng chungchâng nge i hmuh?

He vântirkoh hi, Thupuan bung 14-a kan hmuh vântirkoh pathumte ang leh, Thupuan bung 18-a kan hmuh vântirkoh ang deuh khân ring takin a au va. Hei hi khawvêl chanchina hun hmanhmawhthlâk lâi, "mi tam tak te, hnam tam tak te, tawng tam tak te, lal tam tak te" (Thup. 10:11) chungchâng thu hril tûra a la bâng kohhran din a nih lâi vêl a ni.

Tin, "lekhhabu te tak tê" a keng baw a—a ken hi Daniela lekhhabu a ni maithei (Dan. 12:4 en la)—chu lekhhabu chu chhuan tam tak ral hnu-ah a wawi khat nân keu leh a ni ta. A ke pakhat chuan tuifinriat a rap a, tin, a ke lehlam chuan khawmual a rap ve thung. Hetianga ding nia sawi a nih chhan hi a thuchah puan chuan khawvêl pum pui, Khawvêl Thar (America) leh Khawvêl Hlui (Europe, Asia, etc.) a tuam vek dâwn a ni tih a entîr vâng a nih a rinawm a. A nih loh pawhin, he thuchah hi hnam zawng zawng: khawmuala (Juda-te rama) chêngte leh tuipua (Jentail-te rama) chêngte tân a nih vâng a ni maithei baw.

Khawvêl hi, eng tikah emaw chuan Pathian ropuinaa chhun ên chhuah vek a la ni dâwn a, Thupuan bung 14-a kan hmuh vaukhâna thuchah hnuhnûng hi mi zawng zawng hnênah hriattîr a la ni ang. Hmânlâi Israel-te ang khân kohhran kan nihna anga kan tih tûr chu "hnam zawng zawng hriattîrna tûra khawvêl zawng zawnga" chanchin tha hril a ni a; chumi kan tih zawh hunah chuan "tâwpna chu a lo thleng" tawh ang (Mat. 24:14).

Pathian chuan mihringte chanchin hi a tâwp khârna ropui tak lam pan tûrin a khalh mêk zêl a, mihringte lalram leh sawkârte hi la tâwp vêkin, chatuan atân Krista lalthutthlêng chu hûn chhuah a ni ang. Daniela 2:34, 35, 44, 45 chhiar la. Bible hian ngaih sual palh awm thei miah

lo tûr khawpa chiangin a lo sawi a, hêng khawvêl lalram leh sawkârte hi tih tâwp vek a la ni dâwn a, an sùlhnu leh an thil lo tih khawloh tawh zawng zawngte pawh nuai reh vek a ni ang. An âiah Pathian chatuan lalram chu tun din a ni ang a, chu lalramah chuan sual leh tawrhna te, natna leh thil tha lo rêng rêng te, thihna te pawh a awm leh thei ngâi dâwn tawh lo va ni.

Daniela bung 2 leh 7-a hrilhlâwkna kan hmuhte hian dik tak maia hêng lalram ropui tak takte lo din chhuah tûr thu leh an tlûk chhiat tûr thu a lo sawi dân hi ngun takin chhiar la. Hetiang taka dika a lo hrilhlâwk hian—Daniela'n a lo ziah hun lâi kha ngaihtuah phei chuan a mak leh zual— Pathianin a chatuan lalram a la din tûr thu a sawi hi ring ngam tûrin min tanpui em?

ZIRTAWPNI

May 2

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, Thlahtubulte leh Zâwlneite bung 10, “Babel In Sâng” (phêk 99–105) chhiar ni se.

“Vân thar leh lei thar ka hmu a: vân hmasa leh lei hmasa kha chu a boral tawh (Thupun 21:1). Mi suaksualte kâng raltu mei chuan lei hi a kâng thianghlim ta a. Sual âanchhe sùlhnu zawng zawng pawh phiah fâi lêng a ni ta bawk. Tlan tawhte hmaah chuan sual nghawng râpthlâk tak ti lang rengtu tûr chatuana alh reng hremhmun awzâwng a awm lo.

Hriat reng tûr pakhat erawh a awm a: kan Tlantu chuan khehbeh a nih avânga ser a neihte chu chatuanin a pu reng tawh ang tih hi. A lu, a nâk leh a kut leh a kete-a ser awmte chu sual hnathawh râpthlâk sùlhnu hmuh theih awm chhun a ni. Zâwlnei Habakuka khân Krista chu a ropuina nêna a han hmu chu heti hian a sawi a: ‘A nâk

atang leh a kut atangin êng zâm a lo chhuak a, chutah chuan thiltihtheihna inthupin a awm’ (Habakuka 3:4). Feia an chhunna a nâk atang chuan Pathian leh mihringte inremtîr lehtu thisen a lo luang chhuak a—chutah chuan Chhandamtu ropuina, ‘a thiltihtheihna inthup’ chu a awm. Mihringte tlan nâna amah a inpêkna azârah ‘chhandam tûra mi chak’ niin, Pathian khawngaihna ngâinêptute chungah rorêlna a thlentîr thei ta a ni. Tin, a inphah hniamnate kha châwimâwina sâng ber chantîrtu a ni a; chatuan chatuan thleng pawhin Kalvari-a hliam a lo tawrhte khân amah fakna leh a thiltihtheihna a puang zêl tawh ang.”— Ellen G. White, Indona Ropui, p. 674.

Sawi ho tûrte:

1. Khawvêl tâwp hunah chuan leia hlawhtlinna kan chanzawng zawngte hi—eng anga lian tham, eng anga ropui, eng anga mak pawh ni se—vaivutah, meivâpah la chang vekin, kumkhuaa lang leh ngâi tawh lo tûra nuai reh a ni ang.

Chutiang chu a ni dâwn tih hriat reng hi enga ti nge a pawimawh êm em? Chumi hriatna chuan ngaih pawimawh tûr dik hrethiam tûrin a tanpui che em?

2. Thupun 13:1–10-a kan hmuh tuifinriat atanga lochhuak sakawlh chanchin hi ngun takin chhiar la. Eng tiang kawngtein nge he sakawlh hi Babel in sâng satute nêan an rilru put hmang a inan? A rilru puthmang hi “hnam” tinrêng—Babulon atanga ki te tak tê thlenga mihringte’n an lo put thin tho kha a ni a. Lalram hrang hrangte khân rilru puthmang thuhmun an neih chu eng nge ni? Eng tiang kawngtein nge khawvêl hian, entîr

nân, Babulon emaw, Rom emaw ngaih hlut zâwng thil angte kha a la ngaih hlut ve reng tho?

3. Adventist-te hian Lalpa hnung zui leh kan chênna ramdânte zawm hi eng tin nge inbûk tâwk takin kan kal kawptîr theih ang? Pakhat zâwk thu kan zawm avânga pakhat dang thu kan zawm loh hian eng thil nge lo thleng thîn?

Zirlâi 6

May 3–9

KRISTA INTHÂWINA SIAM KHA HRETHIAMIN

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Isaia 1:2–15, Heb. 10:3–10, Exod. 12:1–11, 1 Kor. 5:7, Haggai 2:7–9, Isaia 6:1–5, Thup. 4:7–11.

Chângvawn: “Tin, ‘Nang, lehkhabu chu laa, a chhinchhiahnate phelh tlâk i ni e; talhin i awm tawh a, chi tina mite, tawng tina mi te, mi tina mi te, hnam tina mi te Pathian tân i thisenin i lei tawh si a’ tiin hla thar an sa a” (Thupuan 5:9).

Baptistu Johana khân, amah pana Isua lo kal chu, “En teh u, Pathian Berâmno, khawvêl sual kal bopuitu tûr saw” (Joh 1:29, NKJV) tiin a puang a nih kha. He lâi thu hian hai rual lohin ran hmanga inthâwina chungchâng a sawi a ni tih a hriat theih a, khâng inthâwinate kha mihring zawng zawngte âiawha Krista thihna entîrna vek a ni.

Bible-ah hian, ran hmanga an inthâwi thin thu kan hmu tam hle a, phêk tin deuh thaw-ah thâi lan niin, Pathian lalthutphah hūnna pindana Johana hruai luh a nih thu sawina Thupuan bu-ah pheh hi chuan thupui pawimawh tak a ni nghe nghe (Thupuan 4 leh 5). Hemi tum hian Isua chu berâmno talh tawh hnu angin a lo lang a (Thup. 5:6), chu tak chu Thupuan bung 4 leh 5 te'n a sawi hrihlâwkna pum pui hriat thiamna atâna a chabi a ni.

Tūn kârah hian lalthutphah hūnna pindan chhūnga langsar ber, Berâmno talh tawh hnu Isua chanchin min hriat chiantirtu inthâwina thupui thenkhatte kan zir ho dâwn a. Tu ma phelh theih loh lehkhabu chhinchhiahna/chârna chu phelh tlâk nia pawm niin, chutianga tling bik a nihna chuan inthâwina kal tlanga Pathianin hna a thawhte awmzia chu Chiang takin min hriattir ta a ni. Tin, hmangaihna tâwp nei lo Pathian, inthâwina famkim siamtu a nihzia pawh a puang bawk a, a thil tihte chu keini mihringte mai ni lovin, khawvêl danga mihring awmte pawhin kumkhaw tlaitluana mak an tih tûr a ni.

SUNDAY

May 4

Inthâwina sawngsawhlawt lo maw?

A châng hi chuan thil inang lo, inkalh tlat pahnihte han khâikhin vêl hi a bengvârthlâkin, an nihna dik tak hriat thiam pawh a awlsam phah sawt thin a. Bible-a kan hmuh inthâwina nihphung pawh hi Pathianin a pawmsak loh a mite inthâwinate chanchin kan zir atangin kan hre fiah thei ang.

Isaia 1:2-15 hi Isaia 56:6, 7 leh Sam 51:17 te nêh khâikhin la. Hêngahte hian inthâwina chungchânga kan hriat tûr pawimawh tak tak eng nge awm?

Hemi tuma thil thleng lungchhiatthlâk tak mai hi Pathianin inthâwina a pawm loh vawi khatna a ni a lo. Hetiang deuh hi chhandamna chanchina a tir lam, Pathianin Abela inthâwina a pawm lâia Kaina inthâwina erawh a pawm ve loh tum pawh khân a lo thleng tawh a. Khami tuma thil thleng khân Pathianin a pawm inthâwina leh a pawm loh inthâwina khâikhin theihna remchâng tha tak min lo pe a ni (Gen. 4:3- 7 leh Heb. 11:4 en la.)

Isaia hun lâia Israel mite khân Pathian lâwm zâwng thilte chu tih tum sa teh thin mah se, anmahni duh dân ang angin an nung lawi bawk si a. Chuvâng chuan, an inthâwinate pawh kha Kaina inthâwina ang tho, Pathian hnêna inpêkna leh intûk luhna rilru nêna tih ni lo, anmahni hma an sial avânga an tih mai mai zâwk a ni.

Chutiang rilru, mahni tling tâwka inngaihna tho chu he khawvêla lalamte chawk thotu pawh a ni a. Kaina khân ama duh dân nung reng chung siin, Pathian hnênah ama phal chin a pe satlah ve ringawt a nih kha. Pathian chu thawhpui harsa, ama duh dân ang a nun theihna tûr kawng dâltu angin a hmu niin a hriat a; chutih rual chuan, ama ngaihdân anga kal tlang erawh a ngam chuang bawk si lo.

Abela erawh kha chuan Pathianin a ngen tak, Pathianin a lo tiam tawh Messia lo kalna entirtu berâmno a hlân a (Gen. 3:15), kha a thil hlan khân Kalvari-a Krista'n chhandamna hna a la thawh tûr chu a lo târ lang a ni.

“Abela khân tlanna thu ropui tak chu a hrethiam a. Mi sual a ni tih inhriain, sual leh a man thihna chu amah leh Pathian inzawmna tûr dâltu a ni tih a hrethiam vek bawk. Bawhchhiata awm dânin a phût chu a hriat avângin inthâwina atâna hlan tûr chu a rawn keng a. A inthâwina

ran thisen chhuak hmang khân Kalvari krawsa Isua lo la thihna tûr chu a lo thlîr lâwk daih tawh a ni. Chumi hmuna tlanna siam tûr chu a lo ring tawh a, mi fel a ni tih hriattirtu neiin, a inthâwina chu pawm a ni ta a ni.”—Ellen G. White, Thalhtubulte leh Zâwneite, p. 52.

“Dân ang maia thil tihna” laka invên tlat hi eng tiang taka pawimawh nge a nih? Krista thihnaa inngah tawp mai hi chhandam nihna atâna kan beisei theih awm chhun a nih tih hi eng tin nge a takin kan chan theuh theih ang?

THAWHTANNI

May 5

Bâwngpate leh kêlte thisen

Mi thenkhat chuan inthâwina hlan hi thil tha lo tak niin an ngâi a—a nurâwnthlâk a, a mahni hmasialthlâk a, tin, mahni tawrh âi ran pawî sawi lo tawrhîr daih chu a dik lo hrim hrim niin an sawi bawk. Ni e, a dik lo rêng alâwm. Krista thihna kha a râwng a, a hrehawm a, tin, a tawrh tûr ni miah lo a ni bawk—sualna nei miah lo ni chungin mi sualte tân a thi ta si a. Mahse, kha kha soal avânga harsatna lo thleng chin felna tûra thil tih ngei tûl a ni bawk si a. Chuvângin, hêng inthâwina râwng tak leh hmuh hrehawm tak tak, dik lo êm êm nia lang ni bawk site hi Krista lo la thihna tûr entirtu vek a ni.

Hebrai 10:3–10 chhiar la. He lâi thu hian Thuthlung Hluia Pathian mite’n inthâwina an hlan thin dân eng nge min hrilh? An inthâwina hlante khân a chhandam thei chuang lo a nih chuan, enga ti nge an hlan tho bawk si? -

Berâmnote leh inthâwina atâna an hman ran dangte kha mihringte tlanna atâna lo la thi tûr Pathian Berâmno

entirtu chhinchhiahna mai an ni a. Rinna thil tih niin, mi sualte’n lo la kal tûr Messia hnathawha rinna an nghahzia hmuh theiha an tih lanna a ni. Hêng entîrnate hi a tak-in a rawn hlen chhuah tâk hlimthla rawngbâwlna tiin kan sawi mai thîn a. Mi thenkhat chuan hêng hrilhâlâwkate hi krawsa Isua lo la thih tûr thu entirtu “hrilhâlâwkna tēnau” ti pawhin an sawi thîn bawk.

Inthâwina nēna inzawm serh leh sâng thil chi hrang hrangte hi, khawiah emaw kan kal nikhuaa kan chuanna motor chuan man kan pêk thin ang deuh hi a ni âwm e. Rêl ticket emaw, bus ticket emaw, thlawhtheihna ticket emaw i lei a; mahse, i lei zawh rual rualin i zin chhuak zui nghâl mai ngâi lo. Ticket emaw, boarding pass emaw pêk i ni phawt a: chu chu i zin chhuak ngei dawn a ni tih ti Chiangtu a ni. Mahse, chu lehkha themah chuan thu ta ngawt mai la, khawi hmun mah i thleng lo vang. I chuanna tûr bus emaw, rêl emaw, thlawhtheihna emawa i han luh chiah khân i zin kawng i zawh tan ta chiah tihna a ni a, pawisa i pêk chhan tak chu i dawn tâk avângin lehkha them hmanga siam ticket kha chu i kawl reng a tûl ta lo.

Chutiang chu inthâwina atâna an talh rante pawh kha a ni a. Tih tûr pawimawh tak chu an nei thîn ngei mai a; mahse, inthâwina tak siam a nih tâkah kha chuan awmze nei lo mai an lo ni ta. An pawimawh zui tâk lohzia chu Isua hnuk chah ruala lei biak bûk puanzâr, Hmun Thianghlim leh Hmun Thianghlim Ber dâidangtu lo thlêr ta vek khân a ti lang Chiang a. “Tin, Pathian biak in puanzâr chu, a chung lam atangin a hnuai lam thlengin a lo thlêr chhuak” ta a nih kha (Marka 15:38). Inthâwina thil tih zawng zawng, temple rawngbâwlnate leh thil dangte pawh khân krawsa Isua thihna an entîr vek a. Isua’n krawsa a thutiam a hlen chhuaha, thihna hneha a lo thawh leh

chiah khân hlimthla rawngbâwnate chu tih chhunzawm zêl a tûl ta lo va ni.

Sual sualzia leh, a man pawh Thu tisaa lo chang Isua thihna chauhin a tlâk thei a ni tih hi ngaihtuah la (Joh. 1:1- 3, 14 en rawh). Hei hian sual chungchânga kan rilru put dân tûr eng nge min hrilh?

THAWHLEHNI

May 6

Kalhlên Kût Berâmno chu

Thupuan bu hian Isua chu “Berâmno” tiin vawi sawmthum dâwn a sawi a. Tlanna ruahmana a tîr lamah khân Pathian mite chuan Messia lo kal tûr entirtu atân berâmno an lo hmang thîn a. Abela khân “a berâm rual zînga a piang hmasa ber” chu a hlân a (Gen. 4:4, NKJV); tin, Israel mite pawh ram tiam lam pan tûra Aigupta ram an chhuahsan hma khân a fate zînga piang hmasa ber emaw, an ran piang hmasa ber emaw chu berâmno kum khata upaa tlan chhuak theuh tûra hrilh an ni bawh (Exod. 12:5).

Exodus 12:1-11; Isaia 53:7, 8; 1 Korinth 5:7; leh Thupuan 5:6 chhiar la. Hêng Bible chângte hian eng tin nge Isua hi Kalhlên Kût inthâwina Berâmno a nih dân an sawi? Chu chu keini tân hian eng nge a pawimawhna awm?

Isua Krista a thiha, a thawh leha, vâna a chhoh tâk hnu kum eng emaw zât liam taah khân heti hian Petera chuan a lo ziak a: “In thlahtute pêk chhâwn, in awm dân eng khaw lawi lo lak ata chu thil chhe thei, tangkarua leh rangkachaka tlan in ni lo va, berâmno hmêlhem lo leh H-6

bawlhhlawh kâi lo thisen anga Krista thisen hlu chuan tlan in ni zâwk tih in hre si a” (1 Pet. 1:18, 19).

Isua kha mihring anga lo piangin Pathian thianghlimnain a phût ang tak chu a nun chhuahpui a; keini mihringte hi chu thil sual ti vek tawh niin, kan nun dân sual tak hian kan Siamtu nihphung pawh dik lo takin a lantîr ta thîn rêng a ni.

Isua erawh kha chu “Adama hnahnûng ber” a lo ni ta a (1 Kor. 15:45). Keini kan lo hlawhchham tawhnaah khân ani chuan sawisêl bo khawpa thain a nun a hmang a ni. A mihrinnaah khân mihringte kan nihna tûr zawng zawng chu a awm kim vek a. Amahah khân Pathian ropuina chu a famkima târ lanin a awm bawh. Chutiang chu a nih avângin, Philipa hnênah pawh khân, “Keimah hi mi hmu a nih chuan, Pa chu i hmu tawh reng a ni” (Johana 14:9, CEV) tiin a hrilh rêng a ni.

Isua kha Kalhlên Kût lâia khenbeh a, Kalhlên Kût ni khera khenbeh a ni khân inthâwinate’n an entîr Berâmno tak chu amah hi a nihzia a ti lang Chiang hle. Johana 18:19, 20-ah chuan Isua’n “vântlâng hriata” a thu zirtîr a sawi thîn thu a sawi a. Hetiang deuh chiah hian hmânlâi Israel fate pawh kha Kalhlên Kûta talh tûr berâmno chu uluk taka thlanga, inthâwina hlan ni a thlen hma zawng chu ni tin mi zawng zawng hmuh theiha pho chhuak thîn tûrin hrilh an lo ni bawh (Exod. 12:5, 6). Puithiam lalberin a thu zirtîr chungchâng a zawh khân amah ngei chu Pathian biak inah kala, mi zawng zawng hriat theih tûra a zirtîr thîn thu a sawi a. A nun, a thil tih leh a thu zirtîr te khân tu nge a nih tih Chiang takin an puang chhuak a ni. Hmêlhemna lâi eng mah nei lo Berâmno thianghlim a ni a, chu chu Pathian felna leh ropuina târ langtu famkim a nihna pawh a ni bawh.

Keimahni nun theuha Isua nungchang kan târ lan theih dân tûr kawng tha zâwkte chu eng nge ni?

NILAINI

May 7

Pathian biak inah Isua a kal

Chhandamna chanchinah hian harsatna eng eng emaw a thleng ve fo va. Pathian chuan amah nêna inbiak pawhna kan lo neih tawh thin ang kha thar thawh leha, kan bula rawn chên ve leh a châk êm êm a ni. Nimahsela, a awmnaa mi sualte awmtîr ve lah chu an boral phahna tûr a ni bawk si a. Hei vâng hi a ni ang, Davida pawhin, “Suahsualnaa lâwm thîn Pathian i ni si lo va; mi sual chu i hnên an thleng lo vang” (Sam 5:4) tia a lo ziah ni. Chutih lâi chuan, Davida vêk hian, “Kei erawh chu, i ngilneihna nasa tak avângin i inah ka lo lût ang a; tih chung chein i biak in thianghlim lam hawiin chibai ka bûk thîn ang che” (Sam 5:7) tiin a lo ziak tho bawk.

Haggaia 2:7–9 chhiar la. Pathian biak in hnuhnûng zâwk sak a nih lâi khân zâwlnei Haggaia chuan Pathian biak in thar chu a hmasa zâwk âia ropui tûr a nih thu a lo sawi a. He a hrilhlâwkna hi eng nge ni a awmzia?

Solomona’n Pathian biak in hmasa zâwk a hlan tum khân Shekinah ropuina—Israel fate’n Kanaan ram an pan lâia anmahni hruaitu Pathian awmpuina—chu biak in chhûngah a lo khat ta mup a; chumi avâng chuan puithiamte pawhin an rawngbâwlna khawih mêk chu a chawlhsan rih a tûl hial nghe nghe (1 Lalte 8:10, 11). Temple hnuhnûng zâwk an hlan tumah erawh hi chuan Pathian lalthutphah entîrtu thuthlunna bâwm ber kha Jeremia’n a lo thuhrûk daih avângin hmuh tûr a awm ve ta lo va; a taka Pathian awmpuina chuan biak in a rawn luah khat

ve ta lo. Hemi avâng hian an lunghnûr hle rêng a. Haggaia’n a lo sawi tawh kha eng tin nge a lo thlen tâk ang?

He biak in hnuhnûng zâwkah hian mihringa lo chang Pathian Isua chu mihring tisa leh thisen ang pu-in a lo lang ta thung a. Amah Pathian ngei chu keimahni ang lo ni ve tûr leh, he khawvêl sual taka lo chêng ve tûrin puanzâr phên ata a lo pên chhuak ta a ni. Pathian Fapa chu mihring Fapa a lo nih tâk avângin a hmêl an lo hmu thei ta a, a âw ri an lo hre thei ta a, a kut ngeia phâr a khawiha a lo thianghlim ta te chu anmahni ngeiin an hmu bawk (Mat. 8:3). Pathian chuan amah hnaih tûrin a lamah mi a hruai a ni lo va, amah hian mi a rawn hnaih theih nân min rawn pan zâwk a ni. Amah ngei chu kan hnênah tisa pu-ina rawn chhuk ta

a. Heti hian Bible chuan Isua chungchâng hi a lo sawi: “Ngâi teh, nula thianghlim chu a râi ang a, Fapa a hring ang a, a hmîngah Emmanuela an sa ang” tiin. Heti lâia “Emmanuela” tih hi “kan hnêna awm Pathian” tia lehlin thîn a ni (Mat. 1:23). “Kan hnêna awm Pathian” tih chu eng nge ni a awmzia? Lei leh vân leh a chhûnga thil awm zawng zawngte siamtu chu kan zînga lo chêng ve tûrin a rawn inphah hniam a ni mai lo va, kan tâna thi tûr pawhin a lo kal bawk a ni.

Kraws hi Pathian hmangaihna târ lanna ropui leh chiang ber a ni a. Pathian hmangaihna kan hmuh leh chan theih nân hian kraws ni lo thil dang eng engte nge awm?

NINGANI

May 8

Eng kim i siam si a!

Zâwlneite zînga thenkhat kha inlârna an hmuh lâia Pathian bul hnâi taka awmtîr an nih tum a awm zauh zauh a, chutih lâi chuan Pathian lalthutphah pawh an han hmu

thîn a ni âwm e. Ezekiela khân vân dum chung a awm niin a hmu a (Ezek. 1:26); Isaia khân Pathian lalthutphah hmu tûra vâna awm Pathian biak in a han tlawh thu a sawi a (Isaia 6:1), tin, Thupuan bu ziaktu Johana khân Chiangkuang deuh takin Pathian lalthutphah a hmuh thu a sawi bawk (Thupuan 4 leh 5). Thuthlung Hlui hunlâia biak bûk rawngbâwnate khân mihringte'n Pathian hnên an thlen theihna kawng pakhat chauh a awm tih an entîr a a, chu chu Isua Krista thisen chhuak kha a ni (entîr nân, Lev. 16:2, 14 chhiar ang che.)

Isaia 6:1–5 leh Thupuan 4:7–11 chhiar la. Hêng inlârna pahnihahte hian eng thilte nge inang awm? Thil thlengte hi a thlen dân indawtin lo chhinchhiah la: Eng thil nge an sawi lan hmasak ber? Chumi zawhah chuan eng nge lo thleng? Hêng inlârna pahnihahte hian Pathian chungchâng eng nge uar taka sawi lan awm?

Hêng lalthutphah hûnna pindan an hmuh thu sawina pahnihahte hian thil lo lang hmasa ber ni ve ve chu vân mite'n Pathian thianghlimzia a puan thu a ni a. Isaia'n a hmuh phei hi chu a ropui hle: Pathian biak in chu meikhu-in a khat vek a, seraf-te'n Pathian thianghlimzia an puan lâi te chuan a “kawngka bul lungphûmte” lamin a nghîng dur dur mai a ni âwm e. Johana hmuh inlârnaah pawh hian cherub-te chu “A thianghlim e, a thianghlim e, a thianghlim e” ti bawkin an au va (cherub tia sawi thil nungte hi eng ang nge an nih hre tûrin Ezekiela 10:14, 15 chhiar ang che). Chutiang chuan, zâwlnei Isaia leh Johana te hi Pathian ropuina êng mâwi tak chu hmuhtîr an ni ve ve a ni.

Hêng zâwlnei pahnihte'n Pathian ropuina an hmuha an awm dân pawh hrih kan ni bawk. Isaia hian hmûi bawhlhlawh pu mite zînga mi a nih avânga a chung a pik thu a sawi a (Isaia 6:5), Johana pawh hi lehkhabu zial

hawnga, a chhûng lam en tlâk tu mah an awm loh avângin a tap zawih zawih mai bawk a ni (Thup. 5:4). Ni e, Pathian thianghlimzia kan han hriat chian chiah hi chuan mihring dinhmun chhiatzia hriatna kan lo nei nghâl thuai thîn rêng a, kan dinhmun dik tak chu tlâktlâi lo tak, Chhandamtu Isua Krista mamawh êm êm a ni.

Setana hian dik lo tak takin Pathian a puh chhe nasa hle a, mahni thu duh, hmasial êm êm leh khirh tak niin a sawi thîn. Nimahsela, Isaia leh Johana te'n Pathian lalthutphah hûnna pindan chhûng an han hmuh zawk chhûng ringawt pawh hian Setana thil sawite chu dâwt mai a nihzia Chiang takin a lang a. Krista chu a nihna dik tak, “talh tawh hnu Berâmno” (Thup. 5:12, NKJV) a nihna anga kan hmuh chiah hian Pa pawh a nihna ang takin kan lo hmu thei ta thîn a ni. Isua kan hmuh hian Pa hmu kan ni (Joh. 14:9) tih hriat hi a thlamuanthlâk êm êm a. Pathian chu eng ang mi nge a ni tih a lo lan chhuahna ropui ber pawh kan tâna Isua a thihna kha a ni.

Chutiang chu a nih avângin kraws khân thil pahnih min hriattîr a: pakhat chu Pathian hian min hmangaih êm avângin amah a rawn inhlân ta hial tih hi a ni a; pakhat dang chu, mi sual leh suala tlu tawh kan nih avângin kraws avâng chauhin chhandam kan lo ni thei tih hi a ni.

ZIRTAWPNI

May 9

Zir belhna: Bible hian Krista chu min chhandam tûra tling awm chhun a ni tih Chiang takin a sawi a. A nun kha mihringte zînga sual kâi lo awm chhun, Pathian ropuinain a phût nun tha famkim lantîrna a ni. Pathian Berâmno hmêlhem lo leh sawisêl bo a ni a, tûnah hian chatuana kan himna a nihna angin mihring zawng zawng âiawhin a ding ta a ni. Amahah khân kan sualte chu a bel a, chumi avâng chuan Pathianin suahsualna a hremna pawh a lo

tuar ta vek bawk. Johana chu Pathian lalthutphah hmaa vân mite an lo kal khâwm a hmuh khân a tap a, mahse upa zinga pakhat chu a hnênah lo kalin, “Sakeibaknei, Juda hnama mi’ . . . khân a hneh ta” tiin a rawn hrilh a nih kha” (Thup. 5:5).

Sual sualzia hi ngaihtuah la, tin, mihringte hi suala tlu tawh hnu kan nih chianzia pawh ngaihtuah bawk ang che. Amah Pathian Isua thihna chauhin sual avânga harsatna lo thleng ta hi a ching fel thei a ni tih i hrethiam em? Pathian hian a sawrkâr inkaihhruaina dân bawhchhe si lova mihringte min chhandam dân kawng dang neiin hria ni se chuan, chu kawng chu a zawh ngei ang tih a Chiang a.

“Pathian dân bawhchhiatna chuan mi sual nunna a phût tlat a. A thil phût hi lei leh vân pum puiah hian mihringte âiwaha pe thei pakhat chauh a awm. Pathian dân chu amah Pathian ang thova thianghlim a nih tlat avângin sual tlanna chu Pathian nêna intluk chauhin a siam thei a. Krista chauhin sual ânchhia lak ata mihringte tlan chhuak theiin, Pathian nên a inremtîr leh thei bawk. Krista chuan sual avânga inthiam lohna leh zahna chu a phur ta a—sual chu Pathian thianghlim tân a huatthlalâk êm avângin Pa leh a Fapa pawh a inthen hial a ngaih phah rêng a ni. Krista chuan sual hrênga tânte chhan chhuak tûrin lungngaihna khur thûk ber ber pawh a luh chhuah dawn ta a ni.”—Ellen G. White, Thlahtubulte leh Zâwlneite, p. 42.

Sawi ho tûrte:

1. Johana khân lalthutphah hûnna pindana Berâmno lûtlâi chu hmuin, chu Berâmno chu “talh” tawh hnu ni ngeiin a lang bawk. Thupuan 13:8 chuan, Isua hi leilung pian tirha lo “talh” tawh a nih thu min hrilh a. Tlanna

ruahman hi, kan la mamawh hma hauh pawha a lo awm daih tawh a ni hian Pathianin mi a hmangaihzia eng tin nge a târ lan?

2. Pathian awm ring lotute chuan mihringte hi lei leh vânpum pui, ngainatawm loh zet ni lehngâl bawk sia minung awm chhun kan ni tiin an sawi thîn a. Hetih lâi hian, Bible erawh chuan Pathian a awm tih a sawi mai bâkah, chu Pathian chuan mihringte hi a hmangaih êm êm a; anmahni tâna thi tûrin a lo kal hial nghe nghe a ni tih min hrilh thung. Pathian awm ring lotute ngaihdân leh keini ngaihdân hi eng tiang taka inang lo tûr nge a niha, mihringte dinhmun kan hriat dân pawh hi eng tiang taka inpersan tûr nge a nih bawk? Tawngkam danga sawi chuan, Krawsa Isua thihna khân eng tiang takin nge kan nunah leh kan thil tih eng kimah nghawng a neih ang?

3. Enga ti nge Isua Krista nun, thihna leh thawhlehnakha mihringte chhandama kan awm theihna kawng awm chhun a nih? Pathian Fapa Isua meuh a thih tûl tâkna hian sual pawizia eng tin nge a târ lan?

Zirlâi 7

May 10–16

HRILHLÂWKNA INNGHAHNA LUNGPHÛM**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: Isaia 6:6–8, Gen. 3:21–24, Ezek. 1:4–14, Thup. 4:1–11, Num. 2:3–25, Isaia 14:12–14.

Chângvawn: “Tin, ‘Tu nge ka tirh ang a, tu nge kan tân kal ang?’ tiin LALPA aw chu ka hria a. Tichuan, keiin, “Kei heta hi ka awm, mi tîr ta che’ ka ti a” (Isaia 6:8, 9). Pathian chu eng kim siamtu a nih avâng leh (Thup. 4:11), hmangaihnaa khat a nih avângin lei leh vânzawng zawng chungarorêltu ni tlâk a ni a. Pathian nungchang, hmangaihna a nihzia kan lo hriat chiah hian Pathian ropui hmaa ding tlâk lo kan nihzia kan lo hrethiam thîn (Rom 3:23).

Tûn kârah hian lalthutphah hûnna pindan hmuh a nih thu kha kan zir chhonzawm leh dâwn a, chu bâkah chuan, mihringte leh Pathian inlaichîn tawn dân leh, Krista inthâwina siamin mi a dinthara, Pathian lalthutphah lama mi a hruai dân pawh kan ngaihtuah tel bawk ang. Pathian chuan a mi mal ang chauh pawh ni lovin, mihring zawng zawng hi mi din thar leh a tum hle a, mi a din thar leh a nih chuan thil siam dang zawng zawng hnênah a ropuina kan puang leh thei dâwn a ni. Bible hi ngun takin chhiar ila, Pathianin kan chungarorêltu a ngah hi kan lo hriatthiam lâwm nachâng kan lo hriat phah theih bawkna tûr thu pawimawh tak tak kan hmu ang a, mi sual tlan tawh, kan sualte ngaihdamsak vek ni tawh kan nihzia pawh kan hrethiam bawk dâwn a ni.

Mihringte helna hi kumkhua atân a la tâwp nge nge dâwn a. Tin, chu âi pawha ngahhlelhawm zâwk chu, Pathian hmangaihna, mahni a inphatna leh kan tâna amah a lo inhlanna chu a tîra a lo ruahman dân ang âia chiang zâwkin a êng bawk ang. Pathian chuan mihringte hi suala tlu tûrin mi a siam lo hrim hrim a. Nimahsela, kraws kal tlang khân a hmangaihna chu mak leh ropui takin târ lan a lo ni ta hlauh zâwk a ni.

SUNDAY**May 11****Kei heta hi ka awm, mi tîr ta che**

Kum eng emaw zât kal ta khân kohhran pakhat chuan an biak in hnuai thawm thata, fellowship hall thar siam an rilrûk a. An thil tih hmasak ber chu a ti lang mâwi leh hmuh ti nuamtu atân electric bulb/tube êng tak tak vuah thluah a ni. Nimahsela, an han vuah chiah chu, a hma âi khân a lang mâwi lo ta zâwk mah a, a chhan pawh êng chuan thil nalh loh lâi, dik loh lâi a tih lan thin vâng a ni.

Isaia'n Pathian lalthutphah hūnna pindan chhūng a han hmu chu ropui a ti lutuk a, an tlin lohzia inhriain, "Hmūi bawlhhlawh pu mi ka niha, hmūi bawlhhlawh pu mite zīng awm ka nih avāngin ka chung a va pik êm! Ka boral ta a nih hi; ka mitin Lal, Sipaihote LALPA chu ka hmu ta si a" (Isaia 6:5) a ti chūl mai a ni. Keini pawh hi Pathian bula hruai ni ta thut ila, a awm ang hian kan awm ve ngei tho ang. Pathian êng chu kan chhuanlam neih zawng zawngte ti kiang vek tūr khawpa êng nasa a ni a. Pathian bulah chuan suala bo tawh kan ni tih inhriatna kan nei thîn. Isaia phei hi chuan a dam chhūng zawnga mak a tih reng tawh tūr thil a tawng a ni.

Isaia 6:6–8 chhiar la. Isaia hian thil soal tih chu boralna a ni tih a hre Chiang a, a chhan pawh soal man chu thihna a nih miao vāng a ni. Nimahsela, Pathian chuan soal rahte tuar tlawk tlawk tawh mai tūr in min kalsan lo va, a hmangaihna mi a rawn zawng hrām hrām zāwk thîn. Isaia'n Pathian a hmuh hnu hian eng thil nge lo thleng a, chu thil thleng chu enga ti nge a pawimawh êm êm?

Isaia hi seraf pakhatin mâichâm ata meiling rawn laa, chumia a kê a rawn deh rual rualin a khawlohna lâk bosak nghâl a ni a. He mâichâm hi rimtui hâl na mâichâm, Pathian mite'n leh Pathian mite tâna tawngtâina an hlanna hmun a ni (Thup. 8:3, 4 en la). Tichuan, a sualte chu ngaihdam niin, Pathian hmaa ding tlâka ngaih a lo ni ta a—mahse, chu âia pawimawh zāwk chu, khawvêl hnêna Pathian âiawha ding tūra tîr a nih ta hi a ni.

Thil mak leh ngaihna awm angreng tak chu, "seraf" tih hi "alh"/"kâng" tihna a lo ni hi a ni a. Johana 5:35-a Isua'n Baptistu Johana rawngbâwl na a sawi dân hi i lo en teh ang: "Amah chu khâwnvâr alh tha tak leh êng tak a ni a, a

êngah chuan eng emaw chen hlim rih pawh in duh baw kha" (NKJV). Ni e, Johana kha keimahni ang bawka mi soal, khawngaihna leh chhandamna mamawh ve tho chu a ni ngei a; nimahsela, a rawngbâwl na khân khawngaihna leh chhandamna rawn thlentū tūr lam chu mi a kawhhmuh a ni.

Isua kha Pa ropuina âiawhtu tha famkim niin a lo kal a—tin, Pathian chuan vâna vântîrkohte'n (saraf-te'n) an thawh thîn ang hna thawk tūr in zâwlnei, mi soal a rawn tîr baw kha a ni.

Isaia hian a sualte tlen fâi a ni ta tih a hriat hnu-ah chauh, Kei heta hi ka awm, mi tîr ta che tih thu hi a sawi a. Eng tin nge keini, Isua thisena kan sualte tlen fâisak ni tawhte hian Isaia'n Pathian kohna a chhân ang hian kan chhân ve theih ang?

THAWHTANNI

Cherub pahnih

May 12

Kan nu leh pa hmasa berte Eden huan ata hnawhchhuah a nih hnu lawk khân Pathianin Messia a la rawn tîr tūr thu a hrilh nghâl a (Gen. 3:15). Tichuan, Eden huan khawngkaah khân chhinchhiahna ropui, mei khandaih vir tawn zawk zawk keng cherub pahnih a awmtîr ta a. Cherub hi Pathian lalthutphah entîrna niin, thuthlunna bâwm pawh kha cherub pahnihin a inhawi tawnin an thla an lo zâr hliah a nih kha (Exod. 25:18).

Genesis 3:21–24 chhiar la. Cherub-te'n an tih tūr chu eng nge ni a, eng vāng a chu chu ti tūr nge an nih?

Cherub-te hi mi sualte'n an duh duha nunna thing rah an lo thei tūr vêngtu atâna dah chu ni ngei mai mah se

(Gen. 3:22), eng tikah emaw chuan mihringte hi paradisah dah kîr leh an la ni dâwn tih entîrtu, beiseina leh thutiam chhinchhiahna pawh anni tel tho bawk.

“Eden huan hi mihringte luh ve phalsak an nih tâk loh hnu-ah pawh khân rei tak chhûng chu leiah hian a la awm zêl rih a. Suala tlu ta mihringte kha râlkhath atanga sualna nei ve lote chênna hmun an thlîr phalsak niin, a luhna kawngka erawh vântirhkohte’n an lo vêng tlat thung. Cherub-te’n an vên Paradis kawngka-ah chuan Pathian ropuina târ lanin a awm a. Hemi hmunah hian Adama kha a fapate nêh Pathian chibai bûk tûrin an va kal thîn a ni. Hetah hian an bawhchhiat avânga Eden huan ata chhuahtîr an nih phahna dân chu zawm tawh an intiam thar thîn a. . . . Nimahsela, siam thar lehna tak tak, ‘lei thar leh vân thar’ (Thupuan 21:1) a awm hunah chuan a tîra âia mâwi leh ropui zâwk daihin din thar leh a ni ang.”— Ellen G. Thlahtubulte leh Zâwneite, p. 41.

Genesis 3:24 thu inchheh dân hi a ngaihnaawm khawp mai: Pathian chuan Eden huan chhak lampangah cherub-te a “dah” tih a ni a. Heti lâia dah tih hi Hebrai tawngah ziah Bible-ah chuan shakan niin, chu chu a mite zînga Pathian a rawn chên ve-na hmun thianghlim “biak bûk” sawina atâna hman thin a ni (Exod. 25:9, Num. 3:26 en la). Pathian awmna hmun sawina atâna tawngkam hman thin tlânglâwn tak, Shekinah tih tak hi chu Bible-ah a awm lo mah se, “biak bûk” tia lehlin thin he thumal atanga chher chhua hi a ni a. Shakan tih hi a ngialngana lehlin dâwn chuan, “Pathian chuan Eden huan chhak lampangah cherub-te a biak bûk” tih tûr a ni ang.

Bible-ah hian cherub-te chu Pathian awmnaa awm ve nia sawi thin a ni a (1 Chron. 13:6, Sam 80:1, leh Isaia 37:16 te en la), a bîk takin Pathian hming puan chhuaa a awmna a lalthutphah bul vêlah an awm thîn. Thupuan bung

4 leh 5-a kan hmuh, Pathian lalthutphah vêla awm upa 24-te hian Pathian fakna hla sain, eng kim siamtu (Thup. 4:11) a nih avânga ropuina leh châwimâwina nei tlâk an nih thu an puan hi kan hriat ngei a ngâi a. A chhan pawh hei hian lalthutphah hûnna pindan chhûnga thil awm dân min hriatthiamtîr bâkah, mi sual ngaihdam tâk kan nihna anga kan Siamtu nêna kan inzawm dân pawh min hrih bawk a ni.

THAWHLEHNI

May 13

Meiling vâm ham ang mai

Cherub-te hi, minung an nihna angin (Ezek. 10:8) emaw, rangkachaka an lem an siam angin (Exod. 25:18) emaw Thuthlung Hlui lehkhabu hmun hrang hrangah a lang a. A tlângpui thu-in, Pathian lalthutphah kiang maia ding, lei leh vân pum puia a ropuina êng zung chhuahtu angin târ lan a ni thîn. Cherub-te lem chu Hmun Thianghlim Ber luh dâwna zâr puanah khân chuantîr a ni a (Exod. 26:1). Sam lehkhabuah chuan thil siamte chung Pathianin thu a neihzia hla thu hmanga târ lan niin, Pathian chu cherub-hote’n boruakah an châwi kâng a ni a ti (Sam 18:10). Pathian chuan Mosia hnênah khân thuthlunna bâwm chung rangkachak hlanga siam cherub pahnih dah tûrin thu a pe a, an pahnih hian inhma tawna dingin, zahngaihna thutphah chu an thla-in an zâr hliah tûr a ni tiin a hrih bawk (Exod. 25:18–20).

Ezekiel 1:4–14 chhiar la. He lâi thu-ah leh Isaia 6:1–6 leh Thupuan 4:1–11-a kan thil hmunahte hian eng engte nge inang awm?

Ezekiela hnênah hian Pathian thiltihtheihzia Chiang taka târ lan a ni a. A thil hmuh hian a rilru a ti buai hle

ang tih erawh a Chiang: Pathian mite chu Pathian ngeiin a thlante ni mah se, ram tiamah ni lo, Babulonah zâwk, chutah pawh sal ni leh nghâla an awm lâi a ni tlat bawh si a ni. A thil hmuh chu ngun takin a han ngaihtuah a, a hawi chho a, Pathian lalthutphah chu eng kim chungah a awm a ni tih a hre ta a.

Ezekiela'n a hmuh lalthutphah leh lalthutphah hmu vetu mi dangte hmuh hi a inan tlânna lo sawi îla. Thil nung a hmuhte hian Johana'n a hmuh thil nung pali-te hmâi ang bawh kha an pu a: sakeibaknei hmêl ang te, mupui hmêl ang te, bâwngpa hmêl ang te leh mihring hmêl ang te an pu a ni.

Hêng thil siam mak tak mai, hmâi pawh pali ngawt neite hi Ezekielah lehkhabu-ah hian an hming a sawi lêm lo va; mahse, a hnu-ah, lalthutphah a hmuh thu a sawina dangah chuan “cherub-ho” tia sawi a ni. Tin, Isaia inlârna hmuhah pawh seraf pakhat chuan maichâm ata chaichehin meiling a rawn keng bawh a. Hêng thil nungte hmâi hi Johana inlârna hmuha thil nung pali-te hmâi nêh pawh a inang hle a ni.

Pathian lalthutphah kan hmuh apiangin—a entirtu thuthlunna bâwm, Pathianin Mosia a rawn biakna hmunah a ni emaw (Exod. 25:22), zâwlneite'n inlârnaa an hmuhah emaw pawh ni se—cherub-ho hi an lo awm ve zêl thîn a. A chhan pawh Pathian lalthutphah nêna hnâi taka an inzawm tlat vâng a ni. Pathian thil siamte hi a ropuina târ lang tûra duan vek an ni a. Ama anpuia siam mihringte kan ni emaw, a lalthutphah ropui tak kianga awm reng thîn vân mite an ni emaw, Pathian ropuina puang chhuaktu kan ni vek.

Lalpa Pathian Engkimtithia chu a thianghlim e, a thianghlim e, a thianghim e. Ezekielah'n Pathian ropuizia leh thianghlimzia a sawi hi ngun takin ngaihtuah la,

nangma ropui ve-na leh thianghlim ve-na nêna a inthlauhzia i lo hmu chhuak thei em? I chhâna khân chanchin tha i mamawhzia a hriattîr che em?

NILAINI

May 14

Pathian chu a mite zîngah a awm

Israel fate kha Ram Tiam lam pana an kal lâi khân Pathian awmpuina an chang a ni tih entirtu chhûmin a hruai a. Chhûm chu a ding a nih chuan anni pawh an châwl ve a, biak bûk sain, biak bûk vêlah chuan sîr tinah hnam pathum zêlin an puan in an zâr ve thîn a ni. Pathian awmpuina chu Hmun Thianghlim Berah khân a lo chhuk thla a; chutiang chuan, a mite zîngah a rawn chêng ve thîn a ni.

Hêng biak bûk sîr lî-a inzâr hnam pathum zêlah hian hnam lian ber leh hotu chan chang hnam khat an awm zêl a. Chûng hnam lian leh hotu chan chang pali-te chu tute nge ni (Numbers bung 2 chhiar la)?

Num. 2:3 (Khawchhak lampang): -----

Num. 2:10 (Chhim lampang):-----

Num. 2:18 (Khawthlang lampang): -----

Num. 2:25 (Hmar lampang): -----

Hêng hnam pali-te hian anmahni huam chhûnga awmte chhinchhiaha atân puanzâr an nei theuh a, chu puangzâr chu tute nge an nih tih ti langtu tûr a ni. Bible hian an puangzârte hi eng ang pian nge ni a, eng rawng nge ni hlawm tih te a sawi hran lo naa, thil tih thin dân ngaihnawm deuh an nei ni chuan a ngaihruat theih—chu

chu Genesis bung 49 leh Deuteronomi bung 33-a kan hmuh, Jakoba'n a fapate nihna theuh a sawi beh chhana lo piang a ni nghe nghe bawk. "Juda rabbi-te sawi dân chuan, Juda thlahte riahna hmunah puanzârah hian sakeibaknei lem a chuang a, Reubena thlahte riahna hmunah hian mihring lem emaw, a mihring lu lem emaw a chuang a, Ephraima thlahte riahna hmunah hian bawngpa lem a chuang a, Dana thlahte riahna hmunah hian mupui lem a chuang bawk. Chutiang chuan Ezekiel'a'n a lo sawi, cherub pian hmang ang nei thil nung pali-te kha hêng puanzâr pali-a milem chuangte hian a entîr a ni."—Carl Friedrich Keil and Franz Delitzsch, *Commentary on the Old Testament*, vol. 1 (Peabody, MA: Hendrickson, 2011), p. 660.

Juda-te thawnthute hi âwih chin tâwk neih thiam a tûl tho rualin, he thawnthu-in a sawi leh Bible-in Jerusalem Thar hmêlmang a sawi dân kan khâikhin hian, a inanna lâi a awm nual a, a ngaihnawm ve hrim hrim tlat. Jerusalem Tharah pawh hian kulh kawngkhâr sâwm leh pahnih neiin (khawchhak lam leh khawthlang lam, chhim lam leh hmâr lamah pathum theuh), kawngkhâr tinah chuan Israel hnam sâwm leh pahnihte hming a chung vek bawk (Thup. 21:12, 13).

Bible-in Israel fate riah hmun leh Jerusalem Thar hmêlmang a sawi dân hian thil pawimawh tak pakhat târ lan a nei a, chu chu Pathianin a lalthutphah hnaih tûra mihringte a hruai thin thu hi a ni. Thupuan bu hian "Lalpa Pathian, Engkimtithia leh Berâmno chu an biak in a ni" tih thu min hrilh (Thup. 21:22, NKJV).

Keini hi chu Israel fate riah bûkah khân kan chêng ve lo ngei mai a. Mahse, keimahni nun theuha Pathian kan hnaih theih dân kawng awmte chu eng nge ni?

H-7

NINGANI

Lucifera tlûkna

May 15

Hriatthiam leh âwih har angreng tak mai chu, Lucifer hian cherub-ho zîngah pawh dinhmun chungnung ber luahin, Pathian lalthutphah kiang maiah a awm reng thîn a ni tih hi a ni a. Chutianga awmtîr a nih chhan chu vâna awmte hnêna Pathian ropuina hmuhtirtu atâna tih a nih vâng a ni. Nimahsela, a Siamtu ropuina ni lovin, ama ropuina tûr zâwk ringawt mai a ngaihtuah ta a; a awmzia chu, a dawn tûr ang châwimâwina leh ropuina dawng lo nia inngaihna a nei ta a ni ber mai.

Ezekiel 28:11–17 leh Isaia 14:12–14 chhiar la. Lucifera tlûktirtu hi eng nge ni? He lâi thu hi Thupuan 14:1–12 nêh khâikhin la. Lucifera tlûkna leh Kristaa mihringte'n dinhmun sâng tak kan chên tâk dân khâikhinna hian eng tiangin nge Thupuan bung 14-a thil thleng hi hrethiam tûrin min tanpui le?

Pathian tlâng thianghlim ata Lucifera paih thlâk a nih lâiin, tlante erawh Zion tlângah Pathian Berâmno nêh an ding ho ve thung tih hi lo chhinchhiah ila. Lucifera hi Eden huana chêng thîn nia sawi a ni a; chumi hmunah chuan mihringte pawh an lo chêng ve tawh thîn bawk. Setana hi chu eng tikah mah dah lêt leh a nih ngâi tawh dawn loh lâiin, mihringte erawh Krista avângin la awmtîr leh an ni ang (Thup. 22:1–3 en la.) Hemi chungchânga Ellen G. White-i'n a lo sawi hi a bengvârthlâk ngawt mai: "Vân khian hnehna a la chang dawn a, a chhan pawh Setana leh a tirkohete tlûknain vâna hmun ruak a siam kha Lalpa tlante'n an la luah khah vek dawn vâng a ni."—*The Advent Review and Sabbath Herald*, May 29, 1900.

Vânrama an awm theih chhan chu chanchin tha avâng chauh a ni a. Dik tak phei chuan, Thupuan bung 4 leh 5-a kan hmuh lalthutphah dahna pindan chhûng awm dân a sawiah pawh hian chanchin tha, tlanna thupui chu chiang taka târ lan a ni nghe nghe. Entîr nân, vântirhkohte chuan, “Nang, lehkhabu chu laa, a chhinchhiahnate phelh tlâk i ni e; talhin i awm tawh a, chi tina mi te, tawng tina mi te, mi tina mi te, hnam tina mi te chu Pathian tân i thisenin i lei a, kan Pathian tân khua leh tuiah leh, puithiamahthe i siam ta si a” (Thup. 5:9) tiin hla thar an sa a. He an hla sak hian chanchin tha, mihringte tlânna atâna Isua tihna kha a awmzia a sawi fiah hle mai!

Tin, he an hla sak hian vântirhkoht pakhatna thuchah, leia awmte hnênah leh hnam tinrêng te, chi tinrêng te, tawng tinrêng te, mi tinrêng te hnêna chatuana chanchin tha hril tûra thu pêk kan nihna (Thup. 14:6) kha min hriat chhuahthîr leh bawk a. Khawvêl tâna Krista’n a lo tih tawh khân mi zawng zawng a huam kim hnehzia a sawi chiang hle. Khawvêla lo piang chhuak tawhte zîngah leh la piang leh zêl tûrte zîngah pawh, Krista’n a thihsak ni ve lo tu mah an awm lo va. Chu chu kan hriat theuh ngâi leh kan pawm theuh ngâi ni bawk a ni.

Mite’n an tâna Krista’n a lo tih tawh chu an lo hriat theih nân, a kohhran ang leh a mi mal ang pawhin eng nge tih tûr kan neih?

ZIRTAWPNI

May 16

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, Indona Ropui bung 42, “Indona A Tâwp Ta” (phêk 662–678) chhiar ni se.

Satana, Pathian lalthutphah kianga lo awm tawh reng thîn chuan vântirhkohte’n Pathian lalthutphaha rinna a nghah ngam tawh loh theih dân kawng a zawng ta a.

Pathian pawhin suala tlu ta vântirhkohte chu, mahni inchâwisân duhna atanga lo chhuak suahsualna thûk tak chu vâna awm zawng zawngte’n an lo hmuh vek theih nân an hel chhunzawm zêl a phal bawk. Setana hian Pathian a dodâlna chu zawm ve tûrin mihringte lo hmin tawh mah se, amah Setana ngei hi krawsah khân Krista’n chiang takin a lo hneh tawh a, chumi avâng chuan suala tlu ta vântirhkohte awmna thîn hmunah khân mihringte an lo ding ve dâwn ta thung a ni. Mi sualte chuan, Kristaah khân mi zawng zawng hriat theih tûrin Lucifera’n a phûtte chu an hnar thla vek a. Hemi tuma thil thleng hian Pathian thatna leh hmangaihna chu Lucifera tlûk hmaa a lo awm tawh dân âia ropui zâwkin a puang chhuak ta a ni. Pathian chuan sual hi awm ve tûr rêngin a lo ruahman sa hran lo va; chutih rualin, eng kim chin fel vek a nih hunah chuan Pathian thatna leh hmangaihna hi tûn hma zawng âia chiang leh fiah zâwkin puan chhuah a la ni ang.

Krista chuan “tlante chu a han en a, amah anna kawngah siam thar an ni tawh a ni tih a hmu a, mi tin mai chuan Pathian thinlung ang lo pu ve tawhin, an hmêlah pawh an Lal anpui an nihzia a lang bawk. Ani chuan a nunin a thawhrimna rah anmahnia lo lang chu a thlîr a, a lung pawh a âwi hle mai. Chutichuan, mi fel pung khâwmte leh mi sualte pawhin an hriat vek theih tûr khawpa ringin, ‘En teh u, ka thisena ka leite hi! Chatuana ka hnêna an awm theih nân, hêngho tân hian tuarin ka thi tawh a ni’ tiin a puang a. Chutah, lalthutphah vêla awm puan vâv sinte chuan, ‘Berâmno talh tawha hi thiltihtheihna te, hausakna te, finna te, chakna te, châwimâwina te, ropuina te, malsâwmna te chu hmu tlâk a ni e’ an lo ti a. Thupuan 5:12.”—Ellen G. White, Indona Ropui, p. 671.

Sawi ho tûrte:

1. Pathian hmaah chuan i thil lo tih sual tawh zawngzawngte nêh, i nungchanga fel tâwk lo awm zawng zawngte nêh, i tlin lohna zawng zawng nêh, i ngaihtuahna sual zawng zawng nêh khân i ding a, a hmaah chuan i thil tih tum zawng zawng pawh pho lan vek a ni bawh angin han suangtuah chhin teh. Eng thil nge dawng tlâk emaw, dawn phu emaw nia i inhriat? Eng nge i beisei awm chhun ni le? Eng vângin nge “Pathian felna, Isua Krista rin avânga a ring apiangte hnêna tih lana lo awm ta” (Rom 3:22) chuan tûnah hian leh kan mamawh hun ber tûr rorêlna niah chuan kan inthum a tûl? A tâwi zawngin sawi ila, eng vângin nge chanchin tha chu kan mamawh?

2. Kan hmuh ang khân, Baptistu Johana hian seraf-tethawh ang hna kha a thawk a—amah hi khâwnvâr alh nasa tak leh êng tak chu a ni (Joh. 5:35 en la.). Isua Krista tâna kawng lo sialtu, Messia lo kal tûr thu lo puangtu a ni a. A hna thawh ang hi keini ni hnuhnûnga Pathian mite hian engtin nge kan thawh ve ang?

Zirlâi 8

May 17–23

SAM BU-AH: THEN 1**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: Heb. 9:11–15, Sam 122, Sam 15, Sam 24, Exod. 33:18–23, Sam 5, Sam 51:7–15.

Chângvawn: “Tin, ka han en a, tin, ngâi teh, Berâmno Zion tlânga ding leh, a chala a hming leh a Pa hming ziaik, mi 1,44,000 a hnênah ka hmu a” (Thupuan 14:1).

Keini Seventh-day Adventist-te hian Thupuan bu-a entirna leh chhinchhiahna kan hmuhte hi a awmzia kan hriatthiam theih nân, Thuthlung Hlui thawnthu hrang hranga hman a lo nih dânte kan en kual thîn a. Mahse, hêng thawnthute chauh hi entirna leh chhinchhiahna hmanna awm chhun ni bik lovin, Bible lehkhabu dang zawng zawng pawh hian an lo hmang ve tho mai.

Thupuan bu-a entirna leh chhinchhiahna kan hmuh angte hi Sam bu-ah pawh hian kan hmu tam hle a. He lehkhabu hi mihringte thil tawn leh Pathian nêna an inbiak tawn dân târ langtu hla chi hrang hrang dah khâwmna a

ni. Hêng hlate hi sual leh hrehawm an tawrh avânga an phuah niin, Pathian awmpuina an chan avâng leh a ngaihdamna leh chhandamna thutiam an hmuh thin avânga an hlimzia an sawi chhuahna pawh a awm nual bawk.

Sam bu hi ngun taka kan chhiar a nih chuan, Thupuan bu, a bik takin leia Pathian kohhran la bângte hna thawh tûr sawina bung 14 hi Chiang leh fiah takin kan hre thiam thei dâwn a. Ni hnuhnûnga Pathian mite hnênah hian, hmâsâng Israel mite hnêna a lo pêk tawh ang mawhphurhna kha pêk kan ni a: hnam tinte hnêna êng chhitu tûr, mi zawng zawng hnêna an Siamtu chibai bûk tûr leh a thupêk zâwm tûra sâwmna thu puangtu tûr kan ni.

He Pathian hla bu-a kan hmuh thu thenkhat hian khawvêl chanchin tâwp lama tih tûr kan neih chu hrethiam tûr leh lâwm taka thawk tûrin min tanpui ang.

SUNDAY

May 18

Kan Puithiam Lalber

Mosia'n biak bûk sak hna a thawh lâi khân ama duh dân ang ang a sak ve ngawt phalsak a ni lo. Pathianin a sak dân tûr a hrilh thlap a: "Tichuan, tlânga a lem ka entîr ang chiah che khân eng kim i siam tûr a ni tih hre reng rawh khai" tiin a hrilh a nih kha (Exod. 25:40). Hebrai Lehkhathawn kan chhiar chuan, Mosia'n a entawn hi vâna awm biak bûk khi a ni tih kan hmu bawk.

Krista chu vâna biak bûka kan Puithiam Lalber a nih thu inziahna Hebrai 9:11-15 chhiar la. Kan tâna Krista'n hna a thawh chu eng nge ni?

Lei biak bûk khân mak tak leh fiah takin Isua'n a la tih tûrte chu a lo entîr lâwk vek a. Rawngbâwltu puithiam te, hâlral thilhan an hlan te, biak bûk bungrua leh bungbêl te leh thil dang dang te pawh kha Isua nihna leh hnathawh tûr entirtu vek an ni.

Thupuan bu hian biak bûk rawngbâwlna lam hawi thu a sawi tam hle mai. A tîr lamah biak bûka awm thin, rangkachaka siam khâwnvâr pasarih dahna kan hmu a, bung 4-ah thuthlunna bawm sawi lan niin, hêng lo pawh hi biak bûk nêna inzawm thu dang tam tak a sawi. Thuthlung Hlui hunlâia an hman thin biak bûk rawngbâwlna kha kan hrethiam lo a nih chuan, Johana'n inlârnaa a hmuhte hi a awmzia kan hrethiam thei dâwn lo va. Paula chuan, Israelte thil lo tawnte kha "entîrna tûrin an chung a lo thleng a nih kha; keini, hun tâwp lo thlennate hi min zilhna tûrin an ziak a ni" (1 Kor. 10:11) tiin a lo sawi.

Thuthlung Hlui hun lâia biak bûk rawngbâwlna an kalpui dân atang khân thil tam tak zir chhuah theih kan nei a. Sam bu-ah pawh hian Pathian mite'n Pathian biak in an ngainatzia kan hmu tam hle. Davida khân biak bûk leh a rawngbâwlna a thlahlel ngawih ngawih a, Pathian mite'n an tâna Messia'n a la tih tûr chu an lo nghahhlelhzia pawh pawh kan hmu bawk. Hetih rual hian, a biak bûka ngawr ngawra kha Isua min hmuhtirtu awm chhun a ni lo va; biak bûk rawngbâwlna hmanga Pathianin thil min zirtîr lo hrethiamtute thil tawn kha keimahni thil tawn pawh lo ni ve theiin, keimahni tân leh Pathian kan hmuhna tûr atâna zirlâi pawimawh tak min zir chhuahtirtu pawh a ni thei bawk.

Sam 122 chhiar la. Leia "Lalpa inah" khân a tak takin kal thei tawh lo mah ila (kha biak in kha chu tûnah a awm tawh lo va, a dinna hmunah khân tute'n emaw lo sa

ve leh pawh ni se, awmzia a nei tawh chuang lo vang), he Sam-ah hian kan tâna Krista'n thil a lo tih tawhte min hriattirtu eng thilte nge awm tho le? Muanna, himna, fakna leh rorêlna chungchâng a sawi dân te hi lo chik zual deuh ang che.

THAWHTANNI
Zion tlângah

May 19

Thupuan bung 14-ah hian Pathian mite chu Zion tlângah an din thu kan hmu a. Zion tlâng chu tûnlâia Jerusalem khawpui hlui zâwk thlang lama awm khu niin, chumi hmun chu Pathian lalthutthlêng inhûnna emaw, a mite zînga a rawn chên ve-na emaw nia ngaih a ni thîn. Hun a lo kal zêl a, Moria tlâng dunga awm temple din thinna tlâng khu Zion tlâng tia sawi chu a lo ni ta a ni.

Tawngkam danga sawi chuan, he Pathian ni hnuhnûng kohhran la bângte nihna hi, Thupuan bu-a thil pawimawh tak tak dangte ang bawkin, biak bûk tawngkam hmanga târ lan a ni a. Pathian mite chu Berâmno avângin Pathian tlâng thianghlimah an ding ve thei ta a ni.

Sam 15 leh 24, Davida'n zawhna pawimawh tak mai, "I tlâng thianghlimah chuan tu nge lo awm ang?" tih thu a zawhna hi chhiar la. Hêng Sam pahniha amah vêkin a chhân nghâlna hi Thupuan 14:1-5-a kan hmuh Zion tlângah dingte nihna a sawi nêh khâikhin ang che. Eng nge an inanna awm? Hêng mite zînga tel ve theih dân chu eng nge ni? An chalah Pa hming a inziak tih hi eng nge ni a awmzia? (Thup. 14:1).

Davida fakna hlaa kan hmuh, Pathian chênna hmuna an awm ve phalsakte dinhmun hi a sâng khawp mai a, mi sual ve mai nite tân chuan han chan phâk rual a ni lo.

Kan zînga tu hian nge thil dik leh tha chauh ka ti thîn ti thei awm le? A nih loh leh, thu dik chauh ka sawi thîn ti thei kan awm em? (Sam 15:2)? "Eng tikah mah ka nghing ngâi lo vang" ti thei tu mah kan awm lo va (Sam 15:5) Thil sual ka la ti ngâi miah lo kan ti a nih chuan, keimahni-ah thutak a awm lo tihna a ni ngei ang (1 Joh. 1:8).

Ziona kan din ve theih chhan tûr chu keimahni thil tha tih vâng a ni dâwn lo va, Berâmno vâng chauh a ni ang. Davida Sam phuahah hian Berâmno sawi lan a ni lo va; nimahsela, Thupuan bung 14-ah hian Davida zawhna rawn chhâng ni âwm takin a rawn lang nawlh thung. Pathian Berâmno chu Zion tlângah, biak bûkah a ding a, chumi hmunah chuan rinna avâng a felna famkim bel kan lo nih tâk avângin kan ding ve thei ta a ni. Isua thisen zârah, kan tâna a lo serh hran kawng thar leh nung avâng chuan, puanzâr (chu chu a taksa a ni) kal tlangin Hmun Thianghlimah kan lo lût ngam ve ta a (Heb. 10:19, 20). A thisen kha lo chhuak lo ta se, eng beiseina nge kan neih theih ang? Eng mah kan nei dâwn lo.

Bible-a sual hnehna thutiam awm zawng zawngte hi ngaihtuah la. Hêng thutiamte nei reng chung si hian enga ti nge Isua'n kan tâna entawn tûr tha famkim a lo siam tawh kha kan la nunpui phâk loh cheu zêl le? Enga ti nge a nun tha famkim chu kan âiawh atân kan mamawh?

THAWHLEHNI
Kan thinlungah a dân a dah

May 20

Ziona lo kal khâwm a la bângte chalah hian Pa hming leh Berâmno hming a inziak a. (Pa hming tih leh Berâmno hming tih hi a hran a ni ang em? tiin kan lo zâwt a ni maithei a; a nih a rinawm loh, a chhan chu Isua leh Pa hi pumkhat an nih vâng a ni.) Bible-ah hian "hming" hi

inkohna atân chauha tih ni lovin, putu nungchang leh nihna ti langtu pawh a ni nghâl bawk thîn a. Tûnlâi hunah pawh hian hnam thenkhat chuan tu emaw chu “hming tha tak” tiin an la sawi thîn—a awmzia chu, mi tha tak a ni an tihna a ni.

Exodus 33:18–23, Exodus 34:1–7, leh Sam 119:55 te chhiar la. Mosia’n Pathian hnêna a ropuina hmuhtîr tûra a ngen khân Pathianin eng nge hmuhtîr a tiam kha? Pathianin Mosia hnêna a hming a puan chhuah hnu khân (Exod. 34:5) eng thil nge lo thleng zui nghâl?

Mi thenkhat chuan Pathian ropuina hi a ên êm avângin mihringte tân hnaih ngam ziazâng ni lovah an ruat a. An ngaihdân hi a dik chiah rêng a ni. Nimahsela, a ropuina hi mita hmuh theih êng ringawt a ni lo thung a; a ropuina tak zâwk chu a nungchang niin, chu chu Pathian hmingah pawh a dik chiah bawk.

Bible-in a la bângte chala Pathian hming a chuan thu a sawi hian, an chalah hmuh theihin Pathian hming a inziak tak tak e a tihna a ni lo va; an rilru, an thinlungah Pathian nungchang a awm ve a tihna a ni zâwk—kan nun dânah Pathian hmangaihna leh a nungchang kan ti lang thîn tûr a ni. Pathian hnaih takah awmtîr i ni tawh a, amah chu a nihna ang leh i tâna thil a lo tih tawhte avângin i hmangaih ta a ni.

Thil ngaihnawm deuh mai chu, Pathianin Mosia hnêna a nihna sawi khân, a nungchang târ langtu Thu Sâwm Pêk ziahna lungphêk dang a pêk pahin a hrilh a nih kha. Hetiang chiah hian, Thupuan bung 14-a kan hmuh Pathian “hming” neitute pawh hi “Pathian thupêk zâwmtute” tia sawi an ni ve leh chiah bawk a. Hebrai Lehkathawna a tawngkam hman hi ngun takin lo en ila: “Chûng ni hnu-

ah chuan an hnêna thu ka thlun tûr chu hêng hi a ni, Lalpa’n a ti; an thinlungah ka thupêkte ka dah ang a, an rilruah ka ziak bawk ang,’ tia a sawi hnu khân, ‘An sualte leh an bawhchhiatnate ka hre reng tawh lo vang’ a ti si a” (Heb. 10:16, 17). Chanchin tha nihna sawifiahna tha tak a va ni êm! Kan nunah Pathian dân dah ni tawh tho mah se, kan sualte chu hriat reng a nih “tawh loh” a la ngâi tho a nih chu.

Pathian hming hi a nihna lantirtu a ni a. A dân hi a nungchang ziah chhuahna a ni bawk. Ni hnahnûnga Pathian tlâng thianghlîma kal khâwm tûrte chuan Pathian an hmangaih ang a, chu hmangaihna chu a dân an zawmna hmangin an lantîr dâwn a ni.

Dân zawm that avâng ni lovin, rinna avâng zâwka chhandam kan ni a nih chuan, Pathian dân hian eng nge pawimawhna a neih ang? (1 Joh. 5:3 en la.)

NILAINI

Sam 5

May 21

Sam 5 chhiar la. He hlaah hian Davida’n boralte leh chhandamte dinhmun inan lohzia a sawi a. He Sam hi Thupuan 14;1–12 thu nêh khâikhin ang che. Eng nge a inanna lâi awm a, a inanna lâite chuan ni hnahnûnga Pathian kohhran la bâng member nih ve awmzia a hriatthiamtîr che em?

Davida’n mi suaksualte’n Pathian hnên an thlen theih loh tûr thu a sawi hi lo chhinchhiah ila (Sam 5:4). Pathianin biak bûk sa tûra Israel fate a hrilh chhan kha an zînga a chên ve theih nân a ni a, chutiang chiah chu Krista lalramah pawh a thleng ve leh ang (Thup. 21:3 en la).

Pathian lalthutthlêngrawn pan tûr chu tlan tawhte an ni lo thei lo va ni.

Sam 5:7-a Davida'n a sawi hi Pathian chibai bûkna chungchâng a ni a, chu chu indona ropuia Pathian leh Setana te thu inchuh ber pawh a ni bawh. Thupuan bung 13-ah hian vawi ruk ngawt mai "chibai bûk" tih tawngkam kan hmu a; tin, vântirhkoh pathum thuchah pawh hian khawvêl chu khawvêl siamtu chibai bûk tûrin an rawn sâwm bawh a ni. Davida hian Pathian a "tih" thu min hrilh a, chutiingin, kohhran la bâng thuchah puan pawh hian a rorêl hun a lo thlen tâk avângin khawvêla mite chu Pathian tiha châwimâwi tûrin a sâwm ve leh bawh (Thup. 14:7, NKJV).

Thupuan bung 14-a kan hmuh tlante hi "dâwt thu chhâk chhuak ngâi rêng rêng lo" nia sawi an ni tih hi lo hre tel bawh ila. Thu dik chauh sawi thinin, an thu sawite leh an thil tihte chuan felna, Pathian nungchang a lantîr thîn. Hetih lâi hian, mi sualte kâah erawh chuan thutak rêng rêng a awm lo ve thung (Sam 5:9, ESV).

Thupuan bung 14-ah hian Johana'n thil ngaihnaawm leh mak danglam tak mai a lo ziak a, chu chu thihna ata mi sualte chhanchhuah an ni leh, Pathian bulah dîntîr an ni ta hi a ni. He dinhmun hi a hlawha an hlawh chhuah a ni lo va, Pathian Berâmno, mihring Fapa fel tak chu an zînga a din ve vânga hlan an ni zâwk. An sualte ngaihdamsak tawh, tlan chhuah ni tate an ni a; an sualte chu Pathian Berâmnovin a phurhsak tawh avângin an sual avânga hremna an tawrh tûr pawh an tawrh a tûl ta lo (Isaia 53:12 leh 2 Kor. 5:21 te nêh khâikhin ang che).

I thilunga Pathian hming chhut kâi a nih tawh chuan eng mah sawi lovin leh ti lovin i awm hle hle thei lo vang. Pathian mite pawh hian a tâwpna atân "aw ring takin" khawngaihna thu chu an puang leh ta rêng a (Thup. 14:7).

"Nangmaha an rinna nghat zawng zawngte erawh chu nangmahah chuan lâwm sela, i hum thin avângin hlimin au kumkhua hlawm rawh se: I hming ngainatute pawh nangmahah chuan lâwm takin awm bawh rawh se" (Sam 5:11) tih ang khân.

Rorêlnaah chuan Pathian thianghlim leh tha famkim hmaa ding ni angin han suangtuah chhin la, a hmaa chuan i thil tih eng kim phawrh chhuah vek a ni dâwn tih hre bawh ang che. Chu chuan Krista felna i mamawhia a hriattîr che em?

NINGANI

May 22

Bawhchhehtute chu i kawng chanchin zirtîr rawh

Isaia'n lalthutphah hûnna pindana Lalpa inlârna a hmuh hnu khân leh, a "khawlohna lâk bo" a ni ta, a "sual" pawh "tlen fâi" a ni tawh bawh tih thu hrilh a nih hnu khân Pathian kohna chu, "Kei heta hi ka awm, mi tîr ta che" tiin a chhâng ta a (Isaia 6:8). A awmzia chu, a tlin lohnate hre reng mah se, Pathian nêh an inkâr a fel tawh a ni tih a han hriat tâkah chiah khân Lalpa tâna hna thawk tûrin a inpeih ta tihna a ni.

Keimahni-ah pawha ni ve tho a ni lo'm ni? Chhandamna thu hi, keimahni'n kan nei lo a nih chuan eng tin nge kan puan theih ang? Mahse, he thilthlâwnpêk hi Isua kan rina, kan tâna thil a lo tih tawh kha kan ring bawh a nih chuan kan nei thei a ni.

Sam 51:7-15 chhiar la. Davida'n ngaihdam a nih hnu leh a sualte tlen fâi a nih hnua tih a tiam chu eng nge ni?

Pathian awmnaa awm ve tûra koh nih awmzia chu, mi dangte hnêna a chanchin hril tûra tirh chhuah leh tûr

nih tihna a ni. Pathian chuan a finnain, a chhandamte chu suala tlu tawh khawvêl hnêna a chhandamna thu hriltu ni tûrin thu a pe vek a. Eng tikah emaw chuan, a mite'n nghawng a neih hi khawvêl zawng zawngah hriat a la ni ngei ang. Thupuan 18:1-a kan hmuh dânin, suala tlu tawh khawvêl hnêna sâwmna hnuhnûng a pêk hmangin khawvêl pum pui hi chhun ên a la ni dâwn a ni.

“Miin Krista hnên a thlen hnua a tih châk ber chu Isuaa a chhar tâk a thian hlu tak chanchin mi dangte hnêna hrilh chhâwn ve nghâl a ni a. Chhandamna leh tih thianghlimna thutak chu a thinlungah khâr hnan theih a ni lo. Krista felnaa thuam kan nih a, a Thlarau chên chilhna hlimawm tak chu kan chang tawh a nih chuan, kan ngâwi hle hle thei dâwn lo va. Lalpa thatzia kan hmuha kan tem tawh bawk a nih chuan, thil eng emaw chu sawi tûr kan nei ngei ang. Philipa'n Chhandamtu a hmuha a tih ang khân, a hnên pan ve tûrin mi dangte pawh kan sâwm ngei ngei dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Krista Panna Kâilâwn*, p. 59.

Thupuan bung 14-a kan hmuh vântirhkoh pathum thuchah hi “chatuana chanchin thaa” innghat a ni a (Thup. 14:6). A awmzia chu, “vân te, lei te, tuifinriat te, leh tuihna te siamtu” chu chibai bûk tûra sâwmna thu (Thup. 14:7) emaw, Babulon tlâwm thu (Thup. 14:8) emaw, “sakawlh leh a lem” chibai bûk chungchâng (Thup. 14:9) emaw puan a nih hma hauh pawhin chanchin tha inngahna lungphûm, Isuaa chhandamna awm chu puan a lo ni tawh tihna a ni. Tin, vântirhkoh pathum thuchahte leh vaukhâna thu an puante hi a puangtute'n Isuaah leh Isua'n an tâna thil a lo tih tawh zâra an neih tâk beiseina leh thutiam tel lo chuan eng mah lo mai a ni a. “Chatuana chanchin tha” kan nei lo a nih chuan, khawvêl hnênah hian hlutna nei eng thu mah sawi tûr kan nei lo vang.

Vântirhkoh pathum thuchah hi puan tan a nih hma hauh pawhin “chatuana chanchin tha” lam chu kan hawi tawh sa reng a ni tih thu hi ngun takin ngaihtuah leh la. Hei hian he thutak hi kan thurin zawng zawng inngahna a ni tih a hriattîr che em?

ZIRTAWPNI

May 23

Zir belhna: “Davida Sâm phuahte hian a huam kim hle mai a, sual avânga kan neih mahni inthiam lohna leh lungngaihna atanga rinna chungnung ber leh Pathian nêna inpâwlina dinhmun sâng ber thlengin a hâwl chhuak vek a ni. Ama chanchin ngei hian sual chuan zahna leh chungpikna bâk a thlen lo va, Pathian hmangaihna leh khawngaihna erawh chuan sual thim thûk ber pawh thleng zo thungin, rinna chuan mi, a sualte sim ta chu a kâi tho va, Pathian fa nihna a pe ta thîn a ni tih ti lang Chiang hle. Pathian Thu-a kan hmuh thutiam hrang hrang zîngah hian a ropui ber chu Pathian rinawmna, dikna leh zahngaihna hi a ni. . . .

“Ka chhiahhlawh Davida hnênah chhia ka chham ta a. . . ka kut hi a hnênah tih nghehin a awm ang: ka bân hian ani chu a ti chak bawk ang. . . . Ani hnênah erawh chuan ka rinawmna leh ka ngilneihna a awm ang a: ka hming avângin a kî chu châwimâwiin a awm bawk ang. A kut chu tuifinriatah ka nghahtîr ang a, a kut ding lam chu luiipuahte chuan. Ani chuan, ‘Nang chu ka Pa, ka Pathian, ka chhandamna Lungpui i ni’ tiin min au ang a. Tin, keiin ani chu fa tîrah siamin, leia lalte zîngah hian a chungnung berah ka dah ang. Ka ngilneihna chu kumkhuain a tân ka vawng tha ang a, ka thuthlung chu a hnênah nghet takin a awm dâwn a ni.’ Sam 89:3–28.”—Ellen G. White, *Thlahtubulte leh Zâwlneite*, pp.798, 799.

Sawi ho tūrte:

1. Mihringte hian Pathianin thu min thlunpuia kan tihve tūr awmte chu kan ti hlawhtling lo nasa thîn hle mai. Davida, thil سوال لیاں تاں اے تہی چہ پوہا “Pathian thîlung ang pu mi” tia sawi ni tho kha chhandam kan nih dân min hrilhtu atân hman a ni a. Eng tiangin nge Davida kha kan âiawha Pathian thuthlung zâwm tha tluantling Isua lo entîrtu a nih? Enga ti nge kan tâna Isua’n a lo tih tawh kha kan beisei awm chhun a nih bawk?

2. Sam bu-a eng lâi hi nge in thil lo pal tlang tawh angte asawi ve vânga awmze nei leh tangkâi bîk riau nia in hriat?

3. Enga ti nge Sam hrang hrangte hian Pathian biak in ansawi lan fo le? Davida’n Pathian biak in ngaihnat êm êmna atang hian zir chhuah theih kan nei em? Chu chuan kan Puithiam Lalber, “Pathian ding lama han awma, min sawisaktu ni bawk” (Rom 8:34, NKJV) Isuaa kan neih tâk hi hlut thiam tûrin eng tin nge min tanpui? Enga ti nge, tlan tawh ni tho mah ila, vâna min sawipui tûrin Krista kan la mamawh reng le?

4. A chungâ Ellen G. White-i thu ziaik kan târ chhuahkhi ngun takin chhiar leh ula. In thil سوال تہی آوہنگہ زہنا لہ چہنگپکنا نسا تاں اے تہی ہنواہ Pathianin arawn کایٹھاہ چہ اے اے، اے فہ نینا اے اrawn پیک تاں دان چہ اے چہ ہان ساوی تہ اے.

H-8

Zirlâi 9

May 24–30

SAM BU-AH: THEN 2

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tūrte: Sam 46, Jer. 4:23–26, Ps. 47:1–4, 1 Thes. 4:13–17, Sam 75, Thup. 14:6–12.

Chângvawn: “Aw Pathian, mipuite chuan fak che sela; mi zawng zawngin fak che rawh se. Aw, hnam tin chu lâwm taka awmin, hlimin zâi sela, nanging mi tin chu thlei bîk nei lova rorêlsakin, lei chungâ hnamte chu i awp dâwn si a. (Selah).” (Sam 67:3, 4, NKJV).

Tâwpna huna thil thleng tūrte kan ngaihtuah nikhua rêng rêng hian, rilru-ah Thupuan bu-a kan hmuh ram sakawlhthe leh khawvêl thununtu tūr sawrkârte ringawt hi a lo lang thîn a. Hêngte hi an langsârin, a pawimawh pawh an pawimawh naniang rêng a ni. Pawimawh lo se, Pathian hian kan hriatthiam atân Bible-ah hian a lo dah hauh lo vang (Thup. 1:3 en la).

Amaherawhchu, hrihlâwkna hian sual leh hrehawm tawrhna, rorêna, sual leh tha indo tawwna, rorêna dik leh dik lo, tihduhdahna leh thil dang dangte nêna inzawm thu pawimawh tak tak pawh a hâwl tel vek mai a.

Chutiangin, Sâm bu pawhin hêng thupuite hi a chai nasa hle; mihringte hlimna sâng ber atanga an lungngaihna thûk ber thlengin a luh chhuah vek a ni. He lehkhabu-ah hian an hmêlma sipaite bei tûra Israel fate an lo inpuahchah dân kan hmu a. Mi tu tute'n emaw an beisei anga Pathian a rawn chêt mai loh avânga zawhna an zawh thîn thute pawh sawiin, chûng an zawhna zawhte chu keini pawhin kan zawh ve thîn vek a ni nghe nghe bawk. A chhâna hre tûrin Pathian biak in lam kawhhmuh kan ni a; tin, Siamtu a nihna anga Pathian dinhmun sawina pawh a tam hle. Hêng an thil sawite leh zawhna an neihte hi keini tûnlâi huna chêngte pawhin kan sawi leh kan zawh thinte a ni ve tho lo vem ni?

Ni ve tho e—chuvâng chu a nia, hêng thu pawimawh tak takte hi Chiang zâwka kan lo hriatthiam theih nân Sam bu hi kan zir chhunzawm leh dawn rêng ni.

SUNDAY

May 25

Mangan lâia tanpui vartu hnâi reng

Sam 46 chhiar la. Tûna buaina chi hrang hrang kan tawh mêk lâi leh, ni hnuhnûnga khawvêl thil lo la thleng tûrte chu kan lo huphurh lâwk êm êm lâi hian, eng beiseina thuchah nge kan chhar chhuah theih ang?

Sam 46 hian Hebrai Lehkhathawna kan hmuh thupui pawimawh tak, Pathianin kan tâna thil eng emaw tha leh zual zâwk a lo buatsaih chungchâng kha a sawi niin a lang. Isua hi lei biak bûka rawngbâwl thîn Puithiam Lalber

âia tha zâwk a ni a, a inthâwina siam pawh kha inthâwina atâna an lo hlan thîn rante âia tha zâwk niin, vân biak bûk pawh khi leia a hlimthla lo awm tawh thîn âia tha zâwk a ni bawk.

Amaherawhchu, he Sâm ziaktu hian thil tha sawiin, chu chu a âia tha leh zual zâwk nêna a khâikhin a ni lo va; Pathian laka hel khawvêl—leh a nghawng chhuah thil râpthlâk tak takte nêna—hi kan tâna Pathianin a lo ruahman thil tha zâwkte nêna a khâikhin a ni zâwk.

He Sâm hi beiseina leh thutiam khat niin, kan hmachhawn mêk harsatna, hrehawmna, fiahna leh indonate kârah ngei pawh hian ngaihtha taka awm a, Lalpa chu Pathian a ni tih hre reng tûr kan ni (Sam 46:10). Tin, eng tikah emaw chuan hêng zawng zawng hi a la tâwp vek dawn a, Pathian chu leiah hian chawimâwiin a la awm ngei dawn a ni tih pawh kan rin ngam a pawimawh hle bawk (Sam 46:10).

“Chuvângin, leilung hi lo danglamin, tlângte hi tuifinriat chhûng daihah insawn mah sela, kan hlau lo vang” (Sam 46:2) tih pawh hi lo chhinchhiah ila.

Hemi châng hian Isua lo kal leh huna thil thleng tûrte chu min ngaihtuahtîr a: “Tin, vân chu lehkhabu zial mi ziala a bo angin a bo ta a; tin, tlâng leh thliarkâr tinrêng chu an awmna ata sawnin an awm ta hlawm bawk” (Thup. 6:14). “Pathian ni lo thleng tûr chu nghâkhlel takin lo thlîr thîn rawh u, chumi ni a lo thlen hunah zawng vante khi a kâng ral vek ang a, a sat êm vângin thil bulte nêna lam hian a ral vek dawn a ni” (2 Pet. 3:12, NKJV). Kan chenna khawvêl hi, a chhûnga thil tha lo awm zawng zawngte nêna hian kumkhua awm chhunzawm reng tûr a ni lo va, a boral vek hnu-a thil lo thleng tûr chuan kan rilruin a suangtuah thiam phâk bâka tha leh ropui min tiam a ni. Nimahsela, tûnah hi chuan rinna nêna kan la nghah rih a tûl a,

chhuak ngei dâwn a ni tih hmu thiam tûrin min tanpui le?

THAWHLEHNI
A ke hnuaiah

May 27

Sam 47:1–4 chhiar la. He lâi thu hian eng tin nge Krista'n a lalram a rawn din huna kan chênna khawvêl awm dân tûr a sawi?

Kan hma lam hun hi a êng hle mai. Nimahsela, chumi hun a thlen hma chuan, mihringte hian Lucifera hnênah kan khawvêl chung a thuneitu nihna kan lo hlân tawh si a. Pathian hmaa Pathian fate an inlan tum pawh khân Setana chu lo lang ve nawlhin, he khawvêl hi ama ta ni angin a sawi a nih kha. “Khawi lam atanga lo kal nge i nih?” tiin Pathianin a zâwt a. Ani chuan, “Leia ka vah vênna atang leh ka chhuk ka chhohna atangin” tiin a chhâng a ni (Joba 1:7).

Setana hian khawvêl neitu a nih thu a puang a. Eng tin maw a puan? Thuthlung Hlui hunlâi khân “ke” tih chu neitu nihna nei tih entirna atân an hmang thîn a. Abrahamah hnênah khân Pathianin, “Tho la, ram hi a dung [leh] a vâng fang chhuak rawh; ka pe dâwn che a ni” tiin a hrilh a nih kha (Gen. 13:17).

1 Thessalonika 4:13–17 leh Zakaria 14:4 te hi khâikhin la. Hêng thu pahnihte'n a sawiahte hian eng nge inang lo awm a, chu an thil sawi inang lo, inzawm tlat bawk si chuan he khawvêl chung a Krista'n thu a neih dân eng tin nge min hrilh?

Ellen G. White-i chuan, kum sâng rorêl zawh a nih hnu-a Krista'n a tih tûr hetiang hian a lo sawi a: “Krista chu Olive

tlângah a rawn chhuk a, hemi hmun hi thlân ata a thawh leh hnu-a vâna hruai chhoh a nih tâkna leh, vântirhkohte'n zirtirte hnêna a lo kal leh tûr thu an hrilhna kha a ni. Zâwlnei chuan, ‘LALPA ka Pathian chu a lo kal ang a, a mi thianghlim zawng zawngte pawh a hnênah an lo kal ang.’ ‘Tin, chumi ni-ah chuan Olive tlâng chhak lama Jerusalem rawn chhawngah chuan a ke a nghat ang a, Olive tlâng chu chhak leh thlang zâwngin a lâiah a phel ang a, ruam nasa tak a awm ang.’ ‘Tin, lei chung zawng zawngah LALPA chu lal ber a ni ang a, a hming pawh pakhat a ni ang.’ (Zakaria 14:5, 4, 9). Jerusalem Thar chu, a êng mâwi êm êm mai nêñ vâñ ata a lo chhuk ang a, amah lo dawngsawng tûra tih thianghlim leh peih sa diam hmunah chuan a rawn inngat ang; tichuan, Krsita chu a mite leh vântirhkohte nêñ Khawpui Thianghlimah chuan an lût tawh dâwn a ni.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, pp. 662, 663.

Isuaa kan neih beiseina hi ngaihtuah la. Kan thih rual hian eng kim kumkhua atân tâwp nghâl vek mai dâwn ta se, mihring nun hi a va han hrehawm dâwn êm! Eng mah lo mai a ni lo vang em ni?

NILAINI
Uain leh thisen

May 28

Sam 75 chhiar la. Matthaia 26:26–29 leh Thupuan 14:9–12 te pawh chhiar bawk ang che. He Sam-in rorêlnaa Pathian zilhna dawngtu tûr nia a sawite chu tute nge ni a, eng tiangin nge Matthaia leh Thupuan bute hian chumi chu hrethiam tûrin min puih?

Mi thenkhat chuan he Sam hi mak tak maia Senakeriba sipaite tih hlum an nih tum khân sak a lo nih tawh an ring a (2 Chronicles 32, 2 Lalte 19)—hemi tuma

thil thleng hian Thupuan bung 20-a kan hmuh mi sualte tih boral hlen a nih hun tûr chu min lo thlîr lâwktîr thei âwm e. Pathian mite chu Khawpui Thianghlim chhûngah hian an lal hovin an chêng a, chutih lâi chuan sual sipaite'n an rawn hual a; mahse, a rawn hualtute chu Pathianin a rawn ti boral ta vek a ni.

Rorêlnaa Pathianin a zilh tûrte chu dik lo taka an thuneihna hmang thîntute an ni a. Suala tlu tawh mihringte hi mi dangte tân emaw, Pathian ropuina tûrin emaw nung tawh lovin, anmahni tân chauh an nung tawh hlawm chu a nih hi. Kawng hrang hrangin, lei leh vânah hian awmze nei emaw, kawng dika min kâihruaitu tûr dân emaw a awm hran chuang lo tih rinna nghawng tha lo tak tak kan tuar mêk zêl a. Finna thu zir mite zînga hmingthang tak pakhat, Friedrich Nietzsche-a chuan, keimahni hi awmze neiah insiamin, lei leh vâh pum pui hi keimahni thatna tûra lo awm ni-ah kan ngâi hmiah mai tûr a ni a ti. Chuti a nih chuan, mi tinte hi pathian nia inhriain kan duh dân ang angin kan nung mai dâwn tihna a ni ang.

Eng tiang taka thain nge he ngaihtuahna hian amah Nietzsche-a tân pawh hna a thawh le? tiin kan zâwt a ni maithei a. Dik taka sawi chuan, a thawk tha lêm bik vak chuang lo. Mi pakhat, a sakawr vaw lâi a hmuh chu va dan a tumna lamah a tlu a, chumi hnu chuan a rilru a buai zui ta a. Chutiang chuan, kum 1900-a a thih thleng khân, kum 11 chhûng zet chu a awm ta a ni.

Kan harsatna leh buaina tawhte hi a châng chuan a khirhkhân thîn hle mai a; nimahsela, ringtu kan nih angin beiseina nei chung a nung tûr leh, nakîna kan la chan tûr chu tûna thil thleng mêkte hmanga thiam loh lo chantîr ngawt lo tûra fuïh kan ni tih kan hriat reng a pawimawh khawp mai. Pathian hre lo leh pawisakna rilru nei miah

lote'n emaw, Pathian an thlîr dân Bible-a hmuh tûr awm lêm si lote'n emaw zâwi zâwia ram leh khawtlâng inngahna ban an ti chhe mêk lâi han hmuh hian beidawn mai a awl thîn a. Tûnlâi hunah pheï chuan mihringte'n dik leh tha nia kan lo ngaih thîn, thil nihphung ni ve rênga kan lo dah, entîr nân, mihringte hi hmeichhia leh mipaa siam kan nihna te thleng hian beih emaw, dodâl emaw a ni ta. Suahsualna thenkhat, mi thenkhat pheï chuan anmahni chauha an awm pawha an sawi zah êm êm tûrte pawh nuihpui niin, lawm an hlawh letling ta zâwk hial a.

Chutiang tak chuan a ni thil hi a khawloh chhoh mêk zêl ni.

Mi dangte thatna tûr leh an nun a lo nawm zâwk theihna tûrin kan tih theih ang ang ti ve tûr chu ni tho mah ila, enga ti nge he khawvêl hi a la boral vek dâwn a, eng kim hi Pathianin a la siam tha vek dâwn a ni tih kan hriat reng a pawimawh le?

NINGANI

May 29

I chhandamna chu hriat a nih theih nân

Sam 67 chhiar la. Eng tiangin nge he fakna hla hian Thupuan 14:6-12-a kan hmuh Pathian mite'n tih tûr an neih chu hrethiam tûrin a tanpui che?

 America ramah khuan zirna in tha leh hmingthang tak, Massachusetts Institute of Technology (MIT tiin an sawi mai thîn) a awm a, chuta thawk leh zirlâite chuan rawng dum chi khat an siam chhuak a, chumia an hnawih thilte chu mita hmuh theih loh deuh thaw a lo ni thîn a ni âwm e. Chu rawng chu nanotubes atanga siam niin, tûn hmaa rawng dum an lo siam tawh zawng zawngte âia a lêt tam

taka dum/thim zâwk a ni a. Mitin a hmuh theih êng zawng zawng hi zaa 99.995 zet chu a lo hip bo thei a ni an ti. He rawng дума an hnawih tawh chu eng anga êng pawh ni se, hmuh theih loh tûrin a thim zêl dâwn tho tihna a nih chu.

Sam 67 hi “kan chung a hmêl rawn entîr a, a kawng chu lei chung a mite hriat a loh nih theih nâna” Pathian khawngaihna leh malsâwmna dîlnain a intan a (Sam 67:1, 2). Chhandamna ruahmanah hian Pathian chuan a ropuinain a tih boral si loha, a awmna hmun ropui taka mi sualte an awm ve leh theih dân kawng a lo hawng reng mai. Tin, tûnah, kan dam chhûng la la pawh hian, Krista kraws khân Pathian hmêl chu kan chungah a lo entîr thei ta bawk a ni.

Hei lo pawh hi chanchin lâwmawm tak dang a la awm a, chu chu Pathianin khawvêl hnêna a êng ti lang tûra mi a duh hi a ni. He mawhphurhna hi Israel mite hnênah khân pêk a ni a, an biak in (temple) pawh kha hnam tinte tâna tawngtâina in ni tûra duan a ni nghe nghe bawk: “Anni pawh ka tlâng thianghlimah ka hrui ang a, ka tawngtâina inah chuan hlim takin ka kaltîr ang. An halral thilhlante leh an inthâwinatê chu ka mâichâmah lo lawm a ni ang a; ka in chu hnam tinte tâna tawngtâina in tih a ni dâwn si a” (Isaia 56:7, NKJV).

He Sâm hian Pathian chuan leiah hian a kawng hriat ni se, hnam zawng zawng zîngah a chhandamna hriat ni bawk se a duh tih min hrilh a (Sam 67:2). Nimahsela, thil lungchhiatthlâk tak chu, Pathian mite'n an mawhphurhna an hlen chhuak ta lo kha a ni. Thuthlung Hlui lehkhabu hrang hranga Israel hnam chanchin kan hmuhachte hian thil duhawm lo leh pawr a tam hle a, chutiang bawkin, kum sângnih liam ta chhûng vêla Kristian kohhran chanchinah pawh khân thim a tam ve leh tho mai. Kan thilungte hi rawng dum mâwk takin kan hnawih emaw

tih tûr khawp hial a ni a, Pathian êng pawh mi dangte pe chhâwng ve ta lovin, kan pum bilh daih mai zêl chu a nih hi.

A châng hi chuan, Pathian kohhran hnahnûng pawh hi thlarau lama chang sâng deuh chinte chauh awmna tûr ni ang deuhin kan ngâi a, mi dang zawngte chu an thil la tawn tûrte atâna lo inbuatsaih ve lovin, kohhran huang pâwn thim leh bengchheng takah chuan lo awm mai mai se kan ti ni te hian a lang thîn. Amaherawhchu, Thupuan bung 14-a kan hmuh a la bâng kohhran hi chu Krista hovin Zion tlângah a ding mai mai lo va. Khawvêl hmun hrang hrangah kal kualin, mite chu Pathian tlâng thianghlima kal ve tûrin an sâwm zâwk a ni.

A kohhran ang leh, a mi mal ang pawh hian kan nginat êm êm thutakte mi dangte hnêna hrilh chhâwng ve tûrin mawhphurhna kan nei theuh tih kan inhria em?

ZIRTAWPNI

May 30

Zir belhna: Sam 133, Tirhkohte 1:4–9, leh Thupuan 5:4–7 te chhiar ang che.

“Israel hnam thlahtu bulte hunah khân Thlarau Thianghlimin hna a thawk a ni tih hriatna chiang tak chu awm thîn tho mah se, a famkima hriatna erawh a awm ngâi lo. Tûnah erawh chuan, Chhandamtu thupêk zâwmîn, zirtîrte kha he thilpêk hi dîlin an tawngtâi thîn a. Vânah khian Krista'n lo sawipui ve bawkin, Thlarau Thianghlim thilpêk chu a mite chungah leih buak a nih theih nân a Pa hnênah a lo dîl thîn a ni.”—Ellen G. White, Tirhkohte Thiltih, p. 37.

Zirtîrte kha “khawvêl tâwp thleng pawha” Krista tâna thu hretu ni tûra thu pêk an ni a (Tirh. 1:8). Chu hna chu Krista lo kal lehna thu tlângaupui niin (Mat. 24:14), anni'n

bul an lo tan tawh kha keini hian kan thawk chhunzawm ve ta zêl a ni.

Krista'n khawvêl hnêna chanchin tha hril tûra min hrilh khân, eng thil nge lo thleng dâwn tih pawh sawi lovin mi a kalsan mai lo va. He hna hi vân biak bûk atangin a rawn vil rêng a ni. Kan hna thawh hi Krista nêna a inzawm tlat a: ani chuan min kâihruaiin, mi a thuam chak thîn. He hna hi keimahni hna ni lovin, ama hna zâwk a ni tih kan hre tûr a ni a: a hnung zui mai tûra hrilh kan ni. Chutiang chu Israel-te a thawhpui dân pawh kha a ni a: a zirtîrnate chu zui tûra hrilhin, ani chuan thleng thei lo nia ngaih thil mak tak takte chu a thlentîr thîn a nih kha. Thlarau Thianghlim chuan kan thenawm khawvêngte thlnlungah hna a thawk reng tawh a; duhthlanna an siam huna anmahni lo tanpui tûrin an bula kan lo awm ve a tûl thîn. Chutianga kan lo awm a nih chuan, Ziona Pathian Berâmno nêna ding ve tûrin kan sâwm thei dâwn a. He hna hi keimahni ta a nih loh avângin tih dân thar leh kawng dang hmuh chhuah kan lo tum tûr a ni lo.

Sawi ho tûrte:

1. Vântirhkoh pathum thuchah hi khawvêl zawngzawngah puan chhuah tawh ni mah se, lo la hre ve lo mi tam tak an awm tho a. Kohhran anga Krista'n mawhpurhna min pêk hi eng tin nge tha zâwkin kan hlen chhuah theih ang? Mi tam takin ni hnahnung atâna thuchahte an lo la hre lo cheu thei hi mak tia beidawn mai loh dân eng tin nge kan zir theih ang?

2. Thupuan bung 5-ah hian Johana'n Berâmno hnênalehkhabu zial chhinchhiah tlat chu pêk a ni lâi a hmuh thu a lo lang a, ani hnêna pêk a nih chhan chu

phelh tûra tling awm chhun a nih vâng a ni. Thupuan bung 6-ah hian chûng lehkhabu zial chhinchhiahnate chu phêl a nih thu kan hmu a, chu lehkhabu-ah chuan Thuthlung Hlui kohhran chanchin, tâwpna hun thlenga a awm dân tûr a lo inziak vek a ni. Heta tang hian Pathianin a hna thawh zawh a tum dân chungchângah eng zirlâite nge zir chhuah tûr kan neih?

3. Tûna thil lo thlêng mêk engte hian nge Thupuan bung13 leh 14-a kan hmuh thil lo thleng tûrte hi awlsam takin thlentîr ang? Chûngte chu engin nge la dâl rih bawk?

Zirlâi 10

May 31–June 6

TÂWPNA LO THLÈN TÂKNATE CHUNGAH**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: Thup. 6:12–17; Mat. 24:36–44; Gen. 6:1–8; 2 Pet. 2:4–11; Gen. 18:17–32; Dan. 7:9, 10.

Chângvawn: “Tin, chûng chu entirna tûrin an chungah a lo thleng a nih kha; keini, hun tâwp lo thlennate hi min zilhna tûrin an ziaak a ni bawk a. Chuvângin, dinga inring chu fimkhur rawh se, chuti lo chuan a tlu dah ang e” (1 Korinth 10:11, 12).

Bible hi nakina thil lo la thleng tûrte min hriattirtu leh, “tûn hun atâna thutak” kan lo hriatthiam theihna atâna min tanpuitu tûr Pathian mite chanchinin a khat tlat a ni ber mai. Dik tak phei chuan, hêngte zînga thenkhat hian ni hnuhnûnga thil lo thleng tûrte chu chipchiar takin a lo sawi lâwk nghe nghe a. Daniela lehkhabu leh Thupuan bua hrilhlâwkna thute hi Chiang taka kan lo hriatthiam theih nân tanhmun rem tha tak min siamsak bawk.

Pathian chuan mi mal tinte'n chhia leh tha hriatna thiàng tak kan neih hi min rawn namnûsak chuang hauh si lovin, zâwlneite'n ni hnuhnûnga thleng tûr nia an lo sawite chu rem takin a rawn thlen dik chhohtir zat zat thîn a. Chûng thawnthu pawimawh tak tak zîngah thenkhat, entir nân, Sodom leh Gomorra chhiat thu te, tui lêt thu te phei hi chu kan hriat lâw êm êm, Thuthlung Thar lehkhabu pawhin ni hnuhnûnga thil thleng tûrte an sawina lama an sawi lan deuh kherte a ni hlawm nghe nghe. Thawnthu thenkhat erawh chu ngunthlûk deuh hleka ngaihtuah phawt ngâite a ni hlawm thung a, chûng thawnthutea Pathianin thutak a lo phûmte hâi chhuak tûr chuan tih tak zeta ngaihtuahna kan sên pawh a tûl thîn.

Tûn kârah leh a leh pêk kârahte hian thawnthu pawimawh tak takte'n Isua Krista lo kal lehna te, rorêl lâwkna chungchâng te, buaina hnuhnûng chungchâng te leh thil dang dang te pawh an lo sawi dân hriat tumin kan zir dâwn a. Chutianga kan zirnaah chuan, Isua Krista hi hrilhlâwkna thu kan zir zawng zawngte inngahna lungphûm leh hriat kan tum ber tûr a nih tlat avângin, amah chu a pawimawh berah a awm zêl a ni tih kan hre dâwn a ni.

SUNDAY**June 1****Berâmno thinurna**

Thupuan 6:12–17 chhiar la. Hêng mite'n ni hnuhnûnga thil lo thlengte an hmuh a an thil tihte leh an thil sawite hi ngaihtuah la. Eng nge i rilru-ah lo awm?

Thil mak leh ngaihnaawm angreng tak ni bawk si chu, boral tûrte hian, “Hei hi eng nge ni?” tiin emaw, “Hemi

phênah hian tu nge awm?” tiin emaw an sawi duh chuang hauh lo hi a ni. Thil lo thleng mēk chu eng nge ni tih an hria ni ngeiin a lang a, a chhan pawh Isua chu “Berâmno” tia an sawi vâng niin, he tawngkam hmang tûr hi chuan Isua chanchin eng emaw zât tal hriat ve a ngâi tlat atin ni. Tin, “Berâmno thinurna ni ropui chu a lo thleng ta a ni” tih pawh an hre bawk niin a lang a, chu chuan an dinhmun beidawnthlâkzia rawn hriattirin, “Tu nge ding thei ang ile” an ti ruai mai a ni!

Tâwpna a thlen hma hian chanchin tha chu khawvêl ram tinah puan chhuah a ni dâwn a (Mat. 24:14); tin, vântirhkoh pathum thuchah pawh hi lei pum puiah hril darh vek a ni bawk ang. Chuti chung chuan, lo inpeih lo mi tam tak a la awm tho dâwn a—chûng mite chuan vaukhâna thu hi an lo hre ve lo pawh ni lovin, an hriat ang chu an rin duh loh leh pawm duh tlat loh vâng zâwk a ni ang. Hei hi ni hnahnûnga chûng mite boral chhan tûr chu a ni dâwn a ni.

Matthaia 24:36–44 chhiar la. Nova chanchin atanga zirlâi kan zir chhuah tûr Isua’n min lo hrilh chu engte nge ni?

Isua hian tui lêt chanchin kha a lo kal lehna chu mi tam takte rawn thâwng thuttu a nih tûr thu sawina atân a hmang a. Isua lo kal lehnaah pawh a ni leh dâwn ang चाहिन, tui lêt kha vaukhâna thu puan lâwk awm miah lova lo thleng thut a ni rêng rêng lo. Nova khân a thu hril âwih duh hauh lo khawvêl hnênah kum 120 chhûng zet thu a hril a. Eng nge lo thleng dâwn tih kha hrilh an ni Chiang khawp mai. Mahse, an âwih duh tlat si lo atin ni.

Hetih lâi hian mi tam tak chuan khawvêl hi kum maktaduai tam tak lo awm tawh nia ngâiin, hrilhlâwkna
H-9

thute pawh phuahchawp mai mai niin an sawi thîn a. Petera chuan hêng mite chungthu hi tui lêt chanchin hmang khân heti hian a lo sawi: “Hei hi hre hmasa ula, ni hnahnûngahte chuan nuihsantute chu anmahni châkna anga awmin, nuihsan chungin an lo kal ang a, ‘A lo kal lehna thutiam chu khawiah nge? Siam tirh atangin eng kim a awm pângngâi angin chi thlahtute muthilh ni ata tawh kha a la awm zêl alâwm,’ an la ti ang” (2 Pet. 3:3, 4) tiin. Nimahsela, tâwpna hun chu kan hnaih chho zêl angin, hetiang ngaihdân neitute hi an la pung zêl dâwn zâwk a ni.

Mi tin hian Isua Krista lo kal lehna chu (a lo kal vawi thumna ti pawhin a sawi theih ang) kan hnuk chah rual chiaha lo thleng zui ve nghâl mai ni angin kan hre dâwn a. Chuti a nih chuan, eng tiangin nge Isua lo kal lehna “tih khawtlâi” nia lang hi a awmzia kan lo hriat thiam theih ang?

THAWHTANNI

June 2

Nova’n chanchin tha a hril

Petera chuan Krista lo kal lehna atâna lo inbuatsaih lo mi tam tak awm tûr thu min hrilh a, an inbuatsaih loh chhan pawh tui lêt tuma thil thleng kha “an hai der luih” tlat vâng a ni a ti (2 Pet. 3:5). Chûng mite chuan khawvêl pum chîm pil vektu tui lian râpthlâk tak a thleng tawh ngei a ni tih hriatna nei reng mah se (hnam hrang hrangte hian, hmasâng Grik mite atanga Mayan-ho thlengin an thawnthu-ah chhiatna râpthlâk thlenttu tui lian nasa tak a lo awm ngei tawh thu an sawi hlawm), Bible-a kan hmuh Nova chanchin hi a taka thleng ni lova ngâiin an nuihzat lui tlat nia maw le! Petera’n a lo sawi lâwk tawh ang ngei khân khawvêl hian Nova hun lâia tui lêt thleng kha thawnthu phuahchawp mai mai a ni a ti tlat a. Thuthlung

Hluiin Chiang leh uar taka a sawi chung leh, Thuthlung Thar lamah pawh vawi eng emaw zât sawi chhâwn a ni chung pawhin a âwih duh tlat chuang lo.

Isua khân a lo kal leh dâwn hnaiha khawvêl dinhmun chu “Nova hun lâi” ang kha a nih tûr thu a lo sawi a (Mat. 24:37–39). He lâi thu hi Genesis 6:1–8 nêh khâikhin ang che. Tui lêt thlentirtu an sualna kha eng nge ni a. Khatih hun lâia an an sualna ang kha tûn lâi hunah hian a thleng ve leh mêk em?

He lâi thu hi ngun taka kan zir chuan, ni hnahnûnga Pathian mi la bângte tâna zir chhuah tûr zirlâi pawimawh tak dang pakhat a lo lang tih kan hria ang. Hebrai 11:7-a kan hmuh angin, Nova khân “a chhûngte chhandam nân lawng a tu a; chumi hmang chuan [a hun lâi] khawvêl kha thiam loh chantirin, rinna avanga felna awm chu rochungtu a lo ni ta a ni” (NKJV).

Kum za leh sawmnhih chhûng zet thu a hril a; mahse, a thu hril chu lawnga lût ve ta a nupui fanaute bâk khân an âwih miah lo va nih chu! Nova kha tûnlâi huna rawngbâwl ni ta se, “thu hriltu hlawhtling lo” tiin kan sawi ngei ang: kum za chuang daih chhûng rawng a bâwl a; mahse, tu mahin a thu sawi an âwihsak tlat lo.

Nimahsela, vânehthlâk takin tûnah hi chuan khawvêl hmun tam takah vântirhkoh pathum thuchah kan puan hi mite’n an lo ngaihven êm êm thung a. Chanchin tha hrila rawng kan bâwl—kohhran pâwl dangte’n neih ve loh a la bâng thuchah kan puan—hi hmun tam takah a sâwt hle, hemi avâng hian mi tam takin Lalpa an lo hriat phah a ni. Rah seng loh thlâwt tum chu kan la nei tam lo hle a, hetih lâi hian “khawngaihna kawngkhâr a nih hun a la thleng ngei dâwn” tih erawh hrilh sa kan ni tho thung.

“Chutih hunah chuan chuan he thu, ‘A inpeihate chu lâwi chaw kîl tûrin amah nêh an lût a, kawng chu an khâr ta a’ tih hi lo thlengin, mihringte chhandamna hna ropui tak chu thawh zawh a nih hun kan thleng tawh ang.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 429.

Chumi hun a thleng hma chu kohhran kan nihna angin hna kan la thawh zêl rih a tûl a ni.

Chanchin tha kan hrila kan beisei ang rah kan hmuh nghâl mai loh chângte hian hnual mai lova rawngbâwl chhunzawm zêl dân eng tin nge kan zir theih ang? Eng vângin nge chanchin tha hril chhunzawm zêl hi kan tih tûr, kan kova tla a nih? (Joh. 4:37.)

THAWHLEHNI

June 3

Sodom leh Gomorra chanchin

Petera’n ni hnahnûnga thil thleng tûrte a sawi hian, Thuthlung Hlui lama thleng thawnthu pawimawh tak dang pawh sawi têl a nei a, chu chu Sodom leh Gomorra tih boral a nih thu kha a ni. Hêng phâizâwl khawpui pahnihte hi an suahsual avânga hriat zui hlawh a ni a; chu mai bâkah, vâh atanga lo tla meih a tih boral tâk vek khawpui hmasa berte a ni baw.

2 Petera 2:4–11, Juda 5–8, leh Ezekiel 16:46–50 te chhiar la. Hêng khawpua chêngte hian tih boral a nih phah tâkna thil sual eng engte nge an tih? An thil sual tih ang kha tûnlâi mite pawh hian tih ve kan nei em?

Ni hnahnûnga chêngte’n Sodom leh Gomorra chanchin atanga vaukhâna thu an dawn chu: suahsualna hi, Thupuan bung 20-a kan hmuh ang hian, mei hmanga tih boral vek a la ni ngei dâwn tih hi a ni. Sualin mi a bum ât

theihzia mai chu, keimahni thinlunga ngaihtuahna tha lo tak tak awmte hi kan hmuh theih loh nân kan mit min tih delsak a, kan bawhchhiatnate pawh mahni inthiam chawpna kâwr hmangin a hlih khuh tlat bawk, chutih lâiin mi dangte sualna erawh kan hmu langsâr leh êm êm thung si thîn. Pathianin a hnam thlante chung a hmangaihna a lantîr nasat thu a sawina bungah vêk hian, a mite chu Sodom khawpui chêngte thil sual tih ang chiah kha ti ve lêm lo mah se, anni âia sual mah zâwk an nih thu pawh a sawi lang tho bawk a ni (Ezek. 16:47).

Israel hnam chu “hmeichhe lepchiah tak” ang mai a ni thîn a, thlarau lamah a uire fo thîn (Ezek. 16:41). An suahsual êm avânga hmingthang letling Sodom âi pawha sual zâwk mah an nih thu an han hriat khân mak an tiin an thin a thâwng hle ngei ang.

Hei hi hmânlâi Israel-ah chauh ni bik lovin, mihring zawng zawngah hian thil thar leh thil mak vak pawh a ni hran lêm lo. Rom 1:18–32-ah chuan Paula’n mihringte suahsualna thil tih chi hrang hrang a lo ziak chhuak a. Hêng Jentail mite suahsualna a sawi hi Juda mite’n Jentail-te âia chungnung zâwk nia inhriatna an lo neih phahna atân ni lovin, an thil sual tih pawizia an lo hriat theih nân a ni zâwk. Zâwlnei Nathana’n Davida hnêna thu a sawi pawh khân hetiang hian a lo ti a: mi hausa tak pakhat chuan mi rethei tu emaw berâm chhuhsakin a talhsak tih a hrilh a. Chu thu chuan Davida thin a ti ur kher mai! (2 Sam. 12:5). Chu pa chuan thil dik lo tak a ti a ni ngeiin a ngâi a; nimahsela, Nathana’n, “Chu mi chu nangmah hi i ni asin” (2 Sam. 12:7) a han tih hnu-ah chauh khân ama chanchin a sawi a ni tih a hre thiam ve ta a nih kha.

Bible-a thu tam zâwk daih hi chu hnam dangte tân ni lovin, Pathian mite tâna ziah a ni tih kan hriat a pawimawh

a. Entîr nân, Thupuan bung 13 leh 17-a kan hmuh hnam dangte sualna a sawite hi keini pawhin kan ti ve thei a ni tih vaukhâna atâna lo ziah a ni tih i hria ang u.

NILAINI

June 4

Lei chung zawng zawnga Rorêtu chu

Sodom khawpui tih chhiat a nih hma lawk hian Mamre phâi zâwlah thil ngaihnawm deuh mai thleng a awm a. Chu chu Abrahamâ hnêna Pathian rawn inlan kha niin, vântirhkoh pahnihin an rawn tâwiâwm nghe nghe a ni. Chûng mite chu Abrahamâ’n a lo hmuh khân a ina chaw ei tûrin a sâwm a. Hemi tum hian Pathian chuan Abrahamâ leh Sari te hnênah khân Messia lo pian chhuahna tûr fapa an la neih tûr thu a hrilh ta a ni. A sawi ang ngei hian Isua kha Abrahamâ thlah atanga lo piang chhuak a ni a (Gal. 3:16 nêk khâikhin ang che). He thu a hrilh hnu hian thu dangah pakâiin, Sodom leh Gomorra khawpuia chêngte sualzia an sawi ta a ni.

Genesis 18:17–32 chhiar la. He lâi thu-ah hian Pathian hmangaihna chungchâng leh, kan chênna khawvêla suahsualna awm chin fel a tum dân eng tin nge sawi a nih?

Pathian hian a thil tih chhante chu kan laka sawi fiah a ba rêng rêng lo va; chutih rualin, a thil tih tumte leh mihringte tâna ruahmanna a siamte chu thup tlat reng a tum hran lo bawk. Zâwlnei Amosa khân heti hian a lo sawi a, “Thil Chiang tak chu, Lalpa PATHIAN hian a rawngbâwltu, a zâwlneite hnênah a thurûk hrilh lovin eng mah a ti lo vang” (Amosa 3:7, NKJV) tiin.

Sodom leh Gomorra a tih chhiat dâwn pawh khân thil dik tak tih tûr awm chhun chu Abrahamana hnêna thil lo thleng mai tûr hriattîr a ni tih a sawi a. Chutianga hriattîr a nih chuan, a lo thlen hunah a thâwng lutuk dâwn lo va ni.

Vântirhkoh pahnihte'n Sodom khua fang kual, an vaukhâna thu lo benghawntute chu khua ata chhuak tûra an va hrihl hlân khân Pathian chu Abrahamana kiangah a lo awm a. Hetiang deuh hian ni hnuhnûngah chuan vantirhkoh pathumte'n vaukhâna thu puangin, Pathian mi Babulona la awmte chu Babulon chhûng ata chhuak tûrin an la sâwm dâwn a ni (Thup. 14:6–12, Thup. 18:1–4). Vântirhkoh pathnihte'n vaukhâna thu hnuhnûng ber an puan khân Pathian chuan Abrahamana hnênah Sodom chungah thil lo thleng mai tûr chanchin a sawi ta a, Abrahamana hian zawhna a neihte chu chhâng zêl tûrin a inhawng sa vek bawk a ni.

Abrahamana chuan, “Nang êm chuan chutianga chuan mi felte chu mi sualte anga an awm ve-na tûra mi felte chu mi sualte zînga tih hlum ve mai te chu i ti âwm êm si lo va; nang êm chuan i ti âwm êm si lo; lei chung zawng zawng Rorêltu chuan fel takin a ti dâwn lo'm ni?” (Gen. 18:25) tiin a zâwt ta rêng a. Hetia a zawh hian, Sodom chungchâng hriat a duh a ni mai lo va, Pathian nungchang pawh hriat a duh tel bawk a ni. Hetiang chiah hian tâwpna a thlen hmâin Pathian chuan vân lehkhâbute chu a keu ang a (Thup. 20:4, 11–15), leia mei a sûrtîr hma ngeiin khawvêl a tih boral chhan kan hriat ve ngei theihna tûr hun tha min siamsak ang. A awmzia chu, tûna a chhâna kan la neih rih loh zawhna tam takte hi a chhâna kan hmuh theih nân kum sângkhat chhûng hun kan nei dâwn tihna a ni.

Lalpa'n boralte chungah rorêna hnuhnûng ber a rawn thlentîr hma hian mi tin chungah thil thleng tûr leh a thlen chhan tûrte kan lo hriatthiam theih nân kum sângkhat chhûng hun min pe dâwn a. Chu chuan a nungchang bâkah, a thil siam—amah avânga lo awm leh nung ve mai leh, hêng thilte hre tûra dikna chanvo nei chuang miah lote'n a thil tih dân dik leh dik loh kan lo hriat theihna tûra a inhawn zauzia eng tin nge min hrihl?

NINGANI

June 5

Isua lo kal hmaa ro lo rêl lâwkna

Daniela bung 7-a kan hmuh rorêna hian puan zâr phêna thil awm chu min thlirtîr a—Pathianin amah nêna thuthlunga nun duhtute tlan chungah, sual avânga harsatna thleng hi a chin fel dân tûr chu kan lo hmu thei ta a ni.

Daniela 7:9, 10, 13, 14, 22, 26, leh 27-a kan hmuh rorêl lâwkna chungchâng hi ngun takin chhiar la. He rorêlnain a tinzâwn ber tûr chu eng nge ni? Rorêna zawh a nih hunah chuan eng ang thu tih tlûkna nge siam a nih ang? Chu chuan chhandamna ruahman chungchâng eng tin nge min hrihl?

Mihringte chungthu hi Pathianin a la ngaihtuah ngei dâwn tih a Chiang a. Thuhriltu 12:14 chuan “Pathianin thil tih zawng zawng chungah ro a la rêl dâwn” tih sawiin, Paula pawhin Pathian rorêna thutphah hmaah chuan kan zavâia kan la din vek dâwn avângin tûnah hian kan lo insawisêl tawn emaw, inhmuhsit tawn emaw a tûl hauh loh thu min hrihl bawk (Rom 14:10). Pathian hian tute nge chhandam ni ang a, tute nge boral ang tih a hriat theih nân a lo

chhinchhiah thlap a tûl hran miah lo va; nimahsela, a tîr ata chhandamna ruahman lo zir ngar ngartu vântirhkohte (1 Pet. 1:12) khi chuan zawhna tam tak an nei ngei dâwn a ni. Pathian laka Setana'n helna a chawh chhuah dân leh, vâna vântirhkoh hmun thuma thena hmun khat lâi mai vâna vântirhkohte a ni ta te kha an hre vek a (Thup. 12:4)—tin, tûna Pathianin a hnêna mi hruai a duhia pawh an hre Chiang hle baw. Tichuan, Pathianin lehkhawbute a hawng ang a, mi thianghlime chu eng kim an hmuh vek a phalsak dâwn a ni.

Abrahama'n Sodom leh Gomorra tâna a dîl khân rorêna chungchânga kan hriat tûr thil pawimawh tak tak awmte chu min hrilh a. An chung rorêna thlentîr a nih hma khân an thil sual tihte chu ngun taka eng dik a ni ngei ang tih a Chiang. Pathian pawhin Sodom leh Gomorra khawpui suahsualzia sawiin, mi rêng rêng pawhin sual an tih tlawk tlawk khawp an ni a ti hial (Gen. 18:20). Nimahsela, tih boral an nih hma hian an sualna chu ngun takin a en phawt a ni mai lo va, an sual êm avânga hrem mai a tum chu a ti dik nge ti dik lo tih Abrahama'n a lo hriat ve theih nân kawng a hawsak baw a ni.

Hetih lâi hian vâna rorêna pindanah chuan “mihring Fapa” Isua lo langin (Dan. 7:13; Mat. 20:28 pawh en rawh), ani lo lan avâng chauh hian Chungnungbera mi thianghlime chan thatna tûr zâwngin rorêna thu pawh tih tûk a ni ta nghe nghe baw (Dan. 7:22). Ama fel famkimna chauh hian a mite chu rorênaah pawh thiam a chantîr ta a ni.

Rorênaah chuan dingin, Pathian hmaa i thurûk zawng zawngte pho lan a ni vek tûr chu han suangtuah chhin teh. Chu rorêna a thlen huna i beisei theih awm chhun chu eng nge ni? (Zirtawpni zirlâi en ang che.)

ZIRTAWPNI

June 6

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhawbute, Thlahtubulte leh Zâwlneite bung 7, “Tui Lêt” (phêk 70–85) chhiar ni se.

“Puithiam lalber hi Setana'n amah leh a mite a puhna laka ata a insawi fel thei lo va. Israel mite chuan thil tih sual pakhat mah a nei lo ti pawhin a sawi thei hek lo. A mite âiawhtu a nihna angin an sualte entîrtu silhfên bawlhhlawh tak chu a inbel a, Vântirhkoh hmaaah chuan dingin, an thil sual tihte a puang ta a ni. A silhfên bawlhhlawh tak inbel hian an sual an sim tawha, inngâitlâwm taka awmin, sualte ngâidam thîn Tlantu khawngaihnaah chuan an inngat tawp mai a ni tih a ti lang. Rinnain Pathian thutiamte chu a beisei ngam ta a ni. . . .

“Setana'n Lalpa zawngtute a hêk chhan hi an sualna a huat vâng a ni lo. Huat chu sawi loh, an nungchanga fel lo lâi awmahte chuan a lâwm êm êm zâwk a, a chhan pawh Pathian dân an bawhchhia a nih chauhin an chungah thu a nei thei dâwn tih a hriat vâng a ni. A hêkna thute hi Krista a huatna rilru atanga lo piang chhuak a ni a. Setana'n mihringte chungah thu a neihna hi Isua'n chhandamna ruahman kal tlanga paih thlain, a thiltihtheihna ata a la chhanchhuak dâwn a ni. . . .

“Mihringte hian keimahni chakna chuan hmêlmapa'n min puhnate hi kan chhâng thla thei ngâi dâwn lo va. Pathian hmaaah chuan sual kâi dum thawmhnaw inbelin leh kan sualte puangin kan ding ang. Nimahsela, Isua, kan âiawha ding chuan an sualte sima, amah rin chhan apiangte chu a ngensak thîn a. Kalvaria Isua thihna kha tanchhana hmangin anmahni puhtu chu a hneh dâwn a ni. Pathian dân a zawm famkimna chuan leiah leh vânah thuneihna famkim a lo pe tawh a, a Pa hnênah mi sualte

tân khawngaihna leh inremna a dilsak thîn a ni.”—Ellen G. White, *Zâwlneite leh Lalte*, pp. 583–586.

Sawi ho tûrte:

1. Isua khân a zirtirte chu khawvêla awm, khawvêl mierawh ni si lo an ni tih a hrilh a (Joh. 15:19, Joh. 17:14–16 en la.) Khawvêl hneh tûr kan nihna leh “khawvêl bawlhhlawh kâi lo” (Jak. 1:27) tûra kan invawn reng a tûlna hi eng tin nge inbûk tâwk takin kan kal kawptîr theih ang?

2. Tui lêt hmaa Nova’n kum za leh sawmhnih chhûng zetthu a hril khân indona ropui beih a nih dân eng nge min hrilh? Eng tiang kawngtein nge vawiinah hian Nova hna thawh ang kha thawktu kan nih?

3. Pathian chuan mi sualte chu vân ata lo chhuk meihmanga a kan raltîr vek hmâin thlân ata a kâi tho leh phawt ang a, hun rei vak lo chhûng chu Setana hna an thawpui leh rih a phalsak dâwn a ni (Thup. 20:7–9). Eng kim a siam thar vek hmaa hetiang thil a tih leh rih a tûl chhan nia in rinte chu eng nge ni?

4. Tûn kâra kan zir thawnthute kha ngaihtuah la, nangmatâna vaukhâna thu awm theite chu eng nge ni? Hêng thawnthute hian Kristaa beisei i neih dân a hrilh che u em?

Zirlâi 11

June 7–13

RUTHI LEH ESTHERI

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Ruthi 1:1–5; Ruthi 2:5–20; Job 1:6–11; Mat. 4:8, 9; Estheri 3:1–14; Thup. 12:14–17.

Chângvawn: “Tin, Estheri chu lal kawt hung chhûnga a ding lalin a han hmuh chuan a chungah a lâwm a; lal chuan a rangkachak laltiang ken chu Estheri lamah chuan a han lek a. Chutichuan, Estheri chuan a va hnaih a, laltiang hmâwr chu a han khawih a” (Estheri 5:2).

Tûn kârah hian ni hnuhnûnga thil thleng tûrte lo entîr lâwk thu thawnthu ngaihnawm tak tak kan zir ho leh dâwn a. Pathian chuan a taka thil thleng ngei leh a taka mi lo awm tawh ngeite chanchin hmangin ama thlîrna atanga thilte hmu thiam tûra min tanpui thin bâkah, kan rinna ti chak sawt tûra min pêk hrilhlâwkna thute hrilh fiah dân pawh min hrilh baw.

Tùn tuma kan zir tûr hi chu chhuan tam tak liam ta atanga vawiin thlenga mite thinlung lo khawih tawh êm êm thîntu hmeichhe pahni chanchin a ni a, chu mite chu: Ruthi leh Estheri te an ni. Pakhat zâwk hi hmeithâi eng mah neih nei lo, amah tlan chhuak tûra lo kal, a laichîn ngilnei tak Boaza nêna intawng ta a ni a. Tichuan, innei ta-in an chanchin hian Krista'n mi a hmangaihzia a târ lan chian êm avângin Kristiante thawnthu ngaihnawm tih leh ngainat hlawh ber pakhat a lo ni ta hial a ni. Hmeichhe dang pakhat chu ram danga awm nula a ni ve thung a. He nula hian a mite chu thah chimih vek an nih theih nân ruahmanna râpthlâk tak siam a ni tih hre chhuakin, a mite chhanchhuak tûr chuan a inpe ta a ni.

Ni e, hrihlâwknaah chuan, “hmeichhia” tih hi Pathian kohhran entîrtu chhinchhiahna a ni thîn a, a chhan pawh Pathianin a mite a ngaihsakzia a tih lan chian êm vâng a ni ngei ang. Chu chu rilru-a hre chungin Pathian Thu-a ngaihnawm tak lo lang hmeichhe pahnihte chanchin hi ngun takin lo zir ila, an thil tawnte atanga zirlâi kan zir chhuah theih apiang chu zir chhuah i tum ang u.

SUNDAY

“Chhang Inah” tâm a tla

Kristian thurin leh zirtîrna sawisêltute chuan mihringte nuna thil tha lo leh râpthlâk tak tak lo thlengte hi: (a) Pathian a awm lo emaw, (b) a awm a, mahse hêng thil tha lo thlengte hi a ti tâwp thei bik lo emaw, (c) hêng thil tha lote kan tawrh hi a paw ti lêm lo emaw tih ti langtu a ni tiin an thîn. Amaherawhchu, Bible-a kan hmuh thawnthu tam tak hian Kristian thurin sawisêltute thu vuak thlâk hi pakhat mah dik a awm lohzia chiang takin a ti lang. Ni e, Pathian chuan mihringte hi a laka kan helna nghawng tha lote chu kan tawrh a phal ngei rêng a. Nimahsela,

June 8

chutiang hunah pawh chuan keimahni'n duhthlan theihna zalên tak kan neih hi min palzûtsak si lovin, kan hnênah a awm zêl tho a, sual leh hrehawm tawrhna thleng thînte chin fel a nih theih nâna ruahmanna a siam lamah chuan mi hruai a tum reng thîn. Chumi ti lang chiang êm êmtu pakhat chu Ruthi chanchin hi a ni.

Ruthi 1:1-5 chhiar la. Naomi leh Ruthi te chung a harsatna thlengte chu eng nge ni a, chu thil chu eng vânga thleng nge ni? An thil tawn hian eng tiangin nge tûna mihring zawng zawngin kan hmachhawn vek harsatna hi a târ lan?

He thawnthu tîr lamah hian thil inhmeh lo tak pakhat a thlen thu kan hmu a, chu chu khawpui pakhat, a hming awmia Mizo tawnga dah dâwn chuan “chhang in” tih tûr Bethlehem-a tâm a tlâk mauh mai thu a ni. Eden huan kha eng kim hnianghnâr taka ei tûr a awmna hmun niin, a mi chêng Evi leh Adama te hnênah khân Pathian chuan, “Huana thing tinrêng rahte hi in duh duhin in ei thei ang” (Gen. 2:16) tiin a hrihl nghe nghe a. A awmia chu, mihringte hian a tîrah chuan Siamtu thilphal tak enkawlna hnuaiah an mamawh tinrêng an nei vek tihna a ni. Nimahsela, Pathian thil siamte enkawltu a nihna chu sual bâwih nihna nêan an thleng ta si a. Chuvâng chuan, Pathian pawhin Adama kha, “Leia i kîr leh hma loh chuan i hmâia thlan tui luang zawih zawihin chaw i ei tawh ang” (Gen. 3:19) tiin a hrihl ta a nih kha.

Naomi ang deuh hian, a tîra Pathianin kan rochan ni tûra a lo ruahmante chu kan chên ta vek a, kan nun hi a hrehawmin a lo harsa ta hle mai. Eden huan kha kan nu leh pa hmasa berte'n thilthlâwnpêk anga an dawn ni mah se, thu delh kilh awm lova pêk erawh chu an ni lo.

Mihringte kha an duh chuan Pathian laka hel thei an ni a; mahse, an hel a nih chuan anmahni hmakhaw thim leh ên thu-ah mawh an phurh a tûl dâwn thung a ni. A tîr takah chuan suala la tlu lo khawvêl kha a zavâiin Pathian malsâwmna hnuaia “thunun” tûra tih kan ni a; nimahsela, tûnah erawh hi chuan suala tlu ta thil chi hrang hrang hnuaia kûn thei kan lo ni ta zâwk a nih hi. Mi, anmahni hma sial tak takte chuan sum leh pâi leh thil tha dang zawngte pawh an inchuh zo va; chumi avâng chuan khawvêlah hian natna leh tawrhna chi hrang hrang a lo awm ta thîn a ni.

Chumiin a thlen lungchhiatna chu sawiin a siak lo hial zâwk: lei hian thil tha chi hrang hrang tam tak a la chhuah reng tho a, chûngte chu Pathianin mihringte a hmangaihzia ti langtu ropui tak pawh a ni bawk. Nimahsela, mihringte duhâmna leh sual hnuhna chhe tak takte avângin a châng chuan khawvêl hian min tukzal ta thîn a, keimahni'n kan tuk zal tûr a nih zâwk vei nê. Amaherawhchu, eng tikah emaw chuan hêng zawng zawng hi a la tâwp vek dâwn a ni.

Kan khawvêl hian, kum sâng ruk chhûng zet sual leh thihnite'n thla an zâr hnan hnu-ah pawh eng tiangin nge Pathian hmangaihna leh thiltihtheihna a la puan chhuah chhunzawm zêl tho?

THAWHTANNI Ruthi leh Boaza

Naomi hian a hming chu Maraii tia thlâk a duh a, a chhan pawh a nuna harsatna nasa tak lo thlen vâng kha a ni (Ruthi 1:20 en la). Kan Siamtu nêna kan inlaichîn tawanna chu siam that leh theiha mâwi lo hial khawpa nasain sualin a lo ti chhe tawh a, thlarau lama pachhe takah mi a siam lui ta a nih hi. Kan hma lam hunte chu a

thim hle a, lova mi buh lâk bâng chhar khâwma nung ve tâwk tâwk ang chauh niin, suala tlu tawh khawvêla kan hmuh theih chhun hlimna tê tham tê tê hi kan lungâwipui ve êm êm mai chu a nih hi. Nimahsela, thu pawimawh tak kan han hriat chhuah chiah hian eng kim a inthlâk danglam ta vek thîn a, chu chu eng dang ni lovin, Pathian chuan min lo theihngihl hauh lo tih hi a ni.

Ruthi 2:5–20 chhiar la. Enga ti nge he lâi thu hi Ruthi chanchina a pawimawh lâi ber a nih? Naomi'n Ruthi lo duhsaktu chu an lam hnâi Boaza a lo ni reng tih a hre chhuak hi eng a ti nge an tân chanchin lâwmawm tak a nih?

Naomi hian eng mah neih a nei tawh lo va, Moab rama an chhuk leh hmain a leibatte rulh nân a ram hralh tûrin Judai ramah hian a lo kîr leh a nih hmêl. Hmânlaî Israel mite zîngah khân retheih luattuk avâng a an ram hralh ta hial pawh an awm thîn a. Nimahsela, an ram hralh tâk chu an neih lêt leh theih nân hetiang hian Pathianin ruahmanna a lo siamsak sa vek a ni: an laichîn hnâi tak tu emawin an ram hralh chu a rawn tlan thei ang. “I unau chu a lo retheiin, a ram thenkhat lo hralh sela, a laichîn bul berin a lo hralh chu a rawn tlan tûr a ni” (Lev. 25:25). Boaza hi lo neitu ngilnei tak a ni mai lo va, a laichîn hnâi tak Naomi ram tlansaktu pawh a ni bawk.

Naomi'n Baoza hi pa ngilnei tak leh thil phal tak a ni mai lo va, a laichîn hnâi a lo ni reng bawk tih a han hre chhuak hi a tân chuan chanchin lâwmawm ber a ni hial âwm e. Tûnah chuan Naomi leh a monu Ruthi te hi rethei taka an nun reng a ngâi dâwn tawh lo.

Kristiante chuan Boaza hi Krista lo entîrtu niin kan ngâi a. Krista chu kan Siamtu a ni mai lo va, keimahni tlan

chhuaktu ni tûrarawn inpe pawh a ni bawk. Ani chu mihring dik tak, keimahni ang bawka tisa leh thisen nei ve tho a ni a, chu tak chu amah ngei pawhin “Mihring Fapa” tia a insawi thin chhan pakhat pawh a ni rêng bawk (Mat. 12:8, Marka 8:31, Luka 22:22, Joh. 3:14).

Mi tam tak chuan Pathian hi mi khirh tak niin an ngâi thin a. Thil dik leh tha apiang kan ti a nih chuahvin vânramah min luhthir dawn niin an sawi thin. Chu pawh hreh tak chungin a la ni leh nghâl a, kan laka a phütte kan tih ve miao si avângin min dang thei lo mai chauh a ni an ti a ni ber mai. Nimahsela, Boaza nuna Krista rilru puan chhuah a lo ni ta hian chutiang ngaihdân chu a dik lohzia arawn ti lang Chiang hle a. Pathian hian min hria a ni mai lo; thlarau lama pachhe tak kan ni chung hian a mo atân min duh tho a ni.

Siamtu chu ama thil siamah arawn chang ve a ni mai lo va, an tân a thi ta nghe nghe bawka ni tih hi ngun takin ngaihtuah la. He thu mak tak mai hian eng tiangin nge kan nihna hre thiam tûrin mi a tanpui?

THAWHLEHNI

Tlantu entirtu Boaza

Boaza hian Ruthi hi a hmangaih hle mai a, nupuia neih ngei pawh a duh; nimahsela, an inneihna tûr dâltu thil khirh tak pakhat a awm tlat mai. Amah âia Ruthi laichîn hnâi zâwktu mi dang a awm a, chu mi chuan a duh a nih chuan Ruthi hi neiin, Elimeleka ram pawh a tlan thei bawk. Boaza hi Kristiante chuan Krista lo entirtu nia kan ngaih thu kha kan sawi tawh a, chuti a nih chuan, a hmaa harsatna lian tak awm pawh hian indona ropuia harsatna awm chu hrethiam tûrin min tanpui ngei ang. Krista hian min hmangaih êm êm a; nimahsela, ani âia min hnaih

H-10

zâwktu chhûngkhat dang kan nei tlat mai. Chu mi chu chu Setana a ni a, ani hian a ta liau liau niin min chhâl ve tlat bawka si a ni.

Hêng Bible chângte hian Setana'n mihringte min ta neih dân eng tin nge an sawi? (Joba 1:6–11; Mat. 4:8, 9; Juda 1:9; Luka 22:31).

Vâna Pathian fapate inhmuh khâwmna a awm tuma Setana a han inlan ve khân, Pathianin khawi lam atanga lo kal nge a nih tih a lo zâwt a, ani chuan, “leia a vah vêlna atang leh a chhohna atanga” lo kal a nih thu a hrilh a nih kha (Joba 1:7). Tin, Pathianin a chhiahhlawh fel tak Joba chu a hriat leh hriat loh a han zawh khân, ani chuan ama ta, a thu hnuaia awm ni angin a sawi hmiah mai pek a, Joba thinlung neitu chu Pathian ni lovin, amah Setana zâwk nia ngaih theih tûrin a sawi tihna a nih chu. A chungah i tha êm a; chuvâng chuan alâwm a zui mai mai che. A chungah i that chhuah hi ti tâwp mah teh, i laka a rinawm tak tak leh tak tak loh chu i hmu mai ang a ti a ni ber.

Juda Lehkathawnah chuan, Israel hnamte'n an hriat bel êm êm thawnthu pakhata mi thu tlêm tê thâi lan a ni a. Chu chu Mosia a thiha Pathianin a phûm hnu khân (Deut. 34:6) kaihthawhin a awm leh tih hi a ni. A chipchiar chuan hre kilh kêlh hran lo mah ila, Mosia ruang chungthu-ah Setana leh Pathian an inhnial thu a sawi a, heta tanga thil lang Chiang tak chu, Mosia meuh pawh kha Setana hian a lo ta neih ve tho mai tih hi a ni.

“Krista chuan tûnah hian a tum khatna atân mitthi tawh hnênah nunna a pe leh dawn mêk a ni a. Nunna Lal a nihna anga Mosia phûmna lam a pan lâi chuan Setana hian a lo hlauthâwng hle mai. A tirhkohte nêl lo ding tlarin,

ama ram chhônga rawn luh luih tum nia a ngaih chu lo dan ngei an tum a. Pathian chhiahhlawh Mosia hi a sala tâng tawh nia sawiin, a chhuang hle nghe nghe bawk. Pathian dân chu Mosia meuh pawhin a zâwm thei bik lo tih a sawi a; Jehova chauhin a chan tûr chawimawina chu a lo chuhpui ve a ni a ti. He sual hi amah Setana pawh vân ata hnawhchhuah a lo nih pah tawhna kha a ni a, chu ngei chu Mosia hian a rawn tih ve leh chiah avângin a thu hnuaiah a intu lût ta ni-ah a ngâi a ni.— Ellen G. White, Thlahtubulte leh Zâwlneite, p. 499. Krista erawh chuan Setana thil sawi hi a pawmpui lo hle mai a; chuvâng chuan Mosia hi a kâi tho ta a ni (Mat. 17:3 en la).

Ruthi 4:1–12 kan chhiar chuan, Krista'n kan laina hnâi tak a nihna anga kan khawvêl a rawn luhna khawpui Bethlehem kulh kawngkaa kal tûra Boaza a han chhoh thu kan hmu a. A han thlen chuan upaho lo kal khâwmin, Elimeleka ram tlan theitu an lam hnâi tak nêh chuan an inbia a. An inbiak fel hnu chuan a neitu zâwk nihna entirtu pheikhawk chu an inpe ta a ni.

Hmânlai chuan khaw kulh kawngka hi thu buai hla buai an remna hmun ber a ni a. Daniela 7:13, 14, 22, 26, 27-a kan hmuh rorêlna pawh kha mitthlaah a lo lang âwm e. Daniela lehkhabu-a kan hmuh rorêlnaah hian thil pawimawh tak pakhat lo lang awm chu “mi thianghlimte chan thatna tûr zâwnga” thu tih tlûk a ni tûr hi a ni a, a chhan pawh Boaza'n a nupui tûr tâna a tih ang chiah khân Krisita'n kan tân a man a lo pêk tlâwk tawh vâng chauh a ni ang.

NILAINI

Hamana leh Setana

Estheri chanchinah hian dinhmun tha leh thiltihtheihna thlahlel êm êm mai Hamana a lo lang ve a.

June 11

Persia ramah khân mi challang tak niin, lal ber lakah pawh mi lian dang zawng zawngte âiin a tlatlum zâwk bawk (Estheri 3:1).

Lucifera chanchin sawina Ezekiel 28:11–15 leh Isaia 14:12–15 te kan chhiar chuan, Pathian hnam thlante dodâltu, Pathian chungnung ber hnuaia kûn duh miah lo mi sual tak Hamana nêh khân an inang hle tih kan hmu ang a. Setana thiltum lian ber berte chu Krista'n thlêmna a tawh thu-ah hian lo langin, Isua kha khawvêl lalramte a hmuhtir theihna tûr hmun sâng takah a hruai chho a nih kha (Mat. 4:8–11). Kan sawi tâk ang khân, Krista chu khawvêl tlan tûra lo kalin, mihringte hi ama ta-ah min ngâi tlat a—chutiang chu keimahni ang lo ni ve-a a tih a ni nghe nghe bawk. Isua hi kan leibat min tlâksaktu kan laina hnâi a ni a, khawvêl tlanna atâna a man a pêk pawh hi a sâng êm êm a ni.

Thupuan bu-ah hian Setana'n thuneihna leh chibai bûk nih a thlâkhlel avânga khawvêl hi buaina hnuhnung bera a hnuh luh tâk dân kan hmu a. A bumna thu vawrh darhte chuan khawvêl hi sakawlh hliam dam leh chu “mak” tia zui hum hum tûrin a hmin dâwn nghe nghe bawk (Thup. 13:3, 4). Hetih lâi hian chutiang ti ve duh lo chu mi tlêm azâwng an awm tho dâwn bawk a. Chûng mite chu tih luihna hmanga chibai bûk ve tûrin a nawr ang.

Hamana hian Pathian hnam thlante zînga mi Mordekaia khân a thu a zâwm ve dâwn lo va, ama duh tak chauh “chibai bûk” tûrin dikna chanvo a nei tih a hria tih a hre Chiang a. Chuvâng chuan, “thinrimin a khat” a (Estheri 3:5, 6), lei chung ata Mordekaia chipui awm zawng zawngte chu tih hlum vek a tum ta a ni.

Estheri 3:1–14, Thupuan 12:14–17, leh Thupuan 13:15 te chhiar la. Hêng thu pathumahte hian eng thil thuhmun nge sawi theuh a nih? Johana'n Krista kohhran la bangte

nihna a sawi dân leh Hamana'n Pathian mite nihna a sawi dân hi eng nge a inanna lâi awm?

Setana chuan he khawvêl hi ama ta ni-ah a chhâl a; nimahsela, khawvêlah hian Pathian laka rinawm, a thupêkte zâwm tlat reng mi eng emaw zât an awm hian khawvêl pum pui hi Setana ta vek chu a ni bîk lo tih a ti lang. "Kristian ram hrang hrangah Sabbath hi inhnia na ti chhuaktu a lo nih hunah chuan mi tam zâwkte'n an phût ang tih hlawhtlinsak duh tlat lotu mi tlêm tê-te chu mi zawng zawng huatrawn an la ni dâwn a ni."— Ellen G. White, *Signs of the Times*, February 22, 1910.

Tûna i rinna fiahtu thil "tê tham tê tê-te" kha han ngaihtuah la. Khâng thil tê tham tê tê-ah te pawh khân i tlu mai a nih chuan, thlêmna lian zâwk a lo kal hunah eng tin nge i tih ang?

NINGANI

Hetiang hun atân hian a ni

Vânduaitlâk takin Kristiante zîngah hian Bible hrilhlâwknaa a harsa lâi leh hlauhawm lâi chauh sawi thîn an awm a. Ni e, kan hma lamah hian hun khirh tak tak a lo la thleng dâwn a ni tih hi chu kan hria alâwm. Hrilhlâwkna zir pawh hi, harsatna chin fel a nih dân tûrte ngaihtuah chang ta lova, a harsa lâi chauh lo buaipui chiam mai chuan hlauhna min thlentu pawh a ni ve thei a ni rêng a ni. Pathian hian kan hma lama thil lo thleng tûrte chu a tha lam vek a ni dâwn tiin min hrilh lo va; tin, tûn hun leh indona ropui tâwp dâwn hnaih inkâra thil lo thleng tûrte chu zêp nei hauh lovin min lo hrilh vek bawk. Chutiang chu ni mah se, a harsa lâi leh hlauhawm lâi

June 12

chauh kan ngaihtuah tûr a ni lo va, eng tiangin nge a tâwp dâwn tih hi kan hriat a pawimawh zâwk a ni.

Hrilhlâwkna rêng rêngah hian Pathian laka mihringte kan helnain a thlen buaina chungchâng târ lan a ni deuh zêl a; tin, kan hel avânga thil tha lo lo thlengte pawh min hmuhtîr thîn bawk. Nimahsela, beiseina min pe zui leh zêl tho thîn thung a ni. Mi thenkhat chuan buaina hnuhnûng ber— "Jakoba mangan hun"—lo thlen tûr thu sawina lâite hi an han chhiar a, an hlauvin an thin a thâwng thîn hle. Ni e, tâwpna huna thil lo thleng tûrte hi Pathian mite tân chuan thil awlsam a ni dâwn hauh lo tih a chiang a. Nimahsela, hun harsa lo thlen tûr thu a sawi hi a rin tlâk ang chiahin, chhanchhuah kan nih tûr thu a sawi pawh hi a rin ngamawm êm êm tho a ni.

Thupuan bung 12-ah chuan Setana'n phuba lâk châkna nêna Krista nupui hual a ûm chiam thu kan hmu a. Mahse, Pathianrawn inrawlh thuaiin, a chhanchhuak ta a ni. Estheri chanchinah pawh hian lalnu berin a mite chhanchhuak tûra theihtâwp a chhuah dân kan hmu a, ani hi Pathianin a mite a chhanchhuak dâwn a ni tih lo entîrtu a ni.

Estheri 4:13, 14; Estheri 5:1-3; leh Estheri 9:20-28 te chhiar la. Hêng thute atang hian tâwpna huna harsatna kan la tawh tûr chungchângah eng zirlâite nge zir chhuah theih kan neih?

Pathian chuan a kohhran la bângte hi a lo chhuah hun tûra a lo ruat saah tak a din a. Hun thim lâia ni 1,260 hrilhlâwkna a zawh dâwn hnaihah khân a nupui tûr chu khawvêl hnêna khawngaihna thuchah hnuhnûng ber, vântirh koh pathum thuchah puang darh tûrin a bîrûkna

hmun ata a hruai chhuak ta a (Thup. 12:14 nêh khâikhin rawh). Chutiang chuan, a la bângte hi “hetih hun atân ngeia” lo piang kan ni (Estheri 4:14).

Estheri hian Hamana’n a chipuite tihduhdahna a kalpui mêk a hmachhawn lâi khân a mal tlat ngawt lo tih a hria a. Lalber duhsakna a dawn miau avângin a mite pawh chhanchhuah a ni ta rêng bawk. Keini pawh hi khawvêl chanchina a tâwp khârna kan luh mêk lâi hian kan mal tan bîk lo va. Lalber chu kan lama tang niin, Pathian mite chu chhanchhuah kan ni ngei ang.

Estheri chanchinah hian Pathian mite’n chan tha an chan theihna tûr zâwngin thil a rawn inher chhuak ta hlauh a. Amaherawhchu, hetiang hi a ni ziah lêm lo a ni lo’m ni? Chuti a nih chuan, Krista beiseina kan neih hi kan vawn reng theih nân enga ti nge thui taka thil kan thlîr thin a pawimawh?

ZIRTAWPNI

June 13

Zir belhna: Ellen G. White, Thlahtubulte leh Zâwlneite bung 59, “Israel Lal Hmasa Ber” (phêk 637–651) tih chhiar ni se.

“Setana chuan mi tam zâwkte kalphung leh tih dân tâwmpui ve duh lotu mi tlêm tê-te chu haw tûrin mi fuihpawrh ang a. Dinhmun sâng luah leh mi hming tha tak takte pawhin Pathian mite dodâl tûra intêl khâwm, pawisak nei miah bawk si lote leh mi tawrawt tak takte chu an la thlâwp ang. Sum leh pâi, finna leh lehkha thiamna te hian mi tam tak chu tawrhlelhawm takah a siam dâwn a. Mite tih duhdah nuam ti êm êm rorêltute, rawngbâwltute leh kohhran member-te chuan tang rualin Pathian mite hi an la do rawn ang. An thu sawi leh thu

ziahte hmangin, uankhumna, vauna leh nuihzabûra siamna nêh Pathian mite rinna chu paih thlâksak an tum dâwn a. Thuhretu derte hmang leh thinrim taka ngenna nêh mipui an fuihpawrh ang. Bible-in serh tûra min hrilh Sabbath serhtute hnial thlâk nân, ‘Pathian Lehkha Thu-in a sawi alâwm’ tih tûr neih miah si lovin, anmahni dang chattu tûr dân khirh tak tak siam tûrin sawrkâr an nawr ang a. Dân siamtute lahin mite lawm hlauh leh ngaihsân nih an duh avângin Sunday serh luihtîrna dân siam duhtute chu an la thlâwp ang. Nimahsela, Pathian tihtute chuan Thu Sâwm Pêk bawhchhiatna tûr dân tu siam pawh ni se an pawm thei dâwn chuang lo va. Hetah chiah hian thutak leh dâwt indo tawnaa inbeihna ropui ber chu a thleng ang. Nimahsela, hemi chungchângah hian kan tân hlauhthâwn tûr a awm lo va. Lalpa chuan, Etheri leh Mordekaia te hunah pawh a lo tih tawh ang khân, thutak leh a mite chu thiam a la chantîr ngei dâwn a ni.”—Ellen G. White, Thlahtubulte leh Zâwlneite, p. 512.

Sawi ho tûrte:

- 1. Enga ti nge Pathian hian a mite chu hun harsa tak takan pal tlang a phal le? A phal chhante chu eng nge ni ang?**
- 2. Ringtute hian Krista laka an rinawm tlat avânga harsatnaan la tawh theihte chu hmachhawn tûrin eng tin nge an lo buatsaih ang? Harsatna an tawh lâi hian khawiah nge beiseina an chhar theih ang?**
- 3. Engati nge hrilhîlâwnate hi zau zâwka thlîr lova, a harsalâi leh a hlauhawm lâite ringawt mai lo buaipui chiam a awl êm êm?**

4. In thiannu/thianpa pakhat chu Thupuan bu a chhiarzawh hnu-ah lo kalin, a thu hriatte chu “hlauhawm” a tih thu a hrilh che u a. Thupuan bu ziah a nih chhan a lo hriatthiam a, thlamuanna a lo neih theih nân eng tin nge in tanpui ang?

5. Mi tu emaw chuan, “Pathian hian min hmangaih emaw,min duh emaw ka ring miah lo. Ka thil tih kha hria ula chu, Pathianin min hmangaih loh kan rin chhan hi in hrethiam mai ang” tiin a sawi a. Eng tin nge in chhân ang? A chhâna tûr in hriat theih nân Ruthi leh Estheri chanchin hian a pui che u em?

Zirlâi 12

June 14–20

TÂWPNA A HNÂI TAWH TIH ENTÏRTUTE

SABBATH CHAWHNU

Chhiar tûrte: Dan. 2:31–45; Dan. 3:1–12, 17, 18; Thup. 13:11–17; Rom 1:18–25; Tirh. 12:1–17; Mat. 12:9–14.

Chângvawn: “Pathianin, hlauhna thlarau min pe lo va, thiltihtheihna leh hmangaihna leh rilru fel tak neihna thlarau min pe zâwk si a” (2 Timothea 1:7).

Tûn kârah hian ni hnahnûnga thil thleng tûrte chipchiar taka lo entÏrtu Bible thawnthu pahnih kan en ho lehdâwn a.

A hmasain, Thupuan bung 13-a kan hmuh tâwpna huna buaina lo thleng tûrte entÏrtu ni ngeia ngaih theih Sadraka, Mesaka leh Abednego te chanchin kan zir phawt ang a. Chumi zawhah chuan, tûn hun leh Krista lo kal lehna inkâra thil thleng tûrte hriatthiamna min neihtÏr thei tûr

Kristian hmasate thil tawn inziahna Thuthlung Thar lam kan zir ve leh bawk dawn a ni.

Hêng mi huaisen tak takte nun atang hian buaina khirh ber ber kârah pawh thlamuang taka awm theih a nihzia Chiang takin kan hmu a.

Isua pawh khân, “Hlau suh u” tih thu leh “Enga ti nge in rilru a buai ni?” tih thu te a sawi fo a nih kha. Hrilhlâwnain a sawi ber chu Isua Krista chanchin a ni tih kan hriat reng a pawimawh a; chutiang chu a nih avângin, khawvêl chanchin tâwp dawn hnaiha thil thleng tûr hrang hrang a sawiah hian a zirtirte hnêna a lo sawi, “In thnlung mangang suh se; Pathian in ring e, kei pawh mi ring ve rawh u” (Joh. 14:1) tih hi keimahni tân pawh a pawimawh a ni tih kan hre tûr a ni.

Tawngkam dangin sawi ila, ni hnahnûnga thil thleng tûrte chu Pathian laka rinawm tlat tumtute tân a khirhin a buaithlâk hle dawn a. Nimahsela, hêng thil thlengte hi hlauhna nêni lovin, beiseina nêni kan thlir zâwk tûr a ni.

SUNDAY

June 15

Daniela bung 2 hrilhfiahna

Bible-a hrilhlâwkna ropui ber pakhat chu Daniela bung 2 hi a ni. Isua Krista pian hma kum zanga chuang mahah khân zâwlnei Daniela chuan khawvêla thil lo thleng tûr tlângpuite chu a lo ziak chhuak vek tawh a. A hun lâia khawvêl ram ropui ber Babulon atanga tanin, chumi zawhah chuan MedoPersia a lo lang a, chu chu Grik leh Rom te'n rawn zui ve lehin, a tâwp berah tûna Europe ram hrang hrang lo ni ta Rom lalram keh darh tate khu a lo lang ta a ni.

Dik tak pheichuan, hêng Europe ramte chungchâng hi sawiin, châng pakhat chuan, “anni chu mihring chiin an

inpawlh ang a; mahse, thir leh hlum a inpawlh tak tak thei lo ang bawkin an inzawm reng lo vang” (Dan. 2:43) a ti a. He hrilhlâwkna hi mak tak main a lo thleng famkim ta. A awmzia chu, hêng ramte hi inrem tumin han inneih pawlh sateh thîn mah se (an lal fapte leh fanute an inneihtir thîn a), tûn thlengin an la inthen darh zêl zâwk chu a nih khu.

Entir nân, British lalte khu English hming mâwi tak, The House of Windsor (Windsor Chhûngkua) tia koh an ni a. Amaherawhchu, he hming hi an putna a la rei êm êm lo—kum 1917 atang chauh khân a ni. Chumi hma chuan, German hming, Saxe-Coburg-Gotha tih a ni reng thîn a, a chhan pawh Bristih lal tam takte khân—“mihring chi-a” an inneih pawlhna hmangin—German mite nêni thisena inzawmna an neih vâng a ni. Nimahsela, khâng thisena inzawmna kha chu an indo tawna dâl khawp a lo ni rêng rêng lo mai a; chuvâng chuan, Indopui Pahnihna lâi khân an hmêlma huat êm êmte lak ata inlâk hran nân tiin an lal chhûngkaw hming pawh The House of Windsor tiin an thlâk ta daih a ni.

Daniela 2:31–45 chhiar la. Nebukadnezzara'n mumanga a hmuh chu eng nge ni a, eng tin nge Daniela'n a awmzia a hrilhfiah?

Daniela lehkhabu-a tâwpna hun chungchâng hrilhlâwkna hi Daniela bung 2-a kan hmuh hrilhlâwkna dung zui vek a ni hlawm a. A awmzia chu, hêng hrilhlâwkna hian, Daniela bung 2 ang thovin, Pathianin a chatuan lalram a din hmaa lalram hrang hrang lo ding tûrte chu a indawtin an sawi vek tihna a ni (Dan. 2:44; Dan. 7:13, 14). Tawngkam danga sawi chuan, hrilhlâwkna hian chatlak lâi awm miah lovin khawvêla

lalram ropui tak tak lo ding tûrte chu a lo sawi lawk vek a, hmasânga lo ding tawh atanga tanin, a tâwpna keini hun thleng hian a târ lang a ni. Hetianga hrilhlâwkna thu hrilhfiahna hi “historicist approach” (“his-taw-ri-sis a-prawch” tia lam tûr) an ti a, hetiang ngeia hrilhfiah hi Bible thu pawhin a phût a ni baw. He hrilhfiahna dân hman hi ni hnahnûnga thil thlengte hriatthiamna tûra tûl êm êm a ni a, a bik takin Thupuan bu-a kan hmuhte hriatthiam nân pheichuan a tûl leh zual hle.

Eng tiangin nge Daniela bung 2 hian Pathian chuan nakîna thil lo thleng tûrte a hre sa vek a ni mai lo va, chûngte chu ama thuhnuaia awm vek a ni baw tih chiang takin min hrilh le?

THAWHTANNI
Milim chibai bûkin

June 16

Lal Nebukadnezzara hian, Daniela’n a mumang a lo hrilhfiahsak tawh avâng khân Daniela leh a Pathian chu a zah ta hle a (Daniela 2 en la, châng 46–48 hi en ngun zual ang che); rei erawh a daih ta lêm lo.

Daniela 3:1–12 chhiar la. Rangkachak hlanga milim a siam chhan hi eng nge ni a, enga ti nge a milim siam hi chibai bûk theuh tûrin mi zawng zawng thu a pêk kher? -

Babulon lal hian Pathian thuchah a pawisak lohzia chu rangkachak hlang hlaka milim a siam lui ngat hian chiang takin a ti lang a. Eng vânga siam nge a nih? E le, Babulon ram chu a tluchhe ngâi dâwn lo va, amah Nebukadnezzara pawh hi kumkhua in lal a ni reng dâwn tih entîr nân maw le! A ngaihdân pawmpui lo leh hnial apiang chu tih hlum zêl tûr an ni baw a. He a thupêk chhuah hian keimahni

duh dân anga thil tih tum tlatna hi sual leh tha indo tawna ropui tak thleng mêk tâwp dân tûr kan hriatthiamna kawng dâltu a ni thei tih a ti lang chiang hle.

Kawng thenkhatah chuan, Nebukadnezzara hian Lucifera mizia a pu thui hle tih a lang: a tum a sâng a, amah a indah pawimawh êm êm a, Pathian thuneihna ualau taka hel khum ngam khawpin a chapo baw. An inan loh êm êmna kawng thenkhat pawh a awm tho baw a: Nabukadnezzara hi chuan Pathian dik tak hriatna lo nei ta-in, pawisak loh luih a tum ngar ngar thin Pathian lalramah chuan amah ngei pawh hi kan la hmuh ve ngei a rinawm.

Hebrai tlangvâl pathumte’n Lal Nabukadezzara hnêna thu an sawi inziahna Daniela 3:17, 18 chhiar la. He an thu sawi hian rinna chungchâng leh rinnain mi a phût theih thilte eng tin nge min hrilh?

Hêng tlangvâl pathumte hian duh ni se, he dinhmun hlauhawm tak atanga tâl chhuak tûr hian chhuanlam tha tak an siam thei reng mai. Rawh tuina meipua paih luh nih hial pawh an paw ti lo hi an sakhaw vawn an lâk fawr êm vâng a ni ang em? Milim chu chibai bûk ang taka langin, anmahni Pathian zâwk chibai bûk pahin an pheikhaw hruai an suih tha der zaih thei lo vem ni? An thil hmachhawn hi nunna chân phahna khawp tûr êma lian tham a tling em? A tling niin an ngâi tih a chiang a, chhanchhuah ni dâwn lo pawh ni se, milim chu chibai bûk an tum chuang lo tih an sawi tlang nghâl vek zâwk a ni.

Kan rinna phatsan tûra thlêmna kan tawhahte hian mahni inthiam chawpa tlûk mai a awl thin a. Nimahsela, chûng lakahte chuan eng tin nge kan invên theih ang? He lâi thu hian chutiang laka kan invên a tûl chhan chu

eng tin nge a lo sawi? “Tu pawh tlênte chungah rinawm chu tam tak chungah pawh a rinawm thîn; tu pawh tlênte chungah rinawm lo chu tam tak chungah pawh a rinawm lo thîn” (Luka 16:10).

THAWHLEHNI

June 17

Milim chibai bûkin

Ngun taka Bible zirtute chuan Daniela bung 3 leh Thupuan bu-in ni hnahnûnga thil thleng tûr a sawite hi a inzawm thui hle a ni tih an hria a. A chhan chu, Daniela bung 3-a kan hmuh “milim chibai bûk” tûra thupêk tih chhuah a ni thu leh, thupêk zâwm lo chu tih hlum tûr (Dan. 3:15) tih ang hi Thupuan bu-ah pawh lo lang ve lehin, milem dang chu chibai bûk tûrin thupêk chhuah a ni a, chibai bûk lo apiangte chu tih hlum tûr an ni tih a ni ve leh chiah bawk. “Sakawlh lem chu a tawng theihna tûr leh sakawlh lem chu chibai bûk lo apiang a tih hlumtîr theih bawkna tûrin sakawlh lem hnênah chuan thâwkna pêk phal a ni” (Thup. 13:15).

Thupuan 13:11–17; Thupuan 14:9, 11, 12; Thupuan 16:2; Thupuan 19:20; leh Thupuan 20:4 te chhiar la. Hêngahte hian Pathian thupêkte leh mihring thupêkte inkalh dân eng tin nge târ lan a nih?

Pathian mite chu “vân te, lei te, tuifinriat te leh tuihna te siamtu” chibai bûk tûra sâwm a ni a, a awmzia chu, sakawlh leh a lem ni lovin, Siamtu zâwk chibai bûk tûr tihna a ni. Hebrai tlangvâl pathumte pawh khân hetiang vauna hi an hmachhawn ve tho chungin, Siamtu Pathian ni lo chu tu mah leh eng mah chibai an bûk duh lo va. Dura phâizâwla thil thleng, Siamtu Pathian ni lovin, milim

zâwk chibai bûk tûra thupêk chhuah a ni leh, khawvêl puma la thleng tûr, Siamtu Pathian ni lovin, sakawlh lem zâwk chibai bûk tûra thupêk chhuah a la ni tûr hi inang diak diak lo mah se, a bulthûm takah chuan thuhmun tho an ni.

Rom 1:18–25 chhiar la. (Rom 1:18 leh Thupuan 14:9, 10 te’n “Pathian thinurna” chungchâng an sawi dân hi a inzawm a ni tih i hria em? Eng tiang kawngin nge milim/milem chibai bûk hi mihringte’n tu hnênah nge an rinawmna an pêk tih ti langtu a nih?

“Chibai bûk” han tih hian milim hmaa bawkkhupa, a hnêna rimtui hlân tihna a nih theih rualin, a ni vek chuang lo bawk a. Kan rinawmna kan pêk apiang hi chibai kan bûka chu a ni mai. Pathian hi kan Siamtu leh—Isuaa kan tâna thil ropui tak a lo tih leh tâk hnu-ah khân—kan Tlantu a ni tih kan ngaihtuah a nih chuan, amah chauh hi chibai bûk tûr chu a ni tih kan hre thei dâwn a. Amah lo thil dang rêng rêng chibai bûkna chu milem biakna vek a ni. Chutiang chu a nih avâng a ni ngei ang, Isua khân thu khauh angreng tak, “Tu pawh ka lama tang lo chu mi do a ni; tu pawh mi lâk khâwmpui lo chuan a ti darh a ni” (Mat. 12:30) tih hi a lo sawi a. Tâwpna huna thil thleng tûrte pawh hi Isua thu sawi dikzia mi tin nunarawn ti langtu a ni dâwn a ni.

NILAINI

June 18

Kohhran hmasa tihduhdahna

Thuthlung Hlui lehkhavute chauh hian tâwpna huna thil thleng tûrte lo entîrtu min lo hrilh a ni lo va, Thuthlung Thar lehkhavute pawh hian min hrilh tam ve hle tho mai. Kum zabi pakhat lâi vêla Kristiante nun kha a chêpin a

harsa hle a. A tîrah khân an sakhaw vawnpuite zînga mi tam takin an han haw phawt a, an huat chhan pawh Mosia zirtirna zuitute tâna mi hlauhawm nia an ngaih vâng a ni. Tin, milem betu Rom Lalram thinurna namêm lo tak kha an hmachhawn leh bawk a. “Lei leh hremhmun thiltihtheihnate chuan Krista dodâl tûra inthurualin Krista zuitute an tiduhdah nasa hle a. Milem be mite khân chanchin thain hnehna a chang a nih chuan, an biak in leh mâichâmte kha a bo vek ang tih a hmu tlang sa vek a ni. Chuvâng chuan, a sipaite kha Kristian sakhua ti boral vek tûrin a ko khâwm ta a. Tihduhdahna meipui chu a alh ta vut vut mai a ni.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 39.

Tirhkohte Thiltih bu-ah hian Thupuan bung 13-in a lo sawi hi kan hnaih mêk lâia Pathian mite’n tawh kan inrin tûr Chiang taka lo sawitu thawnthu pakhat kan hmu a.

Tirhkohte 12:1–17 chhiar la. He thawnthua engte hian nge ni hnahnûnga thil thleng tûrte chu lo entîr lâwk?

Jakoba chu a lu tansak a ni a, Petea pawh tansak ve leh hmabâk a ni bawk; Kristiante chu Kristian a nih avâng hrim hrima tih hlum zêl tûr an ni tawp mai. He thawnthu-a thil chhinchhiah tlâk tak pakhat awm nia lang chu, a tâna zân tha lo leh lungngaihthlâk ber ni ngei tûra ngaiha Petera a muhîl tui êm êm tlat mai hi a ni a—a mutui hle tih a chianna chu, vântirhkohein a rawn ben harh hial a ngâi hi a ni!

Hemi zân hian Petera kha mak tak maia chhanchhuah a ni a, a tâna lo tawngtâitu Kristian, tân in ata a chhuah tak tak ring chiah bawk si lote awm khâwmna hmun lam panin a kal ngâl a. A va thlen chuan mak an lo ti hle mai. Keini pawh hi Pathian hnênah kan duh leh mamawhte dîlin kan tawngtâi fo va; nimahsela, Pathian chuan min

rawn chhan tak tak erawh kan ring ngam leh chiah chuang lo ve tho thîn a ni lo’m ni?

Khatih hun lâi khân ringtu zîng thenkhat chu an nunna zuah a nih lâiin, thenkhat dang erawh tih hlum an ni thung si. Tâwpna hun kan hnaih mêk lâi hian ringtute tihduhdahna a lo thleng leh ngei dâwn a ni. Petera pawh kha hemi zân hian tih hlum ni lo mah se, a rinna avângin a thi ve leh ta tho a. Isua pawh khân Petera hi a la thih tûr thu a lo hrilh daih tawh nghe nghe: “Tih tak meuhvin, tih tak meuhvin ka hrilh a che, i naupan lâi khân i tâiah i inhrêng a, i duhna apiangah i kal thîn a nih kha; nimahsela, i upat hunah chuan i kutte i phar ang a, mi dangin an hrênsak ang chia, i duh lohna lamah an kâi ang che,’ a ti a. (Chûng thu chu eng tianga thiin nge Pathian a châwimâwi ang tih hriattîr nân a sawi a ni.) Tin, chu chu a sawi zawhin, a hnênah, ‘Mi zui rawh’ a ti a” (Joh. 21:18, 19).

Isua hian, Petera hi a la thi dâwn a ni tih a hrilh hnu-ah, “Mi zui rawh” tiin a hrilh tho bawk si tih hi lo chhinchhiah ila. Hei hian tih hlum tûra vauna kan tâwk a nih pawhin Lalpa hnung chu kan zui tho chhan tûr min hrilh em?

NINGANI

Sakawlh chhinchhiahna chu

Kum a lo vei zêl a, tâwpna huna thil thleng tûr, entîr nân, tih hlum kan nihna tûr thupêk leh sakawlh chhinchhiahna pu tûra intih luihna te chu a lo la thleng bawk si lo va. Chuvângin, mi thenkhat chuan ni hnahnûnga thil thleng tûr nia kan sawi thin, indona hnahnûng berah chuan Sabbath leh Sunday chungchâng hi thu inchuh lian ber a la ni ang kan tih te hi a lo thleng tak tak dâwn ta lo nia ngaihna an nei ta a ni.

June 19

Thupuan bu hi chuan a sawi Chiang Khawp mai: Siamtu chibai kan bûk lo va nih chuan sakawlh leh a lem zâwk chibai kan bûk tihna a ni dâwn a, tui lâi rapa awm a theih loh ang. Sabbath hi Siamtu a nihna anga Pathian chhinchhiahna—Eden huana a lo din tawh (Gen. 2:1–3 en la)— a nih avângin Siamtu chibai bûk chungchânga inhnia na a lo chhuah hunah pawh Sabbath hi thu inchuh ber a ni dâwn a. Tin, sakawlh ngei hi Sabbath thupêk thlâk danglama, Bible-in serh tûra min hrilh ni sarh ni âia, Bible-in a sawi ni hauh lo Sunday zâwk serh tûra mite zirtirtu chu a ni. Hei hi kan hria a nih chuan, chibai bûk chungchânga Sabbath leh Sunday thu—Siamtu thu nge kan zawm dâwn a (Thup. 14:6, 7 en la), sakawlh thu zâwk—a pawimawh êm êm chhan pawh kan hre thiam thei dâwn a. Tin, Thuthlung Thar lehkhabu-ahte pawh hian ni sarh ni Sabbath nge mihring siam chawp dân zâwk tih chungchânga inhnia na lo chhuah fo tawh thu kan hmu nual bawk.

Matthaia 12:9–14 leh Johana 5:1–16 chhiar la. Sakhaw hotute'n Isua thah an duh chhan tak hi eng nge ni?

Isua'n Sabbath nia kut zeng pakhat a tih dam hnu khân (Mat. 12:9–13) eng tin nge sakhaw hotute'n an rawn rawn tih kha? “Chutichuan, Pharisaite chu an chhuak a, amah an tih boral theih dân tûr ngaihtuahin an inrâwn ta a” (Mat. 12:14). Ni sarh ni Sabbath avânga thihna maw? Johana 5:1–16-ah pawh Sabbath niin Isua'n dam lo pakhat a tih dam thu kan hmu a. Chutia a tih dam zawh chuan sakhaw hotute bawh hian Isua an rawn ti duhdah ta a, chûng thilte chu Sabbath ni-a a tih avângin tih hlum an tum ta hial nghe nghe a ni (Joh. 5:16).

Tih hlum an duh chhan hi ni sarh ni Sabbath a bawhchhiat vâng ni lovin, mihringte thurochhiah a palzût avâng zâwk a ni a (Bible-ah hian Sabbath hi Sunday-a thlâk

a nih tâk thu pakhat mah hmuh tûr a awm lo ang chiahin, Sabbath nia dam lo tih dam khapna thu pawh a awm miah lo bawk). Hemi tuma Pharisaite'n Isua an rawn puhna leh ni hnuhnûnga inhnia na ti chhuaktu tûr chu thuhmun chiah ni lo mah se, inhniai erawh a inhniai hle dâwn tho: mihringte siam chawp dân nge kan zawm dâwna Pathian dân zâwk tih a ni dâwn a. Johana bung 5 leh Thupuan bung 13-a kan hmuhate hian inhnia na ti chhuaktu ber chu Bible-in a sawi Sabbath chungchângah ve a ni.

Pathian thupêkte zînga pakhat avâng maiin kan thi ang maw? Thihna pumpelhna tûr zawn mai hi eng tiang taka awlsam nge a nih thin?

ZIRTAWPNI

June 20

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, Indona Ropui bung 40, “Pathian Mite Chhanchhuah An Ni” (phêk 635–652) chhiar ni se.

“Hun liam ta zawng zawngah khân Pathian chuan vântirh koh thianghlimte hmangin a mite tanpui hna leh chhanchhuah hna a lo thawk tawh thîn a. Vân mite khian mihringte tân rim tak leh taima takin hna an thawk reng thîn. Kâwlphe anga êng thuamhnawte inbelin an rawn inlan thîn a; khualzin mi anga inthuanin an rawn kal fo bawk. Vântirhkohte chu mihring anga inlanin Pathian mite hnênah a rawn inlâr thîn a. Chau tak ang maiin sasaw thing hnuaiahte an châwl hahdam thîn. Mihringte duhsakna pawh dawnakin an inahte an thlen chilh thîn a. Khualzin, an tum ram an thlen hmaa khuain a thim hnan tâkte hruaitu ang pawhin an rawn inlâr thîn bawk. Anmahni kut ngeiin mâichâma meite chu an chhi alh a. Tân in kawngkhârte hawngin, Lalpa chhiahhlawhte chu

an chhuahtîr thîn. Vân thuamin an inthuum a, Chhandamtu thlân chhinna lung lian tak pawh kha anmahni nam sawn hi a ni.

“Vântirhkohte chu, mihringte anga rawn inlanin mi felte inkhâwmnahte an rawn tel ve thîn a; tin, mi sualte kal khâwmna hmun an tlawh fo bawh. A tlawh chhan erawh, Sodom khuuaa an lo tih tawh ang khân, an thiltihte chhinchhiaha, Pathian dawhtheihna ramri kham an pël tawh em tih rawn hriat an duh vâng a ni. Lalpa chuan a khawngaihna lantîr nuam a ti a; tih tak zeta a rawngbâwltu mi tlêmtê-te avâng pawhin chhiatna lo thleng tûr chu a dan rih thîn bâkah, mi tam tak tân muanna hun a pawt sei thîn bawh. Pathian dodâl thîntu mi sualte hian an nuhizat leh an rah beh thîn mi rinawm tlêmtê-te avânga hun tha la nei chauh a ni tih rêng an hre lo va, an lakah bat an nei nasa hle tih pawh an ngaihtuah ngâi hek lo.”—Ellen G. White, *Indona Ropui*, p. 632.

Sawi ho tûrte:

1. 2 Timothea 1:7 chhiar ula. Hrilhlâwkna thu-a in rilruti buai deuh ber thilte sawi ho rawh u. Eng tin nge hlauhna rilru hi kan thin thlâk ang a, kan rinna avânga tihduhdahna kan la tawrh tûr thu lo sawi lâwknaah ngei pawh hian Pathianin beiseina thuchah a lo dah chu kan hmuh thiam theih ang?

2. Tûnah hi chuan ni hnahnûnga Sabbath leh Sundaychungchâng buaipui a nih dân tûr hriat thiam a la harsa rih maithei a; nimahsela, khawvêl inthlâk danglam chakzia hi han ngaihtuah mah teh u. Hei hian kan rinna chu tûna thil thleng mêk, thâwk leh khata danglam leh thut thut theia nghat lova, Pathian Thu

puan chhuaaha awmah zâwk hian kan nghah a tûl thu min hriattîr em?

3. Daniela bung 2 (leh bung 7 pawh) thu hi ngun takinngaihtuah ula. Hêng lalram hrang hrangte hi an lo lan hun tûrah theuh zêl rawn langin, an tlûk chhiat hun tûra sawiah theuh zêl an tlu chhe leh vek bawh. Vawiinah hian, chanchin kal tawhte kha kan thlîr kîr a, hrilhlâwk a lo nih ang chiah vekin an awm a ni tih kan hria. Vawiina kan thlîrna atang chuan lalram pakhat chauh lo la lang leh tûr a awm a. Chu chu eng lalram nge ni a, eng vângin nge hrilhlâwk a nih ang chiahin a lo lang ngei dâwn a ni tih kan rin ngam theih?

Zirlâi 13

June 21–27

TAWPNA CHHINCHHIAHNATE**SABBATH CHAWHNU**

Chhiar tûrte: Mat. 12:38–42; Jona 3:5–10; Thup. 18:4; Dan. 5:1–31; Thup. 16:12–19; 2 Chron. 36:22, 23.

Chângvawn: “Ani chuan an hnênah, ‘Hebrai mi ka ni a; tuifinriat leh khawmual siamtu LALPA, vân Pathian chu ka hlau a ni,’ a ti a” (Jona 1:9).

Tûn kârah hian tâwpna huna thil thlengte awmzia kan lo hriatthiam theihna kawnga min tanpui theitu tûr thawnthu tlêm azâwng kan en ho leh dâwn a. Chûngte chu: Ninevi khawpuia Jona’n thu a hril thu te, Babulon lalram tlûk chhiat thu te, Pathian mite chhuah zalêntu, ram tiam lama an kîr leh theihna tûra phalna petu Persia lal Kura lo din chhuah dân te a ni.

Hêng a taka thleng ngei thawnthute hian, zirlâi hmasa lama thawnthu dang kan lo zir tâkte ang bawkhân, chhuan tina mite tâna pawimawh êm êm thuchah an nei

theuh a. Krista lo kîr leh hmaa chhuan hnuhnûng berte tân pheichuan an pawimawh leh zual hle. A awmzia chu, hêng a taka thleng ngei thawnthute atang hian “tûn hun atâna thutak” tia kan sawi mai thin awmzia kan lo hriatthiam theihna tûra thil pawimawh tak tak kan hâi chhuak thei tihna a ni.

Chutih rual chuan, hêng thawnthute hian ni hnuhnûnga thil thleng tûrte a lo entîr lâwk nia a lan avângin thil pakhat kan hriat rêng ngâi a awm a: an thupui chaite leh an thil sawi thâwite hi fimkhur tak leh ngaihtuahna zau tak nei chungka kan zir chian a pawimawh a; tin, an sawi tum ni hauh lo sawitirin an tawngkam hman tinte hi awmze eng emaw tak nei zêl ni-a lo ngaih tum kher tûr a ni lo bawkh. Isua tehkhin thu sawite ang tho hian, an sawi uar duh lâi leh mi hril an tum tak chu hriat tumin kan zir zâwk tûr a ni a. Thu inthup eng emaw tak a awm nia ngâia, chumi hmuh chhuah tuma lo buai chu kan tih loh tawp tûr a ni ang. A thawnthu ruangâm leh a tlângpui hriat tumin kan zir zâwk tûr a ni a; chûngte atang chuan ni hnuhnûng atâna pawimawhna nei zirlâite chu kan lo hmu chhuak thei dâwn a ni.

SUNDAY**June 22****Thu hril hreh tak zâwlnei chu**

Jona chanchin (Jona 1–4) hian, tâwi tek tawkh hle mah se, thu pawimawh tak tak min zirtîr tlat mai. He thu hril hreh tak zâwlnei chanchin atang hian ringtu tam tak chuan anmahni nihna dik tak an lo hriat phah tawh a. Tin, he thawnthu-ah hian nakîn huna thil lo la thleng tûrte kan hriat thiam theihna atâna pawimawh tak takte pawh kan hmu bawkh.

Matthaia 12:38–42 chhiar la. Isua’n lehkhia ziaktute leh Pharisaite hnêna thu a sawi tum hian Jona chanchina a

eng lâi hi nge a thur chhuah? He a thu sawiah hian Pathian rorêlna lo thleng tûr chungchâng eng tin nge kan hmuh? -

Isua hian Jona âia ropui zâwk a nih thu a sawi a. He khawvêlah a lo kal a nih chuan krawsah khenbeh a ni dâwn tih hre sa vek mah se, “boralte zawnga chhandam tûrin” a lo kal ta tho a ni (Luka 19:10). Jona kha, ama suahsual leh luhlul avângin nghapui kawchhûngah ni thum leh zan thum ngawt a awm a; Isua’n thlân chhûnga ni thum leh zan thum hun a hman chhan erawh kha chu keimahni suahsual vâng a ni ve thung. Kha kha boralte chhandamna atâna a tih ngei ngâi a ni tlat a ni.

Jona kha zâwlnei ni ve si, thu erawh hril hreh tak, Pathianin a tirhna hmun Ninevi khawpuiah pawh kal duh miah lo ni angin kan hria a. Mihring thlîrna atang chuan a hriatthiampuiawm khawp mai: Assuria mite kha an hmêlmate lakah an nunrâwng êm bawk atin ni. An lemziak hrang hrangahte chuan an nunrâwnzia târ lan a ni a: indonaa an hnehte chu suangtuah phâk bâka râwngin an ti hlum thîn a ni tih Chiang takin a lang. Chutiang mite khawpuia va kal a, an sualte an sim a tûl thu va hrilh chu tu-in nge duh ang?

He thawnthu-ah hian ni hnuhnûnga a la bâng kohhran lo chhuak tûrte entîrtu thil thleng pawimawh tak pakhat a awm a. Tu nge a nih tih an zawhna a chhânna, “Hebrai mi ka ni a; tuifinriat leh khawmual siamtu LALPA, vân Pathian chu ka hlau a ni” tih thu hi vântirhko pakhatna thuchah puan nêh khân a inang hle mai (Jona 1:9; Thup. 14:7). Lalpa chu “tuifinriat leh khawmual siamtu” tia a sawi hian Lalpa chu Siamtu, khawvêl leh a chhûnga thil awm zawng zawngte siamtu a ni tih a puang a. He thu ngei hi amah chibai kan bûk chhan tûr niin, chibai bûkna chu ni

hnuhnûnga thil thleng hrang hrangah hian fiahna pawimawh tak a ni dâwn bawk a ni.

Keini pawh hi thlarau lam Babulon mite hnêna an ngaihthlâk châk lêm loh tak tûr thuchah puang tûra tirh kan ni a. “Ka mite u, a chhûng ata lo chhuak rawh u” (Thup. 18:4, NKJV) tih thu kan sawi hian, khawvêl mite chu an sualte sim tûrin kan hrilh tihna a ni. He thu hi mi tam takin an lâwm lo va, a zâidawh thei ang bera kan sawi pawhin an thin a rim tho thîn. Kan zîngah hian, khawvêl hnêna simna thu kan puana lo nuih zâtna emaw, lo dodâl hialna emaw la tawng miah lo kan awm em? Eng tin paw’n lo ti se, kan puan zêl tho a ngâi si a ni.

Jona nêh hian eng tiang taka inang nge in nih le? I ngaihân neih sa dik si lo kha eng tin nge i thlah theih ang?

THAWHTANNI

June 23

Sual simna

Jona hian Ninevi khawpuia chêngte tâna zawm ngei ngei tûr thuchah pawimawh a puang a. “Jona chu ni khat kal chin khawpui chhûngah chuan a han lût tan phawt a, Tûn achin ni sawmli-ah, Ninevi khawpui hi tih boral a ni dâwn e’ tiin a au va” (Jona 3:4, NKJV). A thu hril awmzia hi a Chiang hle mai: Ninevi khawpui hi tih boral mai hmabâkin a awm mêk a ni. Lalpa zâwlnei ngeiin a puan a ni a, a sawi ang ngei hian a lo thlen ngei pawh a rinawm. Nimahsela, eng tin nge a awm tâk le?

Jona 3:5–10 chhiar la. Eng vângin nge he hrilhlâwkna thu hi a puan angin a lo thlen leh tâk si loh?

Khawpuia chêngte chuan an zavâiin an sual an lo sim ta vek a; chuvâng chuan, anmahni hremna tûra Pathianin a

lo rêl tawh pawh sût leh rih a ni ta a ni. “Thiam loh chantîr tawh an nihna chu sût leh a ni a, milem be mite ram pumah Israel-te Pathian chu châwisân leh châwimâwi lo niin, a dân pawh zah a lo ni ta bawk. An chheh vêla awm hnamte kutah an tlûk tâkna kha chu kum tam tak liam leh hnu-ah chuah a ni a, an tlûk chhan pawh Pathian an theihngihl tâk vâng leh an lo chapo tâk êm vâng a ni.”—Ellen G. White, *Zâwlneite leh Lalte*, p. 271.

Hetiang deuh hi ni hnahnûngah pawh a lo la thleng ve leh mai ang em? Tlâwm tawh khawvêl hnêna thuchah hnahnûng kan puan hi lo âwiha, an sualte sim ta an awmin kan ring em? “Ka mite u, a sualnahte in tel lohna tûr leh, a hremnate in hmuh ve lohna tûrin, a chhûng ata chhuak rawh u” (Thup. 18:4) tih thu hi khawvêl hmun hrang hrangah puan chhuah vek a ni ang a. Chutih hunah chuan, sakawlh hnâwla Pathian chibai bûk thlang zâwktute chuan Pathian thupêkte zâwmin Isua rinna an nei dâwn a ni (Thup. 14:12). Chûng mite chu, Ninevi khawpuia chêngte ang khân, boralte chungah lo thleng tûr Pathian rorêlna lak ata humhim an ni ang.

Thil pakhat kan hriat tûr awm chu, hrihlâwkna thenkhat, entîr nân, Pathianin Ninevi khawpui a tih boral vêk tûr thu a puan angte hi thu delh kilh nei a ni hlawm a; a awmzia chu, a mi chêngte’n an sual an sim lo va nih chuan tih boral a ni dâwn tihna a ni (Jer. 18:7–10 en la). Chutih lâi chuan, hrihlâwkna dang thenkhat erawh chu thu delh kilh awma puan a ni ve lêm lo thung a. A lo dawngtute chuan eng tin paw’n lo chhâng lêt mah se, puan a nih tawh ang takin a lo thleng tho tho dâwn a ni. Khawvêla Isua Krista lo pian tûr thu leh mi thianghlimte lam tûra a lo kal leh tûr thu te, sakawlh chhinchhiahna chungchâng te, hremna berhbu leih buak a nih tûr thu te, tâwpna huna tihduhdahna lo thleng tûr chungchâng te hi thu delh kilh

eng mah awm hran chuang lo a ni hlawm a; mihringte hian eng tin pawhin lo dawngsawng mah ila, a lo thleng tho tho dâwn. Mihringte thil tih leh duhthlanna an siamte chuan zâwlneite’n an lo puan lâwk thilte a lo thlen hunah khawi/tu/ eng lam zâwka tang nge an ni tih a ti lang dâwn a ni.

Tûnah hian, Pathian nge sakawlh zâwk chibai i bûk dâwn tih thu-a zawhna i hmachhawn huna duhthlanna dik i siam ngei theihna tûra tanpui thei tûr che eng duhthlanna nge i siam ang?

THAWHLEHNI

June 24

Belsazzara buatsaih ruai

Median sipaite leh Babulon sipaite (Nebukadnezzara pa kaihhruai) tangrualin Ninevi khawpui an hneh tâk hnu khân Babulon khawpui chu a lo lianin a lo ropui ta hle a, an lal ropui tak Hammurabi (dân siamtu) hun lâi ang kha an rawn tawng chho leh ta a. Nebukadnezzara hnuaiah hian—Assuria sipaite’n rawn ti buai thei tawh hek lo le—Babulon khawpui chu a lo hausa-in huhâng pawh a nei lian ta hle mai. An chheh vêla awm hnam dangte pawhin hreh teh mah se, a ropuina leh thiltihtheihna chu an lo pawm lo thei ta bik lo va. Khawvêl pum puia lal ber niin, ram hausa leh hmuingil nih duh ve apiangte chuan a lakah an rinawm tlat a ni tih an lantîr zêl thîn.

Hetih lâi hian, kan hriat theih chin atang chuan Nebukadnezzara kha ringtu niin a thi a, a thih hma khân Daniela biak Pathian chu hnam zawng zawngte chungah rorêltu dik tak a nih thu a puang a nih kha (Dan. 4:34–37). A thih hnu-a Daniela’n Babulon lal dang chanchin a sawi hi chu amah thlâktu Belsazzara a ni a, ani hian a pa âiawhin ro a lo rêl sa tawh reng thîn nghe nghe.

Daniela 5:1–31 chhiar la. He lâi thu atang hian thlarau lam thuchah pawimawh eng engte nge lâk chhuah theih kan neih? Belsazzara tlûk chhiat chhan ber hi eng nge ni?

He lâi thu-a a lungchhiatthlâk lâi ber chu Daniela 5:22 hi a ni âwm e. Belsazzara hnênah hian a pa Nebukadnezzara chung a thil thleng, tih thangtlâwma a awm thu leh chumi hnua châwi sâna a lo awm leh tâk dân te kha sawiin, “Nimahsela, nang a fapa Belsazzar, hêng zawng zawng hi i hre na a, i inphah hniam duh tlat si lo” a ti a. A awmzia chu, Belsazzara

hian thutak hriatna remchâng tha tak a nei a; Nebukadnezzara chung a thil thlengte pawh kha tu ma hrilh chhâwn ni lovin, amah ngeiin a hmu ve vek ngei ang. Chuti chung chuan, khâng thil thlengte kha a bengkhawn duh miah lo va, bengkhawn chu sawi loh, a pa Nebukadnezzara’n buaina namên lo a tawh pahna tûra thil dik lo a tihte ngei kha a rawn ti ve leh ngat zâwk a ni.

Nebukadnezzara’n rangkachaka siam milim dina Pathian paw a lo sawi tawh ang chiah khân, ani pawh hian Daniela’n a biak Pathianin a lo puan lâwk tawh thute chu a pawisa duh lo lui vêl a. Khatia temple bungbêlte a ti bawrhbâng zâwng a hman khân, Babulon ram chuan Judate hnehin, an Pathian sakhaw serh leh thil thianghlimte pawh a neihsak ta vek tih lantîr a tum niin a lang. Tawngkam danga sawi chuan, an boral tûr thu lo sawi lâwktu Pathian chungah hian thu a nei a ni tih lantîr a tum a ni.

He a thil tih hi Pathian pawisak lohna thil tih dik tak a ni a. Pathian chu tu nge a nih a hriat theihna tûrin “finfiahna” pawh a lo hmuh tam tâwk tawh vei nê! Tin,

thutak chu eng nge ni tih hre tûrin hriatna pawh a nei tam tâwk êm êm baw a; mahse, a thinlungin a pawm duh tlat si lo. Hetiang hian, ni hnahnûng, khawvêla buaina hnahnûng ber a lo chhuah hunah chuan, mi zawng zawng hi thutak hre tûrin hun remchâng tha tak pêk vêk an ni dâwn a. An duhthlanna kâihruaitu tûr chu, Belsazzara’n a lo tih ang tho khân, an thinlung a ni ang.

NILAINI

June 25

Euphratis lui kang chat

Babulon khawpui chakna pakhat chu a kulh bang hnuaia luang Euphratis lui niin, chu lui chuan khawpuia chêngte tân hnianghar takin an mamawh tui a pe thîn a. Mahse, chu lui vêk chu a lo chak tâwk lohzia ti langtu pawh a ni tho baw. Hmâsâng Babulon lalnu Nitocris-i khân khawpui luhna atân lui hrûl zêlah hian kawng a lo sial tawh a, chu hna an thawh lâi chuan hnathawktute’n duh thâla hna an thawh theih nân tiin a luanna kuang an sawn rih a, chutih chhûng chuan lui chhuat pawh chirh dûm mai a ni. Chu chu Kura khân lo hriain, kulh bâng hnuaiah chuan a sipaite awlsam taka an kal tlang theih nân a luanna hi a sawn ve leh baw a. Khawpui hungna kulh bang chhûng lama an awm hnu chuan, a hnuaia lui luang tlang kulhte chu tu ma vên loh in a lo awm reng tih a hmu ta a, hemi zân la la hian Babulon khawpui chu a tlu ta nghâl a ni âwm e. Hmâsâng Grik chanchin ziaktu Herodotus-a khân heti hian a lo sawi a: “Khawpui laili-a chêngte chuan khawpui daifêm lam hi hmêlmate kutah a tlu tawh tih rêng an hre si lo. Kût an hman lâi a lo ni kher baw si a, hlim tak leh nuam ti êm êmin an lâm mup mup mai a ni.”— The Histories, Tom Holland, trans. (New York: Penguin, 2015), p. 94. Hemi zâna an lawm hi Daniela bung

5-a kan hmuh Belsazzara'n a theh ruai kha a nih ngei a rinawm.

Daniela 5:18–31 leh Thupuan 16:12–19 chhiar la. Thupuan bu-a kan hmuh berhbu pasarihte zinga thenkhat leh Babulon khawpui tluk thu te hian eng nge inanna lai an neih?

Isua'n a zirtirte hnena tawpna hun chhinchhiahnate an lo hriatthiam theih dan tur a hrilh khan, "Chutichuan ngaihven rawh u, eng ni-ah nge in Lalpa chu a lo kal dawn in hre si lo. Nimahsela, hei hi hre rawh u, in neitu chuan rukru lo kal hun tur hria ni se chuan, a lo inraring ang a, a in a reh pawhtir hauh lo vang" (Mat. 24:42, 43, NKJV) tiin vaukhanna thu a pe a. Babulon khawpui a tluk zana thil a thleng ang chiah khan, thawk leh khata Krista lo lan thutna chuan tunlai Babulon hi a rawn nangching dawn a ni. Amaherawhchu, hetiang a rawn thawn thut hi a tum ve hrim hrim chu a ni hran chuang lo va, nih ahnehin, Bible-a hrillhlawkna hrang hrangahte hian Isua lo kal lehna chu a hnai tawh hle a ni tih ti Chiangtu finfiahna kan hmu tam hle zawk a ni.

Khawvel hi Pathianin a lo hrilh lawk tawhte a ngaihthah avang maia thawna awm tur a ni lo va; thawna a awm chhan tur chu Pathianin a thleng ngei dawn nia a lo sawi tawhte a rin duh tlat loh avang zawk a ni ang.

Thupuan 16:15 chhiar la. Heng tawpna hun chungchanga vaukhanna thu hrang hrang kan hmahahte hian chanchin tha thuchah inphum eng nge awm? "Saruaka leng" tih hi eng nge ni a awmia?

NINGANI

Pathian hriak thih Kura

June 26

Lal Kura'n Babulon khawpui a chhut chhiat vek takah khan Pathian mite sal tan hun chhung chu a lo ral ve nghal chiah a. Persian mite khan ram tiam lama an kir leha, Jerusalem temple chhe tawh pawh chu an sak that leh an phalsak ta a. Kura hnuaiah khan Persia Lalram chu khawvela lalram lo awm tawhah chuan a huam chin zau ber niin, khawvelin a lo hmuh tawhah chuan ram bung hrang hrang awp khawm hnem ber a ni bawk."—Tom Holland, Dominion Basic Books, Kindle Edition, p. 25. Persia mite pheichuan an lo tih thin dan angin Kura kha "Lal Ropui" tiin emaw, "Lalte Lal" tiin emaw an ko hial reng a ni.

Kura hian a kohhran tana Krista lo kir leh huna thil thleng tur chu a lo entir a. Kura ang bawh hian Krista chu khawchhak lam atanga lo kal (Mat. 24:27 nen khai khin rawh), Babulon dotu, Babulon sal nihna laka a mite chhuah zalentu leh ram tiam lama an kir leh theihna tura kawng hawnsaktu a ni (Thup. 19:11–16 en la.) Hei vang hian Pathian pawhin Kura hi "[a] hriak thih" tiin a lo sawi reng a (Isaia 45:1); he Persia lal hmingthang tak hian Pathian mite a chhuah zalen a ni mai lo va, Babulon a do pawh hi Krista lo kal leh dan tur min hriattirtu a ni.

2 Chronicle 36:22, 23 chhiar la. Eng tiangin nge Kura chanchin hi Nebukadnezzara chanchin nen a inan a, eng tiangin nge a danglam bawk? A thupok chhuah hian eng nge ni pawimawhna a neih? Eng tiangin nge kum za vel zet ral hnua lo thleng Isua Krista lo pianna a nghawng chhuah bawk?

Kan Bible hman mēka Thuthlung Hlui lehkhabu awmte indawt dân, a hnuhnūng bera Malakia lehkhabu awm ta hi a tira a indawt dân ang kha a ni tawh lo va. A tira a indawt dânah chuan Thuthlung Hlui thu tâwp ber chu Lal Kura thu puan (2 Chronicle 36:22, 23) hi a ni. Hemi zawh chiaha lehkhabu lo awm hmasa leh ber chu Kura'n a lo entîr Isua Krista pian thu-a intan Chanchin Tha Matthaia ziaak hi a ni a. Kura khân lei Jerusalem temple sak that leh a nih theih nân thupêk a chhuah ang chiah khân, Isua pawhin vân biak bûka a rawngbâwlna chu a tan ve dâwn a—chu hna a thawh zawh hunah chuan leiah lo kîr lehin zalēna famkim min chantîr tawh ang.

Kura kha Krista entîrtu tha famkim a ni lo tih erawh hria ila; entîrna eng mah hian tha famkimin a entîra chu an entîr thei ngâi lo. Chuvâng chuan, Kura chanchina a eng kim mai hian entîr a nei vek ni ang chuan kan ngâi a ni lo va. “Chhandamtu” lo entîrtu a nihna angin thil a lo entîr mai zâwk a ni.

Pathianin a ruahmanna ti puitling tûra milem be mite lal a hman dân hi a makin a ngaihnawm hle mai. Kan beisei loh dân ang daiha thil a kal tum pawhin eng tiangin nge khua reiah chuan Lalpa'n tâwpna huna thil thleng tûr a sawite hi a lo sawi lâwk ang chiahin a rawn thlentîr ngei dâwn a ni tih kan hriat theih ang?

ZIRTAWPNI

June 27

Zir belhna: Ellen G. White-i lehkhabu, Zawlneite leh Lalte bung 43, “Lang Lo Lam Atanga Thlirtu,” (pp. 443–456) tih kha chhiar ni se.

“Hnam lo ding chhuak tawh rêng rêngte kha, Vêngtu leh Mi Thianghlina thiltumte hlen chhuaktu an ni dâwn nge ni dâwn lo tih ti lang tûrin hun tha leh hmun pêk theuh

an ni. Hrilhlâwkna hian khawvêla lalram ropui tak tak lo awm tawh—Babulon te, Medo-Persia te, Grik te leh Rom te kha an lo din chhuah dân leh an lo len zual zêl dân a chhui vek a. Hêng lalram hrang hrangte chungah hian, hnam tēnau deuh zâwka thil thleng ang tho kha a thleng ve leh vek mai. Fiahna an tâwk theuh a; chu an fiahna tawh chu an pal tlang lo theuh bawk. An ropuina a lo chuai a, an thiltihtheihna pawhin a tînsan ta a ni. Hnamte hian Pathian duan inkaihruaina dante chu hnâwlin, an hnâwl avâng chuan an chungah chhiatna lo thleng thîn mah se, Pathian thiltum chu hun hrang hrangah khân hlen chhuahin a awm tho zêl a ni.—Ellen G. White, *Zawlneite* leh *Lalte*, p. 451.

Jeremia bung 18 kan chhiar chuan, Jeremia'n bêl vawtu-in bêl a vaw lâi a thlîr thu kan hmu ang a: chu bêl vawtu'n a khawih ang ang chuan a bêl vuak pawhin hmêl leh pianghmang a rawn pu ta mai a ni. Pathian chuan he tehkhin thu hmang hian Bible-a hrilhlâwkna thenkhat hi thu delh kilh awma pêk a nih dân a sawi fiah a. Heti hian Jeremia hnênah khân a lo sawi: “Engtikah pawh hnam emaw, ram emaw chungchang thuah, ‘Ka pawtchhuak ang a, ka thiat ang a, ka ti chhia ang,’ tiin lo sawi pawh ni ila. Chu hnam chuan a chungthu ka sawi avânga a thil tha lo a hawisan chuan a chungah thil tha lo tih ka tum chu ka lamlêt ang. Tin, eng tikah pawh hnam emaw, ram emaw chungchâng thu-ah, ‘Ka siam ang a, ka din ang,’ tiin lo sawi pawh ni ila, ka tawngka chhuak ngâithla lova ka mithmuha thil tha lo a tih chuan a tâna thil tha tih ka tum chu ka lamlêt bawk ang” (Jer. 18:7–10).

Sawi ho tūrte:

1. Isua'n thutak pên bosantu Pathian mite âia Ninevikhawpuia chêngte'n khawngaih a la hlawh zâwk tûr thu a lo sawi hi ngun takin ngaihtuah ula (Mat. 12:39–42 en la.) He vaukhâna thu atang hian Pathian kohhrante'n eng zirlâite nge kan zir chhuah theih ang?

2. Ellen G. White-i'n lalram hrang hrangte hian an hmachiaha mite tih dân ang tho kha an rawn ti ve leh zêl nia a sawi hi lo chhinchhiah ula.—Ellen G. White, *Zawlneite leh Lalte*, p. 535. Hêng lalram hrang hrangte zînga thil thuhmun awm zêl chu eng nge ni? Eng tiang kawngin nge hrilhlâwkna kawng thuhmun chu an zawh tlân? Eng tiangin nge tûna kan chênna khawvêl kal mêk dân pawhin a zui ve leh tho baw?

3. Rinna min neihtîr lotu hi kan rilru emaw a ni ngâi lova, kan thinlung zâwk a ni tih thu hi ngun takin ngaihtuah ula. Hemi i hriatna hian eng tiangin nge mi dangte hnêna thu hretu nih hna i thawhnaah nghawng a neih ang?

MORNING WATCH

April, 2025

1. Thawhlejni	2 Lalte	4:40
2. Nilaini	Thufing	19:5
3. Ningani	2 Lalte	6:16,17
4. Zirtawpni	Jona	3:10
5. Sabbath	Hosea	8:4
6. Sunday	Hosea	4:6
7. Thawhtanni	2 Lalte	15:34,35
8. Thawhlejni	Isaia	55:6,7
9. Nilaini	Thuhritu	10:16
10. Ningani	2 Chronicles	31:20,21
11. Zirtawpni	2 Chronicles	32:26
12. Sabbath	2 Chronicles	32:7,8
13. Sunday	Genesis	22:18
14. Thawhtanni	2 Chronicles	33:9
15. Thawhlejni	2 Lalte	23:3
16. Nilaini	Jeremia	6:16
17. Ningani	Jeremia	20:9
18. Zirtawpni	Ezekiela	21:27
19. Sabbath	Jeremia	44:28
20. Sunday	Jeremia	32:27
21. Thawhtanni	1 Samuela	2:30
22. Thawhlejni	Daniela	2:47
23. Nilaini	Isaia	43:2
24. Ningani	Daniela	4:37
25. Zirtawpni	Daniela	5:17
26. Sabbath	Daniela	6:28
27. Sunday	Jeremiah	29:11
28. Thawhtanni	Hagaia	1:4,5
29. Thawhlejni	Zekaria	3:4
30. Nilaini	Hagaia	2:7

MORNING WATCH
May, 2025

1.	Ningani	Estheri	4:14
2.	Zirtawpni	Ezra	7:27
3.	Sabbath	Ezra	9:6
4.	Sunday	Nehemia	2:10
5.	Thawhtanni	Nehemia	4:6
6.	Thawhlejni	Nehemia	5:12
7.	Nilaini	Nehemia	6:8
8.	Ningani	Nehemia	8:12
9.	Zirtawpni	Nehemia	13:8,9
10.	Sabbath	Mika	5:2
11.	Sunday	Isaia	27:6
12.	Thawhtanni	Isaia	25:8
13.	Thawhlejni	Mika	7:18,19
14.	Nilaini	Rom	8:7
15.	Ningani	Sam	139:23,24
16.	Zirtawpni	Thufing	28:13
17.	Sabbath	Jeremia	29:13
18.	Sunday	Ezekiela	36:26
19.	Thawhtanni	2 Korin	5:17
20.	Thawhlejni	1 Petera	2:1-3
21.	Nilaini	1 Korin	7:24
22.	Ningani	Johana	17:3
23.	Zirtawpni	Philippi	4:6
24.	Sabbath	2 Petera	3:15,16
25.	Sunday	Thufing	3:5-8
26.	Thawhtanni	Mathaia	1:23
27.	Thawhlejni	Johana	1:11
28.	Nilaini	Galatia	4:4,5
29.	Ningani	Luka	2:10
30.	Zirtawpni	Luka	2:29,30
31.	Sabbath	Matthaia	2:2

MORNING WATCH
June, 2025

1.	Sunday	Luka	2:40
2.	Thawhtanni	Luka	2:49
3.	Thawhlejni	Sam	119:11
4.	Nilaini	Marka	1:2,3
5.	Ningani	Matthaia	3:15
6.	Zirtawpni	Matthaia	4:1
7.	Sabbath	Matthaia	4:10
8.	Sunday	Johana	1:50
9.	Thawhtanni	Johana	2:4
10.	Thawhlejni	Johana	2:16
11.	Nilaini	Johana	3:3
12.	Ningani	Johana	3:29,30
13.	Zirtawpni	Johana	4:13,14
14.	Sabbath	Johana	4:48
15.	Sunday	Johana	5:30
16.	Thawhtanni	Matthaia	11:9
17.	Thawhlejni	Marka	1:15
18.	Nilaini	Luka	4:22
19.	Ningani	Mathaia	4:19
20.	Zirtawpni	Luka	4:32
21.	Sabbath	Luka	5:22,23
22.	Sunday	Matthaia	9:9
23.	Thawhtanni	Luka	6:5
24.	Thawhlejni	Marka	3:13,14
25.	Nilaini	Matthaia	7:24,25
26.	Ningani	Luka	7:9
27.	Zirtawpni	Matthaia	12:50
28.	Sabbath	Matthaia	11:28
29.	Sunday	Matthaia	8:26
30.	Thawhtanni	Matthaia	9:22